

Nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok (IFRS) alkalmazása I.

Szerkesztette:
Kiss Ágota

A tananyag elkészítését a „Duális képzések fejlesztése a Debreceni Egyetemen (DDE)” az **EFOP-3.5.1-16-2017-00007** számú projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Szerkesztő:
Kiss Ágota

Szerzők:
Dr. Becsky-Nagy Patrícia (XIII., IX., X., XI. fejezet)
Dékán Tamásné Dr. Orbán Ildikó (I., II., IX., X., XI. fejezet)
Kiss Ágota (III., IV., V., VI., VII., VIII., XII. fejezet)

Lektor:
Jacsmenik Gyula

Kézirat lezárva: 2018.01.31.

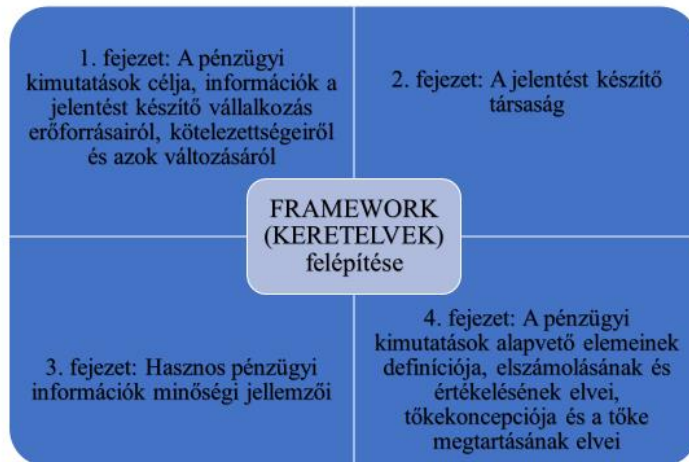
ISBN 978-963-490-072-6

Kiadja: Debreceni Egyetem

TARTALOMJEGYZÉK

I. Framework - Keretelvek.....	4
II. IAS 1 – A pénzügyi kimutatások prezentálása	9
III. IAS 16 – Ingatlanok, gépek, berendezések.....	32
IV. IAS 20 – Állami támogatások elszámolása, állami közreműködés közzététele	46
V. IAS 23 – Hitelfelvételi költségek.....	53
VI. IAS 38 – Immateriális eszközök.....	56
VII. IAS 36 – Eszközök értékvesztése.....	61
VIII. IAS 40 – Befektetési célú ingatlanok	71
IX. IAS 2 – Készletek	76
X. IFRS 15 – Vevői szerződésekből származó bevétel.....	87
XI. IAS 37 – Céltartalékok, függő kötelezettségek és függő követelések	106
XII. IAS 12 – Nyereségadókat	118
XIII. IFRS 9 - Pénzügyi instrumentumok	123
XIV. IAS 7 – Cash flow kimutatás	134
XV. IAS 33 – EPS mutató.....	148
XVI. IFRS 16 – Lízingek.....	159
Felhasznált szakirodalom	166

I. FRAMEWORK - KERETELVEK

1. ábra: Framework (Keretelvek) felépítése

Forrás: Saját szerkesztés a Keretelvek alapján

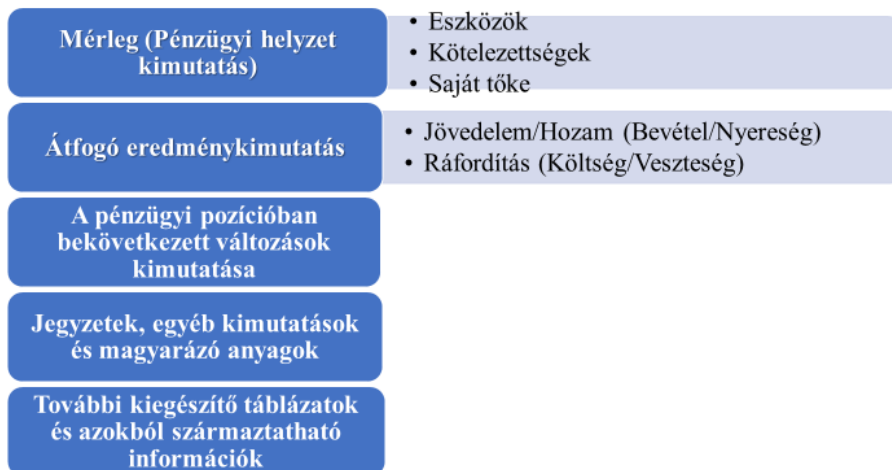
A Framework felépítése:

- **1. fejezet:** A Framework értelmében a pénzügyi kimutatások célja, hogy a vállalkozás pénzügyi helyzetéről, teljesítményéről, illetve a pénzügyi helyzetben bekövetkező változásokról információval szolgáljon a felhasználók széles körének a gazdasági értelemben vett döntéshozatal tekintetében, illetve bemutassa a vezetés ténykedésének eredményeit, vagy a vezetés felelősségét a rájuk bízott erőforrásokat illetően. A pénzügyi kimutatások célja, hogy HASZNOS információkkal segítse a döntéshozókat (elsősorban a befektetőket), és ily módon segítse a döntéshozatalt.
- **2. fejezet:** A jelentést készítő társaság.
- **3. fejezet:** Hasznos pénzügyi információk minőségi jellemzői.

2. ábra: Mögöttes feltételezések és minőségi jellemzők az IFRS rendszerben
 Forrás: Saját szerkesztés a Keretelvek alapján

- **4. fejezet:** A pénzügyi kimutatások alapvető elemeinek definíciója, elszámolásának és értékelésének elvei, tőkekonceptiója és a tőke megtartásának elvei.

3. ábra: A Pénzügyi kimutatások elemei

Forrás: Saját szerkesztés a Keretelvek alapján

A Pénzügyi kimutatások alapvető elemeinek definíciója:

Eszközök: Múltbeli események következtében a gazdálkodó egység ellenőrzése alatt álló erőforrás (kontrollált erőforrás), amelyből az egységnek várhatóan jövőbeli gazdasági haszna keletkezik, és a bekerülési érték megbízhatóan mérhető.

Kötelezettségek: A gazdálkodó egység múltbeli ügyletekből vagy eseményekből származó meglévő kötelme (jelenlegi kötelezettség), amelynek teljesítése várhatóan gazdasági hasznot megtestesítő erőforrások kiáramlását eredményezi, és a bekerülési érték megbízhatóan mérhető.

Saját tőke: A gazdálkodó egység összes eszközéből valamennyi kötelezettség levonása után keletkező maradványérdekeltség (maradék, reziduum).

Jövedelem/hozam (income): A beszámolási időszakban a gazdasági hasznokban – eszközök befolyása vagy növekedése, illetve a kötelezettségek csökkenése útján – bekövetkező növekedés, amely hatására a saját tőke a tulajdonosok hozzájárulásától eltérő okból emelkedik. Ide értendők a bevételek (revenue, ami az alaptervekenység során keletkező bevételeket, az árbevételt, díjakat, kamatokat, osztalékokat, royaltyt, stb. jelenti) és nyereségek (gains, azaz a nem alaptervekenységek során jelentkező bevételek).

Ráfordítás (Expenses): A beszámolási időszakban a gazdasági hasznokban – eszközök kiáramlása vagy kimerülése, illetve a kötelezettségek növekedése útján – bekövetkező csökkenés, amely hatására a saját tőke a tulajdonosok részére történő kiosztástól eltérő

okból csökken. Ide értendők a költségek (costs, azaz az alaptevékenység során keletkező ráfordítások, úgymint értékesítési költségek, bérék, értékcsökkenés, stb.) és a veszteségek (losses, azaz a nem alaptevékenységek során képződő ráfordítások).

4. ábra: A Pénzügyi kimutatások értékelési szempontjai

Forrás: Saját szerkesztés a Keretelvek alapján

A Pénzügyi kimutatások elemeinek értékelési alapjai:

Eredeti bekerülési érték (historical value): Eszközök esetében a megszerzésük időpontjában kifizetett, illetve cserébe adott érték, kötelezettségek esetében a kötelemért cserébe kapott eszköz, pénzbevétel összege vagy várhatóan fizetendő összeg.

Jelenlegi érték (current value): Eszközök esetében az az összeg, amennyit most kellene fizetni értük, ha megvennénk, kötelezettségek esetében pedig amennyivel most rendezni lehetne egy kötelmet (diszkontálás nélkül).

Realizálható érték (realisable value): Eszközök esetében az az összeg, amennyit most kapnánk érte, ha eladnánk, kötelezettségek esetében pedig amennyit várhatóan fizetni kell a rendezéshez (diszkontálás nélkül).

Jelenérték (present value): Eszközök esetén a kapcsolódó jövőbeli pénzáramlások diszkontált értéke, míg kötelezettségek esetén a kapcsolódó jövőbeli pénzáramlások diszkontált értéke.

5. ábra: A tőke és a tőkemegtartás koncepciói

Forrás: Saját szerkesztés a Keretelvek alapján

A tőke megtartás koncepciója (concept of capital maintenance):

Pénzügyi értelemben vett megőrzés: Akkor nyereséges a cég, ha a nettó eszközök meghaladják az időszak elején meglévő nettó eszközöket (nominális v. reáltőke megtartás).

Fizikai értelemben vett megőrzés: Akkor nyereséges a cég, ha fizikai termelőképessége az időszak végén meghaladja az időszak eleji értéket.

II. IAS 1 – A PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOK PREZENTÁLÁSA

A standard célja:

- az általános célú pénzügyi kimutatások prezentálására vonatkozó alapelvek bemutatása, ennek révén
- az összehasonlíthatóság biztosítása (lehetővé válik a térbeni és időbeni összehasonlítás más gazdálkodó egységek, valamint a saját megelőző időszak pénzügyi kimutatásaival)
- a pénzügyi kimutatások prezentálására vonatkozó átfogó előírásokat, azok szerkezetére vonatkozó iránymutatást, valamint azok tartalmára vonatkozó minimális követelményeket határoz meg
- egységes(ebb) formátumok,
- két részből áll:
 - Átfogó szempontok: koncepcionális jellegű szabályok
 - Szerkezet és tartalom: közzétételi követelmények, (nem kötelező) formátumok

A standard hatóköre:

- alapvető szabályokat fogalmaz meg az egyes gazdálkodó egységek (az IFRS-ekkel összhangban elkészíteni kívánt) általános célú pénzügyi kimutatásaira,
- egyedi, valamint összevont (konszolidált) pénzügyi kimutatásaira,
- minden gazdálkodó egységre vonatkozik (pl.: nem képeznek kivételt a hitelintézetek, biztosítók sem),
- a közbenső pénzügyi beszámolóra nem vonatkozik, kivéve az átfogó szempontokat.

A standardhoz kapcsolódó alapfogalmak:

IFRS-ek: Az IASB által elfogadott standardok és értelmezések, amelyek magukba foglalják az egyes nemzetközi pénzügyi beszámolási standardokat (IFRS), a nemzetközi számviteli standardokat (IAS), valamint a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Értelmezési Bizottság (IFRIC), vagy elődje az Állandó Értelmezési Bizottság (SIC) által kiadott értelmezéseket.

Megjegyzések: A mérlegben, az eredménykimutatásban, a saját tőke változások kimutatásában, valamint a cash-flow kimutatásban bemutatottakon felüli információkat tartalmaznak. A kimutatásokban közzétett adatok szöveges magyarázatait vagy részletezéseit tartalmazzák, továbbá olyan tételekre vonatkozó információkat, amelyek a kimutatásokban való megjelenítés feltételeinek nem felelnek meg.

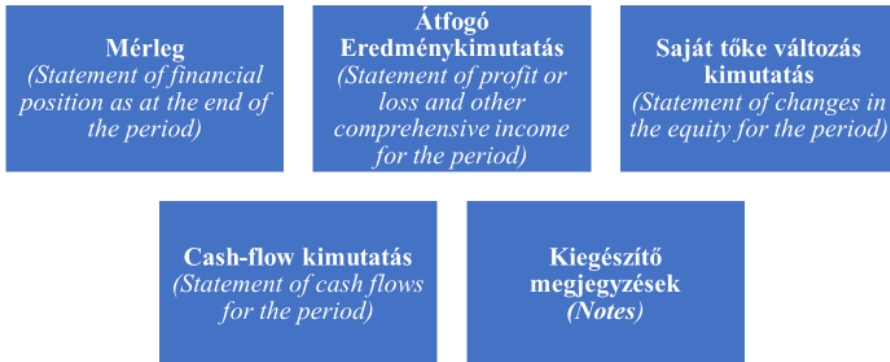
Kivitelezhetetlen: Egy előírás alkalmazása kivitelezhetetlen, amennyiben a gazdálkodó egység akkor sem tudja azt alkalmazni, ha minden, tőle ésszerűen elvárhatót megtett az alkalmazás érdekében.

Lényeges: A tételek kihagyásai vagy téves bemutatásai akkor lényegesek, ha azok egyenként vagy együttesen képesek a felhasználókat a pénzügyi kimutatások alapján meghozott döntéseiben befolyásolni. A lényegesség a kihagyás vagy téves bemutatás mértékének és jellegének adott körülmények közötti megítélésétől függ. A megítélésnél az adott tétel nagysága és jellege, vagy a kettő kombinációja a döntő tényező.

Pénzügyi kimutatások struktúrája, felépítése:

- A pénzügyi kimutatásokban szereplő valamennyi számadat esetében közzé kell tenni az előző időszakra vonatkozó összehasonlító adatokat is, valamennyi bemutatott adat legalább (!) előző időszaki párját (min. 2 időszak kell).
- A magyarázó vagy leíró jellegű információkra is igaz ez az elvárás, ha ez fontos a tárgyévi pénzügyi kimutatások megértése szempontjából.
- A releváns információkat szövegesen is kötelező bemutatni. Az átcsoportosítások (reclassification) bemutatása is kötelező (mit, mennyit, miért).
- Pénzügyi kimutatásokat legalább évente (365 nap/52 hét) el kell készíteni, 12 hónapot átfogó jelleggel (ált. naptári év, de lehet pl.: 52 hetes időszak is), kivéve a fordulónap változtatás esetét. Változtatáskor, illetve, ha 1 évnél rövidebb, vagy hosszabb időszakot fednek le, akkor a kiegészítő megjegyzésekben fel kell tüntetni:
 - az eltérő időszak használatának indokát, és hogy
 - a forgalmi adatok nem összehasonlíthatók a megelőző időszakokkal.
- Mérlegfordulónap következetes alkalmazása követelmény.
- A pénzügyi kimutatásokat azonosítani kell: kire vonatkozik, milyen típusú beszámoló (egyedi (individual/separate) vagy konszolidált (consolidated) beszámoló), megkülönböztetendő más jelentésektől, ezért kötelező az egyes fő részekre is a „Fejléc” feltüntetése a beszámolási egység azonosító adataival (a gazdálkodó egység neve, vagy egyéb azonosítója, ezekben bekövetkezett változás), a beszámolás pénzneme (IAS 21 szerint) és nagyságrendje (a számadatok pontosságának mértéke, azaz a kimutatott összegekre használt kerekítés, pl.: eFt, mFt, stb.).
- A pénzügyi kimutatások tartalmára (soraira) vonatkozóan csak minimális előírások szerepelnek a standardban.
- Az újramegállapítás/átsorolás esetén „+1 nyitómérleg”-et (ld. IAS 8) kell szerepeltetni.
- Az eredmény és egyéb átfogó eredmény: 1 vagy 2 kimutatásban jelenhet meg.
- Egyéb jelentések (pl. menedzsment/környezeti): NEM része a pénzügyi kimutatásoknak, de közzétehető.

A pénzügyi kimutatások részei

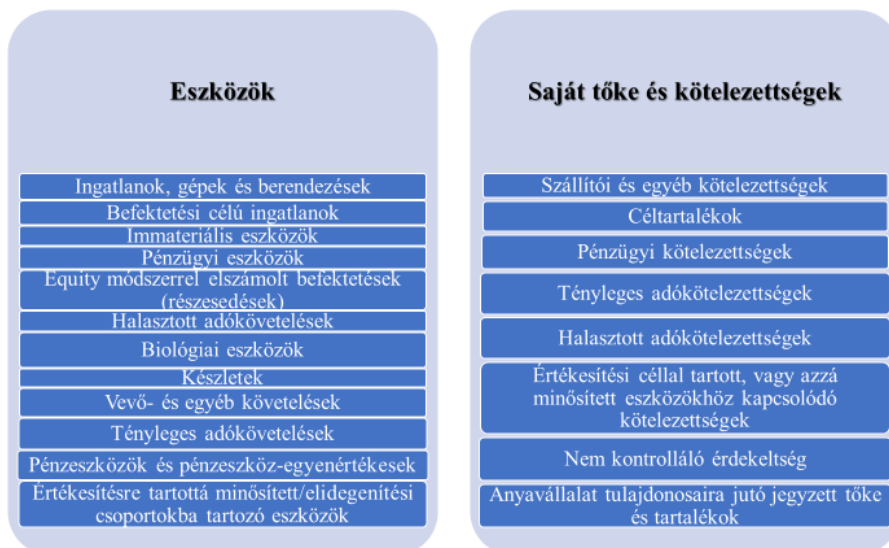
6. ábra: A Pénzügyi kimutatások részei

Forrás: Saját szerkesztés az IAS 1 standard alapján

A **Mérlegre (Balance sheet, BS, vagy Statement of financial position, SFP)** vonatkozó előírások (IAS 1):

- A mérlegnek elkülönített sor(ok)on kell tartalmaznia az értékesítési célú (held for sale) eszközöket/kötelezettségeket (IFRS 5 szerint).
- További alábontást kell szerepeltetni magában a mérlegben vagy a kiegészítő megjegyzésekben, ha az a pénzügyi helyzet valós bemutatásához szükséges.
- A vezetés döntése szerint további sorokat, illetve összesítő sorokat lehet elhelyezni.
- A formátum, a sorok sorrendje nincs rögzítve, szabadon alakítható.
- Likviditás, funkció szerinti további besorolás lehetséges.
- Eltérő értékelési alapok miatt jellegükben vagy rendeltetésükben különböző eszközöket és kötelezettségeket önálló soron/sorokon kell bemutatni.
- Az eszközök és források besorolásának, minősítésének kritériumait:
 - Időtáv: Rövid vagy hosszú táv (megtörtetés a mérlegben: R/H vagy likviditási sorrend). Befektetett eszköz- és forgóeszköz, illetve hosszú és rövid lejáratú kötelezettség.
 - Likviditási sorrend is lehet, de a 12 hónapon túli tételeket ki kell akkor is emelni.
 - Csak a beszámolási időszak végén igaz tényekből szabad kiindulni
 - Forgóeszközökről akkor és csak akkor beszélünk, ha a gazdálkodó egység az eszközt:

- vagy egy normál működési periódus alatt realizálja, értékesítésre, vagy felhasználásra tartják,
 - vagy elsősorban kereskedési céllal tartják,
 - vagy várhatóan 12 hónapon belül realizálja,
 - vagy azon pénzeszközöket vagy készpénzzel egyenértékű dolgokat soroljuk ide, amelyeket korlátozás nélkül felhasználhat (pénzeszköz és pénzeszköz egyenértékes).
 - Minden egyéb eszközt a befektetett eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, pénzügyi eszközök) között kell kimutatni.
 - Egy adott kötelezettséget akkor és csak akkor lehet a rövid lejáratúak között kimutatni, ha
 - vagy a szokásos működési ciklus alatt teljesítésre kerülnek, rendezik,
 - vagy elsősorban kereskedelmi célúak,
 - vagy teljesítése 12 hónapon belül esedékes, a fordulónaptól számítva 12 hónapon belül kiegyenlítésre kerülnek, esedékesek,
 - vagy a gazdálkodónak nincs jogosultsága a kötelezettség fordulónapot követő 12 hónapon túltra történő halasztására,
 - vagy az eredetileg 12 hónapnál hosszabb futamidejű kötelezettségek 12 hónapon belül esedékessé válnak.
- **Vannak olyan tételek, amelyekről szabadon dönthetünk, hogy a mérlegben vagy a megjegyzésekben prezentáljuk (pl. a jegyzett tőke összetétele, a saját tőkén belüli valamennyi tartalék részletezése, jellege és célja, a gazdálkodó egység tevékenységére jellemző mérlegtételek, sorok alábontása, továbbrészletezése).**

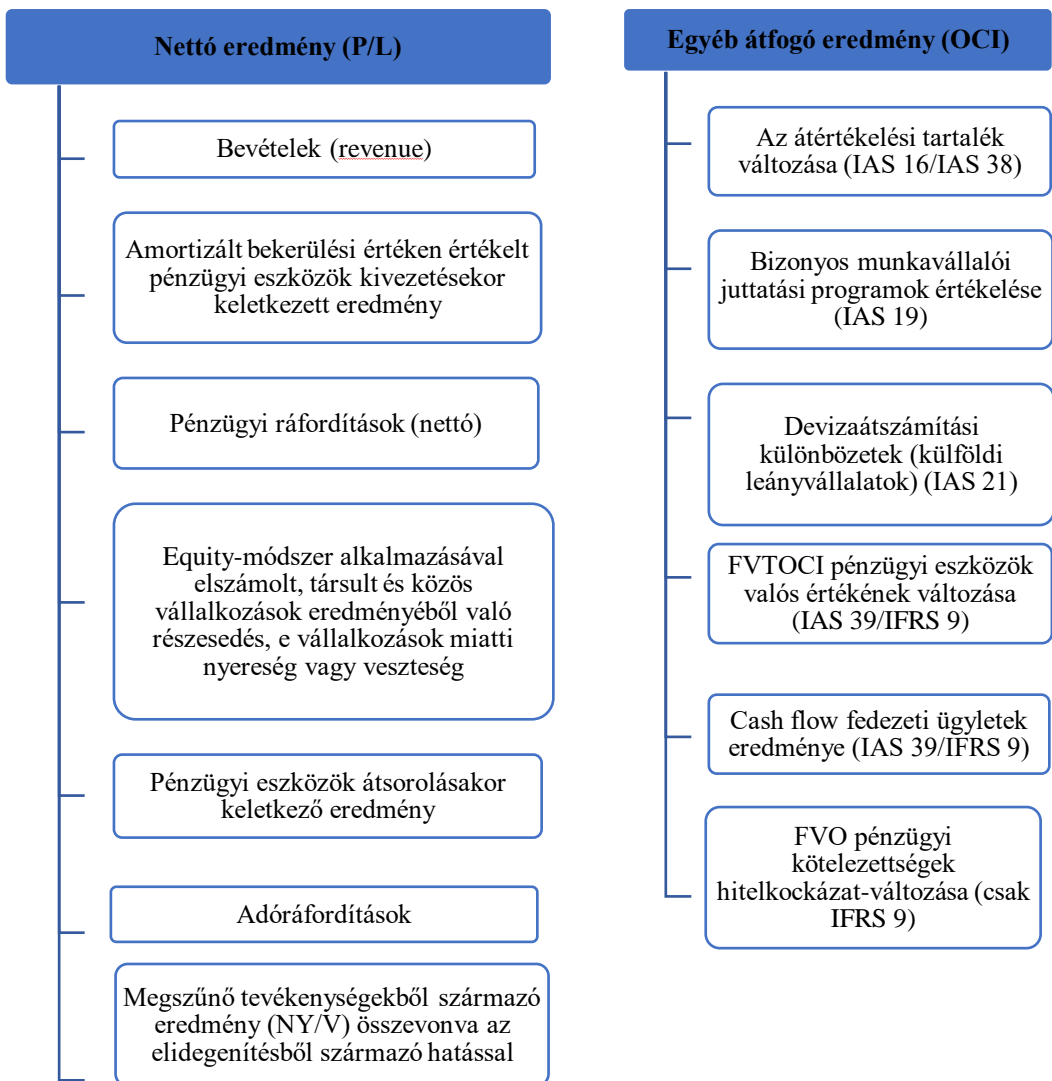
7. ábra: A Mérlegben minimálisan kötelezően bemutatandó információk
 Forrás: Saját szerkesztés az IAS 1 standard alapján

Az **Átfogó eredménykimutatásra (Statement of Comprehensive Income)** vonatkozó előírások (IAS 1):

- Átfogó eredmény tételek, együtt vagy két kimutatásban (Nettó eredmény, Profit or loss account, P/L és Egyéb átfogó eredmény, statement of other comprehensive income, OCI).
- További sorokat (összesítő sorok és részösszegek) kell szerepeltetni, ha a pénzügyi helyzet valós bemutatásához szükséges.
- A formátum és a sorok sorrendje nincs rögzítve, szabadon alakítható.
- Valamennyi lényeges bevétel és ráfordítás tételt elkülönítve kell megjeleníteni. Minden tételt tovább kell bontani, ha nagyságrendje és jellege alapján lényeges (sorok alábontása a gazdálkodó egység tevékenységére jellemző módon (vagy amit egy IFRS előír...))
- Ráfordítások bontása történhet:
 - Fajta szerinti (anyag, bér, stb.), költségnem szerinti csoportosítással levezetett eredmény:
 - a költségek jellegük szerint kerülnek csoportosításra,
 - nem kerülnek felosztásra a gazdálkodó egység folyamatai, termékei, szolgáltatásai szerint,
 - kisebb gazdálkodó egységeknél használható jobban.
 - Funkció szerinti (adminisztratív, értékesítési, stb.), funkcionális csoportosítás vagy „értékesítési költség” módszerrel meghatározott eredmény:
 - a költségeket az értékesítés, a forgalmazás vagy igazgatási, adminisztratív tevékenységek költségeire bontva láthatjuk
 - funkcionális csoportosítás esetén meg kell adni a költségek költségnemek szerinti bontását, részletezését is a Megjegyzésekben (különösen: ÉCS, személyi jellegű).
- Külön sorokat kell felvenni a kisebbségi érdekeltséghez, illetve az anyavállalat tulajdonosaihoz tartozó időszaki eredmény bemutatása érdekében. Átfogó eredmény megosztása (fől kell osztani az eredményt 2 csoport között):
 - nettó eredményből (P/L)
 - nem kontrolláló érdekeltségre jutó (nem kontrolláló tulajdonosoké)
 - anyavállalat tulajdonosai jutó
 - átfogó eredményből
 - nem kontrolláló érdekeltségre jutó
 - anyavállalat tulajdonosai jutó
- EPS mutató (alap, hígitott) közzététele kötelező az átfogó eredménykimutatás alján.
- A ráfordításoknak a költségnemek (összköltség módszer, „by nature”) vagy a költségek funkcionális csoportosítása (értékesítési költség módszer, „by function”) szerinti elemzése (részletezése).

8. ábra: Az Átfogó eredménykimutatás eredménykategóriái
 Forrás: Saját szerkesztés az IAS 1 standard alapján

9. ábra: Az Átfogó eredménykimutatásban minimálisan kötelezően bemutatandó információk
 Forrás: Saját szerkesztés az IAS 1 standard alapján

Saját tőke változás kimutatására (Statement of Changes in Equity, SOCIE) vonatkozó előírások (IAS 1):

- Jegyzett tőkében és a tartalékokban bekövetkezett változásokat mutatja be.
- A kimutatás tartalékonkénti részletezést mutat.
- Kötelező elemei:
 - Tárgyévi átfogó nyereség vagy veszteség (NCI-re és anyára jutó külön)
 - P/L, nettó eredmény az eredménytartalékba kerül,
 - OCI, egyéb átfogó eredmény egyéb tartalékba (értékelési tartalék)
 - Tulajdonosokkal folytatott tranzakciók:
 - tulajdonosi hozzájárulások (pl. tőkeemelés, ázsió)
 - tulajdonosi „részesedések” (distributions), tulajdonosoknak kiosztott tételek (pl. tőke kivonás, osztalék)
 - egyéb tulajdonosi tranzakciók
 - A számviteli politika változásának és az alapvető hibák korrekciójának kumulált hatása
- Mozgástábla-jellegű kimutatás (Nyitó, tárgyévi változások, Záró), az előző időszak(ok) tételeit is tartalmazza

	Jegyzett tőke	Ázsió	Visszavásárolt saját részvény	Eredménytartalék	Átértékelési tartalék	Részvényalapú kifizetés tartaléka	Anyavállalatra jutó eredmény	NCI	stb.	Záró
Nyitó										
Tárgyévi átfogó eredmény										
Osztalék										
Tőkeemelés										
Tőkeleszállítás										
Saját részvény visszavásárlás										
Részvényalapú kifizetés										
stb.										
Záró										

10. ábra. A Saját tőke változás kimutatás sémája
 Forrás: Saját szerkesztés az IAS 1 standard alapján

Cash-flow-k kimutatása (Statement of cash flows, SCF) önálló standardban kerül részletezésre, az IAS 7 foglalkozik ezzel a kimutatással.

- A pénzeszközök tartalmazzák a pénztári készpénzállományt és a látra szóló betéteket.
- A pénzeszköz-egyenértékesek a rövid távú, magas likviditású befektetések, amelyek könnyen ismert összegű pénzeszközre válthatók át, és amelyeknél elhanyagolható az értékváltozás kockázata.
- A cash flow-k a pénzeszközök és pénzeszköz-egyenértékesek ki- és beáramlásai.
- A működési tevékenységek a gazdálkodó egység fő bevételeltermelő tevékenységei és azok az egyéb tevékenységei, amelyek nem befektetési vagy finanszírozási tevékenységek.
- A befektetési tevékenységek a hosszú lejáratú eszközök és olyan befektetések vásárlása és értékesítése, amelyeket a pénzeszköz-egyenértékesek nem tartalmaznak.
- A finanszírozási tevékenységek olyan tevékenységek, amelyek eredményeképpen változások állnak be a gazdálkodó egység saját tőkéjének és felvett kölcsöneinek nagyságában és összetételében.

Notes (Megjegyzések) összeállítására vonatkozó előírások (IAS 1)

- Itt mutatandó be minden olyan elem, amit a standard előír, és máshol nem mutattak be.
- Kereszthivatkozások biztosítják a rendszerszerű képet.
- Az IFRS-eknek való megfelelésre vonatkozó nyilatkozattal kezdődik. .
- Itt kerülnek bemutatásra az alkalmazott lényeges számviteli politikák, a számviteli politika összefoglalója (főbb elemeinek bemutatása: értékelési alapok, specifikus számviteli politika)
- Az egyes kimutatásokban szereplő tételekhez (mérleghez, eredménykimutatáshoz, saját tőke változás kimutatáshoz) fűzött megjegyzések a kimutatások sorrendjében jelennek meg ebben a részben.
- Kockázatokra és bizonytalanságra vonatkozó egyéb közzétételek
 - Főbb becslések, a bizonytalanság forrásai, megbízhatóság követelménye, közzététel: jellege és könyv szerinti érték
 - Feltételezés vagy más becslési bizonytalanság jellege
 - Számítási módszer érzékenysége
 - Bizonytalanság várható megoldódása
 - Változások magyarázata (pl. eltérés az előző évtől)
- Tőkével kapcsolatos közzétételek
 - A lejegyzett részesedések minden fajára:
 - A kibocsátásra engedélyezett részvények száma
 - Teljes egészében kifizetett és részben (egyáltalán nem) kifizetett részvények száma
 - Részvények névértéke
 - Az év elején és az év végén forgalomban lévő részvények száma

- Jogok, korlátozások
- Csoporton belüliek által birtokolt részvények
- Tartalékok
- Tervezett osztalékok, stb.
- Egyéb közzétételek
 - A vállalkozás székhelye, jogi formája, bejegyzés országa, székhelye, működésének központja
 - A működés és főbb tevékenységek ismertetése
 - A „végső” anyavállalat megnevezése
 - Határozott időre létrejött gazdálkodók, stb.
 - Az alkalmazott standardok által előírt egyéb közzétételek (függő kötelezettségek, kockázatvállalási célok, stb.)
 - Tőkemegtartás és tőkemegfelelés
 - És minden, ami releváns a megértéshez.

II. fejezethez kapcsolódó feladatok

II.1. feladat: Pénzügyi helyzet kimutatása (mérleg)

Az IFRS Nyrt. eszközeiről, saját tőkéjéről és kötelezettségeiről a következő információk ismertek:

1. A saját használatban álló műhelyépület nettó értéke 30.000 eFt.
2. A gépek, berendezések nettó értéke: 50.000 eFt. A menedzsment döntése alapján az Nyrt 20.000 eFt könyv szerinti értékű eszközt éven belül értékesíteni kíván, aktívan keresi a vevőt, és véleménye szerint az értékesítésnek reális esélye van.
3. A korábban használt raktárépületet, melynek értéke 25.000 eFt, a cég bérbeadta külső üzleti partnernek, bérleti díj ellenében.
4. Vásárolt márkanév értéke: 3.000 eFt, saját márkanév értéke 4.000 eFt.
5. Belső előállítású szoftver értéke 1.500 eFt.
6. Készfizető kezességet írt alá 500 eft összegben egy olyan vállalkozás részére, akinek a pénzügyi helyzete megfelelő, így valószínűleg nem fog gazdasági haszon kiáramlásával járni.
7. Az Nyrt. által gyártott és forgalmazott termékek után egy éves garanciát vállal, erre vonatkozóan 3.500 eFt céltartalékot képzett.
8. Az Nyrt. bankszámláinak egyenlege: 8.000 eft.
9. Az Nyrt rendelkezik egy 2018.02.03.-án lejáró, 1.500 eft könyv szerinti értékű államkötvénnyel.
10. Az Nyrt. késztermékeinek értéke 1.200 eFt.
11. Az IAS Nyrt. internetes kereskedelemmel foglalkozik, melyben az IFRS Nyrt. is nagy piaci potenciált látott, ezért 2017. december 30-án az IAS Nyrt. részvényállományának 80%-át megszerezte. Az IAS Nyrt. összes eszközeinek értéke 35.000 eFt, mely 10.000 eFt bankszámlapénzt, és 15.000 eft raktárépületet és 10.000 eFt árukészletet tartalmaz. Kötelezettségei között csak szállítói tartozások szerepelnek 25.000 eFt összegben, ezen kívül csak a cégbíróságon

- bejegyzett tőke szerepel a mérlegében. Az IFRS Nyrt. a befektetésért 12.000 eFt-ot fizetett.
12. Az IFRS Nyrt. idei évi tényleges adófizetési kötelezettsége 100 eFt., de számításai alapján a jövőben visszaigényelhető adója keletkezik (az eszközei és kötelezettségei könyv szerinti értékének és adóértékének összehasonlítását követően erre a következtetésre jutott) 300 eFt összegben.
 13. A TomVill Kft-ben a társaság jelentős tulajdoni részedést szerzett, melynek értéke 7.000 eFt.
 14. A vevőkkel szembeni követelések érte 1.400 eFt.
 15. Az IFRS Nyrt. által kibocsátott részvények névértéke 1.000 eFt, mennyisége 70 db, a tulajdonosok által értük kifizetett összeg 85.000 eFt.
 16. Az IFRS Nyrt. visszavásárolt a piacról a korábban általa kibocsátott részvényeket 7.600 eFt összegben.
 17. A korábbi évek felhalmozott nyeresége 1.900 eFt.
 18. Az IFRS Nyrt szállítóival szembeni tartozása 40.000 eFt.
 19. Beruházási hitel felvett összege: 12.000 eFt.
 20. A cég munkavállalóinak kifizetendő későbbi jubileumi juttatások becsült összegének jelenértéke: 4.000 eFt

Feladat:

- a, **Készítse el az IFRS Nyrt. IFRS-ek szerint készített egyedi mérlegét 2017.12.31. fordulónappal, a megadott információk alapján, IAS 1 szerint!**
- b, **Készítse el az IFRS Csoport konszolidált mérlegét 2017.12.31. fordulónappal, a megadott információk alapján, IAS 1 szerint!**

II.1. feladat megoldása:

1. **A saját használatban álló műhelyépület nettó értéke 30.000 eFt.**
A műhelyépület alapvetően tárgyi eszköznek minősül, viszont az IFRS-ek előírásai szerint a mérlegben külön soron kell szerepeltetni a saját használatú ingatlanokat, illetve a befektetési célú ingatlanokat. Mindkét mérlegtétel a Befektetett eszközök között kerül kimutatásra, mivel feltehetően egy évnél tovább tervezi ezeket az eszközöket, használni, birtokolni a vállalat. A saját használatú ingatlanok az Ingatlanok, gépek, berendezések soron kerülnek kimutatásra. Mivel a feladat kiemeli, hogy saját használatú a műhelyépület, így ez a tétel a Befektetett eszközök között az Ingatlanok, gépek, berendezések soron kerül megjelenítésre.
2. **A gépek, berendezések nettó értéke: 50.000 eFt. A menedzsment döntése alapján az Nyrt 20.000 eFt könyv szerinti értékű eszközt éven belül értékesíteni kíván, aktívan keresi a vevőt, és véleménye szerint az értékesítésnek reális esélye van.**
Ez az információ szoros összefüggésben van az előzővel, hiszen a gépek és a berendezések a saját használatú ingatlanokkal együtt az Ingatlanok, gépek, berendezések soron kerülnek kimutatásra. Az a tény, hogy a vállalkozás értékesíteni kívánja 20.000 eFt könyv szerinti értékű eszközét, arra utal, hogy a gépek, berendezések közül ezt az eszközt át kell sorolni a Forgóeszközök közé.

Az átsorolásnál nagyon fontos tényező, illetve feltétel, hogy a vállalkozás szándékozik értékesíteni az adott eszközt, aktívan keresi a vevőt, illetve a saját megítélése szerint jó eséllyel tudja értékesíteni az eszközt rövid időn, jellemzően egy éven belül. Ebben az esetben a Forgóeszközök között az Értékesítési céllal tartott befektetett eszközök soron kell kimutatni az értékesíteni kívánt eszközt. Így az 50.000 eFt értékű gépek, berendezések két helyre kerülnek be a mérlegbe: 30.000 eFt érték az Ingatlanok, gépek, berendezések sorra, illetve 20.000 eFt érték az Értékesítési céllal tartott befektetett eszközök sorra.

3. A korábban használt raktárépületet, melynek értéke 25.000 eFt, a cég bérbe adta külső üzleti partnernek, bérleti díj ellenében.

Mivel a vállalkozás ezt a raktárépületet nem használja a saját vállalkozási tevékenységéhez, hanem bérbe adta egy üzlet partnerének, így ez befektetési célú ingatlanok fog minősülni, tehát a mérlegben a Befektetett eszközök között a Befektetési célú ingatlanok soron kell kimutatni.

4. Vásárolt márkanév értéke: 3.000 eFt, saját márkanév értéke 4.000 eFt.

A márkanév immateriális eszköznek minősül, viszont csak a vásárolt márkanév kimutatható a mérlegben, mivel a saját márkanév értéke nem mérhető megbízható módon. Ebből adódóan a Befektetett eszközök között az Immateriális eszközök soron 3.000 eFt értékben fog e tétel megjelenni.

5. Belső előállítású szoftver értéke 1.500 eFt.

A szoftver szintén immateriális eszköznek minősül. A belső előállítású immateriális szoftver kimutatható a mérlegben, mivel a szoftver értéke megbízhatóan mérhető, az előállítás során felmerült költségek együttes összegében kerül kimutatásra.

6. Készíztető kezességet írt alá 500 eFt összegben egy olyan vállalkozás részére, akinek a pénzügyi helyzete megfelelő, így valószínűleg nem fog gazdasági haszon kiáramlásával járn.

Mivel nem valószínűsíthető az esemény bekövetkezése, illetve a gazdasági haszon kiáramlása, így ez a tétel nem fog bekerülni a mérlegbe.

7. Az Nyrt. által gyártott és forgalmazott termékek után egy éves garanciát vállal, erre vonatkozóan 3.500 eFt céltartalékot képzett.

Az IFRS-ek előírásai szerint a céltartalékok kötelezettségnek minősülnek, annak függvényében pedig, hogy 1 éven belül vagy 1 éven túlra képzett céltartalékról van szó, hosszú lejáratú vagy rövid lejáratú kötelezettségek között jelenhetnek meg a mérlegben. A garanciális kötelezettségre képzett céltartalék jellemzően a mérlegben a rövid lejáratú kötelezettségek között jelenik meg.

8. Az Nyrt. bankszámláinak egyenlege: 8.000 eFt.

A bankszámlán lévő pénzt természetesen a pénzeszközök közé sorolandó. Az IFRS-ben a mérlegsor pontos neve Pénzeszközök és egyenértékesek, mivel ide tartoznak a többnyire rövid távú, 3 hónapnál nem hosszabb lejáratú idővel

rendelkező, nagy likviditású befektetések is, amelyek könnyen pénzzé konvertálhatóak, értékváltozás kockázata nélkül.

9. Az Nyrt. rendelkezik egy 2018.02.03.-án lejáró, 1.500 eFt könyv szerinti értékű államkötvénnyel.

Mivel a mérlegfordulónap 2017.12.31., így az államkötvény 3 hónapon belül fog lejárni. Ebből adódóan ez a tétel is a Pénzeszközök és egyenértékesek soron kerül kimutatásra.

10. Az Nyrt. késztermékeinek értéke 1.200 eFt.

A késztermékek saját előállítású készletek csoportjába tartoznak, így a Forgóeszközökön belül a Készletek között szerepelnek.

11. Az IAS Nyrt. internetes kereskedelemmel kíván foglalkozni, melyben az IFRS Nyrt. is nagy piaci potenciált látott, ezért annak alapításakor 2017. december 30-án az IAS Nyrt. részvényállományának 80%-át megszerezte. Az IAS Nyrt. összes eszközeinek értéke 35.000 eFt, mely 10.000 eFt bankszámlapénzt, és 15.000 eFt raktárépületet és 10.000 eFt árukészletet tartalmaz. Kötelezettségei között csak szállítói tartozások szerepelnek 25.000 eFt összegben, ezen kívül csak a cégbíróságon bejegyzett tőke szerepel a mérlegében. Az IFRS Nyrt. a befektetésért 12.000 eFt-ot fizetett. Ez a tétel átvezet a konszolidáció témakörébe, és érinti, módosítja a konszolidált mérleget is.

Egyedi beszámolót tekintve elmondható, hogy az egyedi mérlegben a cégfelvásárlás hatása egy mérlegsoron jelenik meg, a Befektetés leányvállalatban soron, melynek értéke a fizetett ellenérték lesz, azaz a példában 12.000 eFt.

A konszolidáció a cégcsoport együttes vagyonának, eredményének kimutatását jelenti, a halmozódások szűrésével. Az IFRS-ek rendszerében egy társaság, amely felett egy másik vállalkozás kontrollt gyakorol, leányvállalatnak tekintendő (vélelmezten ez 50% feletti tulajdoni hányadnál valósul meg, de nem a százalékos mérték, hanem a kontroll megléte a meghatározó), és a konszolidált kimutatások tartalmazzák az Ő adatait is (nem a felvásárláskor fizetett ellenértéket, nem a befektetett összeget, mint az egyedi anyavállalati beszámolóban, hanem mindazt, ami mögötte van!!)

A cégfelvásárlás során keletkezhet pozitív üzleti vagy cégérték (Goodwill) vagy negatív üzleti vagy cégérték (Badwill). Ennek kiszámítása a következőképpen történik: Fizetett ellenérték – Leányvállalati nettó eszközérték. Leányvállalati nettó eszközérték = Átvett eszközök piaci értéke – Átvállalt kötelezettségek piaci értéke. A példában: átvett eszközök: 35.000 eFt – Átvállalt kötelezettségek 25.000 eFt = 10.000 eFt pozitív goodwill keletkezett.

Ha a mérleg szerkezetéből indulunk ki a leányvállalati nettó eszközérték nem más, mint a vállalkozás saját tőkéje, hiszen Eszközök=Saját tőke+Kötelezettségek. Tehát a felvásárolt vállalkozás Saját tőkéje 10.000 eFt, és az szerepel az információban, hogy ez csak a cégbíróságon bejegyzett tőke, amely így a Jegyzett tőkét foglalja magába (tekintettel arra, hogy az IAS Nyrt. alapításának időpontja az akvizíció időpontja, nem lehet felhalmozott eredménye, azaz Eredménytartáléka nincsen). Ebből adódóan, amikor egy vállalkozás

felvásárlásra kerül, akkor a Saját tőkéjét vagy annak egy részét szerzi meg a befektető, annak értékéhez kell viszonyítani, hogy mennyit fizetett az adott vállalkozásért.

Viszont az IFRS Nyrt. csak a vállalkozás 80 %-át vásárolta fel, így a Leányvállalati nettó eszközérték, azaz a saját tőke 80%-át szerezte meg $10.000 \text{ eFt} * 80\% = 8.000 \text{ eFt}$. Ezért a 80%-os részesedésére jutó vállalat nettó eszközértékéért 12.000 eFt -ot fizetett. Fizetett ellenérték: 12.000 eFt – Leányvállalati nettó eszközérték: $8.000 \text{ eFt} = 4.000 \text{ eFt}$ Mivel a fizetett ellenérték magasabb a leányvállalati nettó eszközértéknél, a felvásárlás során 4.000 eFt Goodwill keletkezett, amely bár immateriális eszköznek minősül, de külön soron kell kimutatni a konszolidált mérlegben a Befektetett eszközök között. A konszolidált mérlegben ki kell mutatni minden olyan eszközt és kötelezettséget, amely a felvásárlás során került a vállalkozáshoz. Mivel az IFRS Nyrt. 80%-os tulajdonos, így ki kell mutatni a kisebbséget, azaz az ún. Nem kontrolláló érdekeltséget (NCI, 20%) is, amely a Saját tőkén belül külön soron jelenik meg (Leányvállalati nettó eszközérték a felvásárláskor $10.000 * 20\%$ részesedés= 2.000 eFt az NCI összege). Ebből adódóan bekerül a konszolidált mérlegbe egy további összegző sor, az Anyavállalati tulajdonosokra jutó saját tőke, amely kizárólag az anyavállalat saját tőke részét mutatja meg. A befektetés értékét, a vállalatért kifizetett összeget nem lehet megjeleníteni a konszolidált mérlegben, mivel az cégcsoport szinten mutatja meg a vagyont, azaz a felvásárolt cég összes vagyona szerepel a konszolidált mérlegben, nem pedig az érte fizetett összeg (az egymás közötti kapcsolatokat, halmozódásokat viszont nem tartalmazza, azokat ki kell szűrni a konszolidáció során).

12. Az IFRS Nyrt. idei évi tényleges adófizetési kötelezettsége 100 eFt., de számításai alapján a jövőben visszaigényelhető adója keletkezik (az eszközei és kötelezettségei könyv szerinti értékének és adóértékének összehasonlítását követően erre a következtetésre jutott) 300 eFt összegben.

Az IFRS-ben az esedékesség függvényében kétféle adó típus megkülönböztethető meg. Az egyik az azonnal esedékes, tárgyévi tényleges adófizetési kötelezettség (vagy visszaigénylés), amely éven belülinek számít, ezért a Rövid lejáratú kötelezettségek (vagy Forgóeszközök/Adókövetelések) között mutatható ki. A másik a halasztott adó, amely mindig a jövőben esedékes, emiatt ez biztos, hogy 1 éven túli lesz. Amennyiben halasztott adófizetési kötelezettségről beszélünk a Hosszú lejáratú kötelezettségek között kerül kimutatásra, ha pedig halasztott adókövetelésről, akkor a Befektetett eszközök között, külön, önálló soron.

13. A TomVill Kft-ben a társaság jelentős tulajdoni részedést szerzett, melynek értéke 7.000 eFt.

Egy vállalkozásban lévő jelentős tulajdoni részesedés azt jelenti, hogy a vállalkozás feletti kontrollt az adott társaság nem szerezte meg, de azért jelentősen befolyásolja annak tevékenységét (pl. részvétel az igazgatóságban), ezt vélelmeztenen a 20%-50% közötti szavazati arány esetén valósul meg. Ezeket a vállalkozásokat társult vállalkozásoknak nevezzük. Emiatt nem is történik teljes

körű konszolidáció, kizárólag egy soron kerül megjelenítésre a részesedés, mégpedig a Befektetések társult vállalkozásokban mérleg soron a Befektetett eszközök között mind az egyedi, mind a konszolidált mérlegben is (értéke változik a működése folytán!).

14. A vevőkkel szembeni követelések érte 1.400 eFt.

A vevőkövetelések a Követelések közé tartoznak, amelyet a Forgóeszközökön belül kell kimutatni.

15. Az IFRS Nyrt. által kibocsátott részvények névértéke 1.000 eFt, mennyisége 70 db, a tulajdonosok által értük kifizetett összeg 85.000 eFt.

A részvénykibocsátás, vagy tőkeemelés a jegyzett tőkét mindig érinti, de nagyon fontos kiemelni, hogy a jegyzett tőke kizárólag névértéken változhat. A névérték feletti rész az árszám, amely a tőketartalékot növeli. Ebből adódóan a Saját tőkén belül a Jegyzett tőke értéke 70.000 eFt, míg a Tőketartalék értéke 15.000 eFt lesz.

16. Az IFRS Nyrt. visszavásárolt a piacról a korábban általa kibocsátott részvényeket 7.600 eFt összegben.

A visszavásárolt saját részvények a Saját tőkén belül kerülnek megjelenítésre, mint tőkét csökkentő tételek, emiatt negatív előjellel kerülnek be a mérlegbe, az IFRS-ben, nemzetközi beszámolóknak a negatív összegeket zárójel jelzi.

17. A korábbi évek felhalmozott nyeresége 3.900 eFt.

A vállalkozás előző évek során felhalmozott eredménye az Eredménytartalékban kerül kimutatásra, amely szintén a Saját tőkén belül található.

18. Az IFRS Nyrt szállítóival szembeni tartozása 40.000 eFt.

A szállítói tartozások a Kötelezettségek között a Rövid lejáratú kötelezettségek közé tartoznak.

19. Beruházási hitel felvett összege: 12.000 eFt.

A beruházási hitel mindig a Hosszú lejáratú kötelezettségeknél kerül megjelenítésre, kivételt képez ez alól az éven belül esedékessé váló törlesztőrészlet, ami a Rövid lejáratú kötelezettségek közé kerül.

20. A cég munkavállalóinak kifizetendő későbbi jubileumi juttatások becsült összegének jelenértéke: 4.000 eFt.

A munkavállalóknak később kifizetendő juttatásokra, mint kötelezettségre, céltartalékot kell képezni. Mivel a kifizetendő összegnek a jelenértéke ismert, így biztos, hogy 1 éven túli kötelezettségről beszélünk, amely a mérlegbe diszkontált értéken kerül a Hosszú lejáratú kötelezettségek közé.

IFRS Nyrt. Egyedi mérlege, 2017.12.31. (eFt)

Megnevezés	Feladat sorszáma	Összeg (eFt)
Befektetett eszközök		108.800
Immateriális eszközök	4., 5.	3.000+1.500=4.500
Ingatlanok, gépek, berendezések	1., 2.	30.000+30.000=60.000
Befektetési célú ingatlanok	3.	25.000
Befektetés leányvállalatokban	11.	12.000
Befektetés társult vállalatokban	13.	7.000
Halasztott adó követelések	12.	300
Forgóeszközök		32.100
Készletek	10.	1.200
Vevőkövetelések	14.	1.400
Pénzeszközök és egyenértékesek	8., 9.	8.000+1.500=9.500
Értékesítési céllal tartott befektetett eszközök	2.	20.000
Eszközök összesen		140.900
Saját tőke		81.300
Jegyzett tőke	15.	70.000
Tőketartalék	15.	15.000
Eredménytartalék	17.	3.900
Visszavásárolt saját részvény	16.	(7600)
Kötelezettségek		59.600
Beruházási hitel	19.	12.000
Céltartalék (HLK)	20.	4.000
Hosszú lejáratú kötelezettségek		16.000
Szállítói kötelezettség	18.	40.000
Tényleges adófizetési kötelezettség	12.	100
Céltartalék (RLK)	7.	3.500
Rövid lejáratú kötelezettségek		43.600
Tőke és kötelezettségek összesen		140.900

IFRS Csoport Konszolidált mérlege, 2017.12.31 (eFt)*

	Egyedi	Konszolidációs változások (11.)	Konszolidált
Befektetett eszközök	108.800		115.800
Goodwill		4.000	4.000
Immateriális eszközök	4.500		4.500
Ingatlanok, gépek, berendezések	60.000	15.000	75.000
Befektetési célú ingatlan	25.000		25.000
Befektetés leányvállalatokban	12.000	(12.000)	0
Befektetés társult vállalatokban	7.000		7.000
Halasztott adó követelés	300		300
Forgóeszközök	32.100		52.100
Készlet	1.200	10.000	11.200
Vevőkövetelések	1.400		1.400
Pénzeszközök és egyenértékesek	9.500	10.000	19.500
Értékesítési céllal tartott befektetett eszközök	20.000		20.000
Eszközök összesen	140.900		167.900
Saját tőke	81.300		83.300
Jegyzett tőke	70.000		70.000
Tőketartalék	15.000		15.000
Eredménytartalék	3.900		3.900
Visszavásárolt saját részvény	(7600)		(7.600)
Anyavállalati tulajdonosokra jutó saját tőke			<i>81.300</i>
Nem kontrolláló érdekeltség (NCI)			<i>2.000</i>
Kötelezettségek	59.600		84.600
Beruházási hitel	12.000		12.000
Céltartalék (HLK)	4.000		4.000
Hosszú lejáratú kötelezettségek			16.000
Szállítói kötelezettség	40.000	25.000	65.000
Tényleges adófizetési kötelezettség	100		100
Céltartalék (RLK)	3.500		3.500
Rövid lejáratú kötelezettségek			68.600
Tőke és kötelezettségek összesen	140.900		167.900

*Megjegyzés: A konszolidált mérleg a cégcsoport mérlegét mutatja be úgy, mintha azok egyetlen vállalat lennének. A konszolidálás következtében a mérlegben kimutatásra kerül a felvásárlás során keletkezett goodwill is. A felvásárolt vállalkozás eszközei és kötelezettségei is bekerülnek a konszolidált mérlegbe, de a cégért fizetett ellenérték nem. A saját tőkén belül két új sort látható. Az egyik az Anyavállalati tulajdonosokra jutó saját tőke, ez egy plusz összegző sor, amely megmutatja az anyavállalati tulajdonosok tényleges részét a saját tőkéből. Erre azért van szükség, mert az IFRS Nyrt. csak 80%-os tulajdonos, a leányvállalat 20%-át egy másik vállalat, kisebbségi tulajdonos birtokolja. Ezt külön soron jelenítjük, amelynek neve a Nem kontrolláló érdekeltség (NCI).

II.2. feladat: Átfogó eredménykimutatás

Az IFRS Nyrt tárgyévben a következő, eredményre hatást gyakorló tranzakciókat, gazdasági eseményeket azonosította:

1. A tárgyévben előállított késztermékek közül 12.500 eFt értékű termék értékesítéséből 19.000 eFt származott.
2. A központi irányítás és anyagraktározás költségeinek összege 800 eFt.
3. A társaságnál használt fénymásológép tárgyévben értékesítették 1.750 eFt-ért, az értékesítéskor a gép könyv szerinti értéke 1.500 eFt volt.
4. A fizetendő kamatok összege 1.200 eFt, a kapott kamatok összege 700 eFt.
5. Kötvények értékvesztéseként 350 eFt-ot számoltak el tárgyévben.
6. Tárgyévben megszűnt tevékenységen 4.000 eFt veszteséget realizáltak.
7. A jövedelemadó ráfordítás összege 150 eFt.
8. A gépek, berendezések átértékelésének eredménye 2.000 eFt.

Feladat: Készítse el az IFRS Nyrt. IFRS-ek szerint készített Átfogó eredménykimutatását 2017. évre vonatkozóan, a megadott információk alapján, IAS 1 szerint! Töltse ki a hiányzó sorokat!

IFRS Nyrt.

Átfogó eredménykimutatás 2017. december 31-én végződő üzleti évre (eFt)

	Mellékszámítások	2017. 12.31.
Árbevétel		
Közvetlen ráfordítások		
.....		
Igazgatási ráfordítások		
Egyéb bevételek/ráfordítások		
.....		
.....		
Adózás előtti eredmény		
.....		
Adózott eredmény		
.....		
.....		
Egyéb átfogó eredmény		
.....		
Teljes átfogó eredmény		

II.2. feladat megoldása

IFRS Nyrt.

Átfogó eredménykimutatás 2017. december 31-én végződő üzleti évre (eFt)

Megnevezés (feladat sorszámára való utalás)	Mellék-számítások	2017. 12.31.
Árbevétel (1.)	19.000	19.000
Közvetlen ráfordítások (1.)	12.500	(12.500)
Bruttó eredmény		6.500
Igazgatási ráfordítások (2.)	800	(800)
Egyéb bevételek/ráfordítások (3.) *	-1.500+1.750	250
Pénzügyi bevételek/ráfordítások (4., 5.) *	-1.200+700-350	(850)
Adózás előtti eredmény		5.100
Jövedelemadó ráfordítás (7.)	150	(150)
Adózott eredmény <i>folytatódó tevékenységből</i>		4.950
Megszűnő tevékenység eredménye (6.)	-4.000	(4.000)
Tárgyévi eredmény összesen (Nettó eredmény)		950
Gépek, berendezések átértékeléséből származó nyereség (8.)	2.000	2.000
Egyéb átfogó eredmény (OCI)		2.000
Teljes átfogó eredmény		2.950

*Megjegyzés: Az IFRS-ek rendszerében nettósítva kerül bemutatásra (kibontása a Notes-ban).

II.3. feladat: Saját tőke változás kimutatás

Feladat: A következő információk figyelembevételével készítse el az IFRS Nyrt. saját tőke változás kimutatását 2017. december 31-i fordulónapra vonatkozóan!

Információk:

1. A gépek, berendezések értékelésére a társaság az átértékelési modellt alkalmazza. Ezen eszközök átértékelésének eredménye 2.500 eFt.
2. A társaság tárgyévi Nettó, adózott eredménye folytatódó tevékenységből 14.000 eFt nyereség, a megszűnő tevékenység tárgyévi eredménye 4.000 eFt veszteség.
3. A társaság tulajdonosai tőkeemelést hajtottak végre a tárgyévi során 6.000 eFt összegben. A kibocsátott részvények névértéke összesen 4.000 eFt volt. Az ügylet során 500 eFt értékű tranzakciós költség is felmerült.
4. Pénzügyi instrumentumok értékelésének egyéb átfogó eredménye 3.000 eFt volt.
5. 2017. évben az előző üzleti év eredményét látva, a 2017. évi taggyűlésen 4.500 eFt osztalék fizetését határozták el. Az osztalék fordulónapig rendezésre is került. Az év során a menedzsment további 3.000 eFt osztalék kifizetésére tett javaslatot, melyet a tagok a fordulónapot követően, január 18-án szavaztak meg.

IFRS Nyrt.

Saját tőke változás kimutatás 2017. december 31-én végződő üzleti évre (eFt)

Megnevezés	Jegyzett tőke	Tőke-tartalék	Eredmény-tartalék	Átértékelési többlet	Pénzügyi instrumentumok értékelési tartaléka	Összesen
2016.12.31	25.000	0	13.500	5.000		43.500
.....						
.....						
.....						
.....						
2017.12.31						

II.3. feladat megoldása

IFRS Nyrt.

Saját tőke változás kimutatás 2017. december 31-én végződő üzleti évre (eFt)

Megnevezés	Jegyzett tőke	Tőke-tartalék	Eredmény-tartalék	Átértékelési többlet	Pénzügyi instrumentumok értékelési tartaléka	Összesen
2016.12.31	25.000	0	13.500	5.000		43.500
Teljes átfogó eredmény			10.000 (2.)	2.500 (1.)	3.000 (4.)	15.500
Tőkeemelés	4.000 (3.)	1.500 =2000-500 (3.)				5.500
Osztalék			(4.500) (5.)			(4.500)
2017.12.31.	29.000	1.500	19.000	7.500	3.000	60.000

II.4. feladat: Komplex feladat egyedi IFRS beszámoló összeállítására

Az IFRS Nyrt. egyedi pénzügyi kimutatásait az IFRS-kel összhangban készíti el. Cégbíróságon bejegyzett tőkéje 50.000 eFt, amely 10 eFt/darab névértékű részvényekből áll. A társaság a pénzügyi kimutatásait minden évben december 31-i fordulónappal készíti el.

Fordulónapon, 2017. december 31-én a társaság főkönyvi kivonata a következő tételeket mutatta, a kiegészítő információk rendezését, kezelését megelőzően:

eFt	Tartozik	Követel
Gyárépület		
- Bruttó értéke	100.000	
- Halmozott értékcsökkenés (NY)		30.000
Gépek		
- Bruttó érték	60.000	
- Halmozott értékcsökkenés (NY)		25.000
Berendezések beszerzése jan. 1-én	10.000	
Készletek (Z)	30.000	
Követelések és időbeli elhatárolások	43.000	
Bankbetétek	32.000	
Jegyzett tőke		40.000
Eredménytartalék (NY)		27.000
Beruházási hitel		25.000
Kötelezettségek és időbeli elhatárolások		34.000
Tárgyévi eredmény		83.000
Pénzbevétel gépértékesítésből		11.000

A következő kiegészítő információkat a fenti főkönyvi kivonat még nem tartalmazza:

1. A gyár hátralévő hasznos élettartama 20 év.
2. Az értékcsökkenés számítása a következőképpen történik:
 - a. A gyár esetében az éves értékcsökkenés a bekerülési érték 2%- a.
 - b. A Gépek és berendezések esetében a társaság lineáris értékcsökkenési leírást alkalmaz, 5 éves hasznos élettartammal. A gépek tervezett összes maradványértéke 10.000 eFt, a berendezéseknek nincs maradványértéke.

3. Az értékesített gép eredeti bekerülési értéke 12.000 eFt volt, elidegenítésig felhalmozott értékcsökkenése 2.400 eFt, az eszköz kivezetésére még nem került sor. Az értékesítésre az üzleti év elején került sor.
4. A beruházási hitel visszafizetésére 5 egyenlő részletben kerül sor, az első törlesztő részlet 2018. június 30-án esedékes.
5. A társaság menedzsmentje tárgyévben jubileumi juttatások rendszerét alakította ki a társaságnál eltöltött 10, 20, 30, 40 év munkaviszonnyal rendelkezők számára. A kalkulációk alapján év végén a társaság 4.000 eFt összegben képzett ilyen jogcímen céltartalékot.
6. A menedzsment a tárgyévi eredmény 10%-ának osztalékként való kifizetését javasolja. A javaslattételre a fordulónapot követően került sor.

Feladat: Készítse el az IAS 1 előírásaival összhangban az IFRS Nyrt. egyedi pénzügyi kimutatásait 2017. december 31-i fordulónappal, a kiegészítő információk kezelését követően!*¹

II.4. feladat megoldása

Átfogó Eredménykimutatás

IFRS Nyrt.

2017. december 31-én végződő üzleti évre (eFt)

Tárgyévi eredmény (főkönyvi kivonatból):	83.000
Egyéb bevétel/ráfordítás (gépértékesítés nyeresége):	1.400
Személyi jellegű ráfordítás (Céltartalék képzés miatt):	(4.000)
Értékcsökkenési leírás:	(11.600)
- gyár: $100.000 \cdot 2\% = 2.000$	
- gépek, berendezések: $60.000 - 12.000 - 10.000 + 10.000 = 48.000 / 5 = 9.600$	
Nettó eredmény:	68.800
Egyéb átfogó eredmény	0
Teljes átfogó eredmény	68.800

Az eredménykimutatás összeállításánál a Tárgyévi eredményből kell kiindulni, amit a főkönyvi kivonat hoz. Alapvetően ez lenne a végleges Nettó eredmény, de a kiegészítő információk tovább módosítják az eredményt.

A gépértékesítésből származó eredmény (nyereség) úgy határozható meg, hogy a főkönyvi kivonatban szereplő Pénzbevétel gépértékesítés (bevétel) értékéből ki kell vonni a gép könyv szerinti értékét (ráfordítás). A könyv szerinti érték (mérlegérték, nettó érték) a gép bruttó értéke csökkentve a halmozott értékcsökkenéssel. Tehát az értékesítés eredménye = bevétel - ráfordítás = $11.000 - (12.000 - 2.400) = 1.400$.

¹ A megadott információk alapján ez esetben cash-flow kimutatás, és Notes teljes körűen nem készíthető, így ezektől ez esetben eltekintünk

A jubileumi juttatásokra képzett céltartalékot annak jellege miatt személyi jellegű ráfordításként kell elszámolni, amely csökkenti az eredményt.

Az értékcsökkenési leíráshoz szükséges adatok a kiegészítő információknál találhatóak meg. A gyár értékcsökkenési leírása a bekerülési érték 2%-a, tehát $100.000 \cdot 2\% = 2.000$. A gépek berendezések értékcsökkenési leírásának meghatározásánál figyelembe kell venni az állományváltozásokat, vagyis a beszerzéseket, illetve az értékesítéseket. Ez alapján az értékcsökkenthető összeg 60.000 (összes gép bruttó értéke, ami tartalmazza a még ki nem vezetett, de értékesített gépet is)-12.000 (az értékesített bruttó értéke)-10.000 (maradványérték) + 10.000 (új berendezés beszerzése)=48.000. Mivel a társaság lineáris leírást alkalmaz és 5 év a hasznos élettartam, így $48.000/5=9.600$ lesz a gépek, berendezések értékcsökkenési leírása.

A végleges nettó eredmény úgy alakul ki, hogy a tárgyévi eredményt megfelelően módosítani kell a kiegészítő információk között szereplő egyéb bevétel/ráfordítás, a személyi jellegű ráfordítás és az értékcsökkenési leírás összegével.

Mérleg
IFRS Nyrt.
2017. december 31. napjára (eFt)

Befektetett eszközök	93.800
Ingtatlanok, gépek, berendezések	93.800
- gyár	<i>68.000 (100.000-30.000-2.000)*</i>
- gépek, berendezések	<i>25.800 (60.000-25.000+10.000-12.000+2400-9600)**</i>
Forgóeszközök	105.000
Készletek (Z)	30.000
Követelések és időbeli elhatárolások	43.000
Pénzeszközök és egyenértékesek	32.000
<i>Eszközök összesen</i>	<i>198.800</i>
Saját tőke	135.800
Jegyzett tőke	40.000.
Eredménytartalék	95.800 (27.000+68.800)***
Kötelezettségek	63.000
Beruházási hitel	20.000 (25.000-5.000)****
Céltartalék (HLK)	4.000

<i>Hosszú lejáratú kötelezettségek</i>	<i>24.000</i>
Kötelezettségek és időbeli elhatárolások	39.000 (34.000+5.000)****
<i>Rövid lejáratú kötelezettségek</i>	<i>39.000</i>
<i>Saját tőke és kötelezettségek összesen</i>	<i>198.800</i>

*A gyár mérlegértéke (nettó érték) úgy határozható meg, hogy a bruttó értékből le kell vonni az előző években és a tárgyévben elszámolt halmozott terv szerinti értékcsökkenéseket.

**A gépek, berendezések mérlegértékét (nettó érték) úgy kell meghatározni, hogy a bruttó értékből ki kell vonni az előző években és tárgyévben elszámolt halmozott terv szerinti értékcsökkenéseket, hozzáadni a beszerzést, valamint kivonni az értékesített gép könyv szerinti értékét.

*** Az eredménytartalék nyitó értékéhez hozzá kell adni a tárgyévi nettó eredményt, amely az átfogó eredménykimutatás nettó eredmény levezetés részében került levezetésre (nem tartalmazza az egyéb átfogó eredményt). Erre azért van szükség, mert a mérlegben nem jelenik meg külön soron a tárgyévi eredmény, hanem közvetlenül az eredménytartalékba kerül.

**** A beruházási hitel első törlesztő részlete 1 éven belül esedékes, így az aktuális törlesztő részletet (25.000/5év=5.000) át kell sorolni a hosszú lejáratú kötelezettségek közül a rövid lejáratú kötelezettségek közé.

Saját tőke változás kimutatás

IFRS Nyrt.

2017. december 31-én végződő üzleti évre (eFt)

Megnevezés	Jegyzett tőke	Eredménytartalék	Összesen
2016.12.31	40.000	27.000	67.000
Teljes átfogó eredmény		68.800	68.800
2017.12.31.	40.000	95.800	135.800

III. IAS 16 – INGATLANOK, GÉPEK, BERENDEZÉSEK

A standard célja:

A tárgyi eszközökhöz kapcsolódó szabályozási keret megteremtése, a hosszabb időszakon keresztül a gazdálkodó egységet szolgáló ingatlanok, gépek, berendezések megjelenítési, elszámolási és értékelési kérdéseinek tisztázása.

A standard hatóköre:

A standard valamennyi ingatlanra, gépre és berendezésre alkalmazandó, kivéve például

- az értékesítésre tartottnak minősített eszközöket (IFRS 5),
- a biológiai eszközöket (IAS 41),
- az ásványkincsek feltárásához és kitermeléséhez kapcsolódó eszközöket (IFRS6),
- vagy például a befektetési céllal tartott ingatlanokat (IAS 40),
- stb.

A standardhoz kapcsolódó alapfogalmak:

Forgóeszköz: Forgóeszközökről beszélünk, ha a gazdálkodó egység az eszközt vagy egy normál működési periódus alatt realizálja, értékesíti, vagy felhasználja, vagy elsősorban kereskedési céllal tartja, vagy a fordulónaphoz képest várhatóan 12 hónapon belül realizálja, vagy azon pénzeszközöket vagy készpénzzel egyenértékű dolgokat soroljuk ide, amelyeket korlátozás nélkül felhasználhat.

Befektetett eszköz: Minden olyan eszköz, amely nem forgóeszköz.

Tárgyi eszköz: Matriális (anyagi) eszközök, amelyeket a gazdálkodó a termelésben való felhasználásra, áruk, szolgáltatások nyújtására, adminisztratív célokra vagy másoknak való bérbeadásra tart. Várhatóan egynél több időszak alatt, egy éven túl kerülnek hasznosításra.

A tárgyi eszközök megjelenítéséhez és értékeléséhez kapcsolódó fogalmak:

11. ábra: A tárgyi eszközök megjelenítésének és értékelésének logikája

Forrás: Saját szerkesztés az IAS 16 standard alapján

Kezdeti megjelenítés: Egy adott tételt (ingatlant, gépet, berendezést) akkor kell eszközként megjeleníteni, ha megfelel az eszköz definíciójának és valószínű, hogy az adott tételhez kapcsolódóan jövőbeni gazdasági hasznok fognak befolyjni a gazdasági egységhez, és az adott tétel költsége megbízhatóan mérhető.

Komponens megközelítés: A jelentősen nagyobb értékű és különböző élettartamú komponensek (részek) elkülönült nyilvántartása, értékcsökkenése, cseréje, kivezetése követelmény.

Bekerülési érték: A bekerülési érték egy eszköz megszerzéséért kifizetett pénzeszköz vagy pénzeszközegyenértékesek összege, vagy az eszköz megszerzéséért adott egyéb ellenérték valós értéke a megszerzés vagy a létrehozás időpontjában, vagy ahol alkalmazható, az eszközhöz a kezdeti megjelenítéskor más IFRS-ek, például az IFRS 2 Részvényalapú kifizetés standard konkrét előírásainak megfelelően hozzárendelt összeg.

Hasznos élettartam: Az az időszak, amelyen keresztül egy adott eszköz a gazdálkodó egység általi használatra várhatóan rendelkezésre áll; vagy azon termékek vagy hasonló teljesítményegységek száma, amelyeket az eszköz révén a gazdálkodó egység várhatóan kinyerhet.

Maradványérték: A maradványérték az a becsült összeg, amelyet a gazdálkodó egység jelenleg kapna az eszköz elidegenítésekor, csökkentve az elidegenítés becsült költségeivel, ha az eszköz életkora és állapota olyan lenne, mint ami annak hasznos élettartama végén várható.

Értékcsökkenthető összeg: Az értékcsökkenthető összeg egy eszköz bekerülési értéke, vagy egyéb, a bekerülési értéket helyettesítő összeg, csökkentve az eszköz maradványértékével.

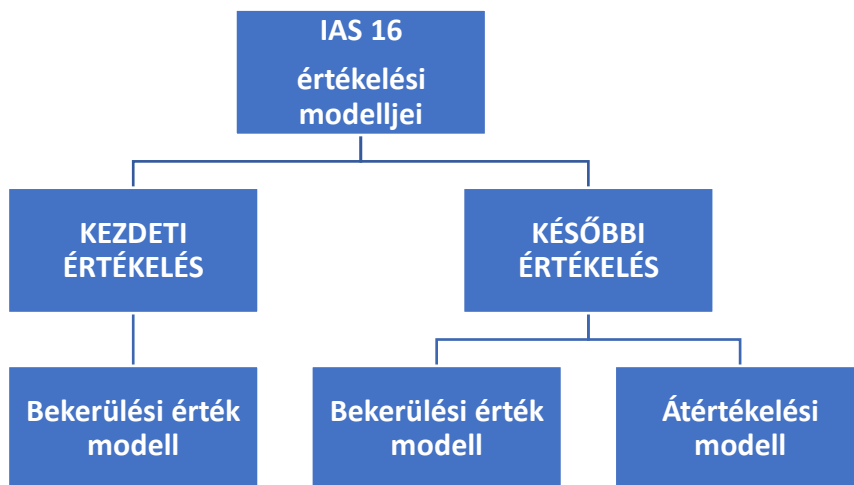
Értékcsökkenés: Az értékcsökkenés egy eszköz értékcsökkenthető összegének szisztematikus elosztása az eszköz hasznos élettartamára.

Könyv szerinti érték: A könyv szerinti érték az az összeg, amelyen egy eszközt – a kapcsolódó halmozott értékcsökkenés és a halmozott értékvesztés miatti veszteség levonása után – a pénzügyi helyzetre vonatkozó kimutatásban kimutatnak.

A gazdálkodó egységre jellemző érték: A gazdálkodó egységre jellemző érték a gazdálkodó egység várakozásai szerint egy eszköz folyamatos használata, valamint annak hasznos élettartama végén történő elidegenítése során keletkező, vagy egy kötelezettség kiegyenlítésekor felmerülő cash flow-k jelenértéke.

Valós érték: A valós érték az az összeg, amelyért jól tájékozott, üzleti szándékkal rendelkező felek között szokásos piaci feltételek szerint lebonyolított ügylet keretében egy eszközt el lehet cserélni.

Értékelési modellek: A standard alapvetően két értékelési modellt alkalmaz, a kezdeti megjelenítés és értékelés során a bekerülési érték modellt, míg a későbbi értékelés során a bekerülési érték modellt vagy az átértékelési modellt.

12. ábra: Az IAS 16 standard értékelési modelljei

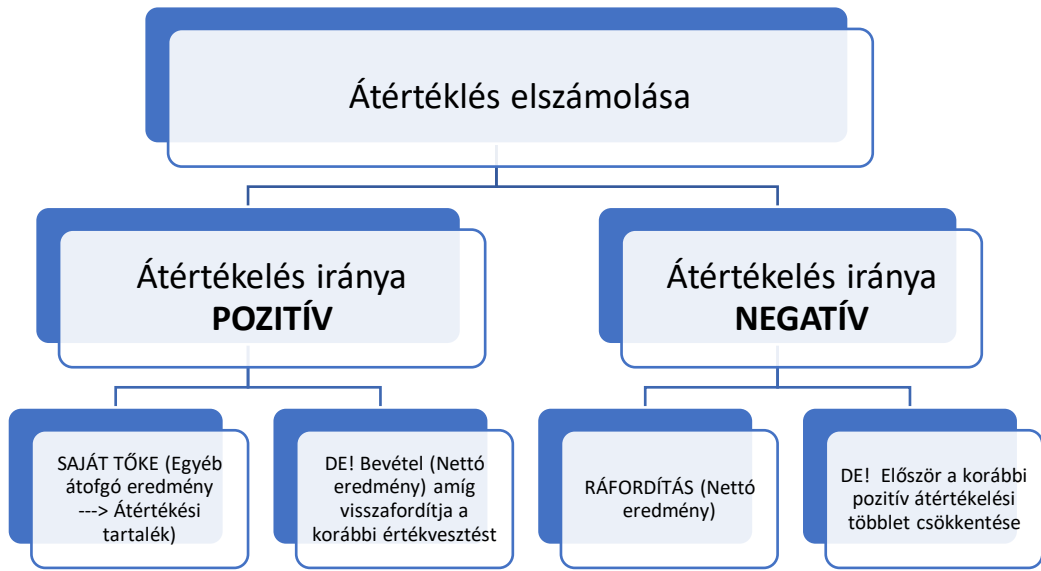
Forrás: Saját szerkesztés az IAS 16 standard alapján

Bekerülési érték modell: Az eszközként való megjelenítését követően az ingatlanok, gépek és berendezések valamely tételét bármely halmozott értékcsökkenéssel és bármely halmozott értékvesztés miatti veszteségekkel csökkentett bekerülési értéken kell nyilvántartani.

Könyv szerinti érték: Bekerülési érték – halmozott értékcsökkenés – halmozott értékvesztés

Átértékelési modell: Az eszközként való megjelenítését követően az ingatlanok, gépek és berendezések valamely tételét, amelynek valós értékét megbízhatóan meg lehet határozni, az átértékelés időpontjában érvényes valós értékkel egyenlő átértékelt értéken kell nyilvántartani, csökkentve bármely későbbi halmozott értékcsökkenéssel és bármely

későbbi halmozott értékvesztés miatti veszteségekkel. Az átértékeléseket olyan rendszerességgel kell elvégezni, hogy a beszámolási időszak végén az eszköz könyv szerinti értéke ne térjen el lényegesen annak valós értékétől.
 Könyv szerinti érték: Átértékelt érték - - halmozott értékcsökkenés – halmozott értékvesztés

13. ábra: Az átértékelési modell alkalmazása
 Forrás: Saját szerkesztés az IAS 16 standard alapján

Az átértékelés az Egyéb átfogó eredménnyel szemben könyvelendő.

Amennyiben az **átértékelés iránya pozitív (felértékelés történik)**, úgy az átértékelési különbözet a Saját tőkében (Átértékelési tartalék) jelenítendő meg, azonban az átértékelési pozitív különbözetet bevételként (P/L kimutatás) kell elszámolni addig a mértékig, ameddig az visszafordítja az adott eszközre korábban ráfordításként elszámolt értékvesztést.

Amennyiben az **átértékelés iránya negatív (leértékelés történik)**, úgy az átértékelési különbözet ráfordításként kell elszámolni (P/L kimutatás), azonban amennyiben volt átértékelési többlet az adott eszközre, az átértékelési csökkenést először ezzel szemben kell elszámolni (ki kell forgatni a mérlegből).

Az ingatlanok, gépek és berendezések **bekerülési értéke magában foglalja:**

- annak vételárát, beleértve az import vámokat és vissza nem igényelhető forgalmi adókat, levonva a kapott kereskedelmi és mennyiségi engedményeket;
- azokat a költségeket, amelyek közvetlenül annak tulajdoníthatók, hogy az eszköz az ahhoz szükséges helyre és állapotba került, hogy képes legyen a vezetés szándékainak megfelelő működésre;
- az eszköz leszerelésének, elszállításának és a helyszínen helyreállításának előzetesen becsült költségeit, amelyre a gazdálkodó egység kötelme az eszköz megszerzésekor, vagy annak meghatározott időn keresztül, a készletek előállításától eltérő célra történő felhasználása miatt keletkezik.

A bekerülési értéknek nem része

- új létesítmény megnyitásának költségei
- új termék vagy szolgáltatás bevezetésének költségei (beleértve a hirdetési és promóciós költségeket);
- üzleti tevékenység folytatása új helyszínen vagy új vevőkörrel (beleértve az alkalmazottak képzését is)
- igazgatási és egyéb általános költségek
- üzemelés vagy a teljes kapacitás elérése előtt felmerülő költségek;
- kezdeti működési veszteségek
- a szervezeti egység áthelyezése/átalakítása, illetve az esetleges működtetés, használat során nyert bevételek és felmerült ráfordítások

Eszközök cseréje esetén a megszerzett eszközt valós értéken kell értékelní, amely lehet

- az átadott eszköz valós értéke, ha a cserének volt gazdasági tartalma. Kivéve, ha az átvett eszköz valós értéke sokkal nyilvánvalóbb vagy az átadott eszköz valós értéke nem mérhető megbízhatóan.
- az átvett eszköz valós értéke. Kivéve, ha az átvett eszköz valós értéke sem mérhető megbízhatóan.

Könyv szerinti értéken kerül elszámolásra a csere, amennyiben

- a csereügyletnek nincs kereskedelmi tartalma, vagy
- sem a kapott eszköz, sem pedig az átadott eszköz valós értéke megbízhatóan nem határozható meg.

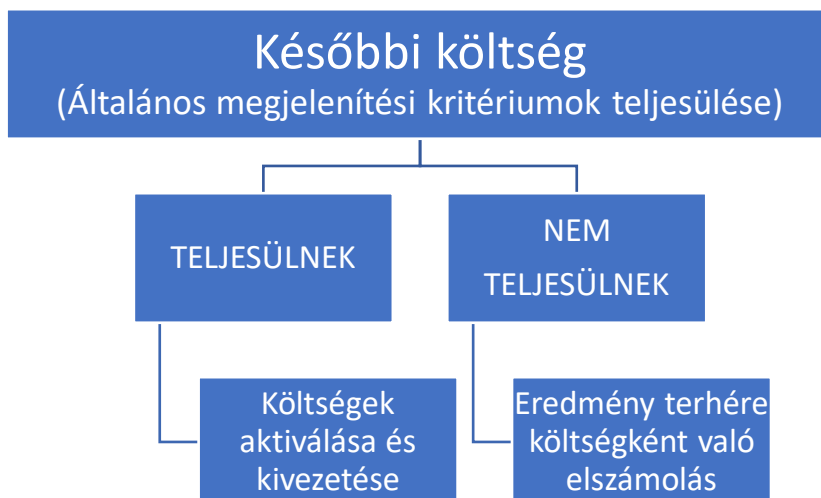
Az esetben van a cserének kereskedelmi tartalma, amennyiben

- A kicserélt eszközökből származó cash flow-k összege, időbelisége, kockázatai eltérők, vagy
- a gazdálkodó egységre jellemző érték a csere eredményeként megváltozik, az adózott cash flow-k összegeit vizsgálva
- és a fentiekben leírt eltérés a kicserélt eszközök valós értékéhez viszonyítva jelentős.

Az ingatlanok, gépek, és berendezések valamely tétele könyv szerinti értékét ki kell vezetni az eszköz elidegenítésekor; vagy amennyiben használatából vagy elidegenítéséből nem várható jövőbeni gazdasági haszon.

Az ingatlanok, gépek és berendezések valamely tétele kivezetéséből származó nyereséget vagy veszteséget a kivezetéskor az eredményben kell elszámolni.

Használat során felmerülő későbbi költségek aktiválása:

14. ábra: Az eszközök használata során felmerülő későbbi költségek aktiválása
 Forrás: Saját szerkesztés az IAS 16 standard alapján

Eszköz kivezetése:

- elidegenítéskor (értékesítés, lízingbe adás, ajándékozás, selejtezés)
- amikor jövőbeni hasznok már nem várhatóak az eszköztől
- az eredményhatás nettó módon kerül elszámolásra.

Közzétételek (Notes):

- a bruttó könyv szerinti érték meghatározásánál alkalmazott értékelési alapok,
- az alkalmazott értékcsökkenési módszerek,
- hasznos élettartamok vagy az értékcsökkenési kulcsok,
- a bruttó könyv szerinti érték és a halmozott értékcsökkenés az adott időszak elején és végén,
- a könyv szerinti érték egyeztetése az időszak elejére és végére, bemutatva az állomány növekedéseket, az elidegenítéseket, az üzleti kombinációk keretében történt megszerzéseket,
- az átértékelés kapcsán az átértékelés tényleges időpontja; független értékelő bevonásával történt-e az átértékelés; az eszköz átértékelés előtti könyv szerinti értéke; az átértékelési tartalék összege, évközi állományváltozás és bármilyen korlátozás az egyenleg részvényesek közötti felosztására vonatkozóan; a módszer, a jelentős feltételezések, amelyek alapján meghatározták a valós értéket; valós érték meghatározásának értékelési technikái
- stb.

III. fejezethez kapcsolódó feladatok

III.1. feladat: Bekerülési érték

Az IFRS Nyrt. a 2017. december 31-én végződő üzleti év során saját beruházásban egy új gyártósort hozott létre. A gyártósor 2017. október 1-jén használatra kész állapotba került. A beruházással kapcsolatosan felmerült költségek a következők (ezer Ft):

Alapanyagok költségei	120 000
A kivitelezést végző alkalmazottak munkaerő költségei	42 000
A kivitelezéshez közvetlenül kapcsolódó általános költségek	8 000
A kivitelezéshez kapcsolódó szakértői díjak	5 500
Üzembe helyezés költsége	4 200
Működés tesztelésének költségei	2 500
A gyártósor által gyártott termékek bevezetésének költsége (promóciós költség)	5 000
Leszereléssel és helyreállítással kapcsolatos költségek becsült összege	21 000

További információk:

- Az általános költségek a kivitelezés időszaka alatt merültek fel, az összeg magában foglal egy elektromos hiba javításából eredő nem szokásos tételt, mely 3 500 eFt-ot tesz ki.
- A gyártósor becsült hasznos élettartama 10 év, melyet követően a vállalkozás törvényi kötelezettsége annak leszerelése és a terület helyreállítása. A 21 000 eFt a 10 év múlva várhatóan felmerülő költségek összege. A vállalatvezetés szerint a legalkalmasabb diszkontráta 5%.

Feladat: Határozza meg a gyártósor bekerülési értékét!

III.1. feladat megoldása

Bekerülési érték:

Alapanyagok költségei	120 000
A kivitelezést végző alkalmazottak munkaerő költségei	42 000
A kivitelezéshez közvetlenül kapcsolódó általános költségek (8 000-3 500) A nem szokásos üzletmenethez kapcsolódó általános költségek a bekerülési érték részeként nem aktiválható.	4 500
A kivitelezéshez kapcsolódó szakértői díjak	5 500
Üzembe helyezés költsége	4 200
Működés tesztelésének költségei	2 500
Leszereléssel és helyreállítással kapcsolatos költségek becsült összege	12 892
(DISZKONTÁLT ÉRTÉKEN: $21000 * 1 / (1,05^{10}) = 12.892$)	
Bekerülési érték	191 592

A gyártósor által gyártott termékek bevezetésének költsége (promóciós költség) 5 000 eFt nem része a bekerülési értéknek.

A bekerülési érték elemei közül könyvelés szempontjából a legtöbb tétel a Szállító/Pénzeszköz számlával szemben kerül könyvelésre (T Beruházás – K Kötelezettség/Pénzeszköz). Kivételt képez az alól a leszereléssel és területhelyreállítással kapcsolatos költségek becsült összegének diszkontált értéke, melynek összegére köteles a gazdálkodó céltartalékot képezni (T Beruházás – K Céltartalék).

III.2. feladat: Átértékelés

Az IFRS Nyrt. egyik saját használatú ingatlanjának eredeti bekerülési értéke 100 000 eFt, elszámolt terv szerinti értékcsökkenése 20 000 eFt. Az üzleti év fordulónapján az ingatlan független értékbecslő által megállapított valós értéke 92 000 eFt. Az Nyrt. a saját használatú ingatlanjai esetében az átértékelési modellt alkalmazza.

Feladat: Könyvelje el a saját használatú ingatlan átértékelését, amennyiben az Nyrt. az IAS 16 előírásai szerinti

- a) **nettó módszert alkalmazza az átértékelések elszámolására.**
- b) **bruttó módszert alkalmazza az átértékelések elszámolására.**

III.2. feladat megoldása

Az átértékelés előtt meg kell határoznunk az értékelés irányát. Az eszköz nettó értéke $100\,000\text{ eFt} - 20\,000\text{ eFt} = 80\,000\text{ eFt}$, valós értéke 92 000 eFt, így a példában felértékelés történik.

a) Nettó módszer szerinti átértékelés

A nettó módszer szerinti átértékelés logikája, hogy az eszközre elszámolt halmozott értékcsökkenést összevetjük az eszköz bruttó érték számlájával, így a bruttó érték számla az eszköz jelenlegi értékét tükrözi, majd a következő lépésben felértékeljük az eszközt az egyéb átfogó eredmény eredménykategóriával szemben.

Halmozott ÉCS visszavezetése	T Ingatlan halmozott terv szerinti értékcsökkenése	K Ingatlan bruttó értéke	20 000
Átértékelés elszámolása	T Ingatlan bruttó értéke	K Egyéb átfogó eredmény	12 000

b) Bruttó módszer szerinti átértékelés

A bruttó módszer alkalmazása esetén ki kell számítani az átértékelés arányát, majd ezzel az index értékkel módosítjuk az eszköz eredeti bruttó értékét és az eddig elszámolt halmozott terv szerinti értékcsökkenését az egyéb átfogó eredmény eredménykategóriával szemben.

Átértékelési index: $92\,000\text{ eFt} / 80\,000\text{ eFt} = 1,15$

Eredeti bruttó érték módosítása: $100\,000\text{ eFt} * 1,15 = 115\,000\text{ eFt}$

Halmazott terv szerinti értékcsökkenés módosítása: $20\,000\text{ eFt} * 1,15 = 23\,000\text{ eFt}$

Bruttó érték növekményének elszámolása	T Ingatlan bruttó értéke	K Egyéb átfogó eredmény	15 000
Halmazott terv szerinti értékcsökkenés növekményének elszámolása	T Egyéb átfogó eredmény	K Ingatlan halmazott terv szerinti értékcsökkenése	3 000

III.3. feladat: Eszköz kivezetése

Az IFRS Nyrt. egy berendezésének bruttó értéke 25 000 eFt, könyv szerinti nettó értéke 15 000 eFt. A tárgyév során ezt a berendezést 17 000 eFt-ért értékesítették. A berendezést a bekerülési érték modell alapján értékelik.

Feladat: Határozza meg, milyen könyvelési tételekkel történik a berendezés kivezetése a könyvekből!

III.3. feladat megoldása

A berendezés értékesítésének könyvelése a következő:

Eszköz bruttó értékének kivezetése	T Eszköz értékesítésének eredménye	K Berendezés bruttó értéke	25 000
Eszköz bruttó értékének kivezetése	T Berendezés halmazott értékcsökkenése	K Eszköz értékesítésének eredménye	10 000
Ellenérték elszámolása	T Vevőkövetelés/Pénz	K Eszköz értékesítésének eredménye	17 000
Technikai számla zárása	T Eszköz értékesítésének eredménye	K Bevétel (P/L)	2 000

III.4. feladat: Eszköz kivezetése

Az IFRS Nyrt. egy ingatlanjának könyv szerinti értéke 9 500 eFt. A tárgyév során ezt az ingatlant 9 000 eFt-ért értékesítették. Az eredeti bekerülési értéke 11 000 eFt, az

értékesítésig elszámolt halmozott terv szerinti értékcsökkenése 1 500 eFt. Az ingatlant az átértékelési modell alapján értékelik, a saját tőke elemei között kimutatott átértékelési tartalék összege 2 000 eFt.

Feladat: Határozza meg, milyen könyvelési tételekkel történik a berendezés kivezetése a könyvekből!

III.4. feladat megoldása

Az ingatlan értékesítésének könyvelése a következő:

Eszköz bruttó értékének kivezetése	T Eszköz értékesítésének eredménye	K Ingatlan bruttó értéke	11 000
Eszköz bruttó értékének kivezetése	T Ingatlan halmozott értékcsökkenése	K Eszköz értékesítésének eredménye	1 500
Ellenérték elszámolása	T Vevőkövetelés/Pénz	K Eszköz értékesítésének eredménye	9 000
Technikai számla zárása	T Ráfordítás (P/L)	K Eszköz értékesítésének eredménye	500
Átértékelési tartalék realizációja	T Átértékelési tartalék	K Eredménytartalék	2 000

Mivel az eszközt az átértékelési modell szerint értékelik és az elidegenítéskor volt hozzá kapcsolódóan kimutatva átértékelési tartalék, így az ilyen esetben egyösszegben, a kivezetéskor realizálódik és átvezetésre kerül az eredménytartalékba.

III.5. feladat: Átértékelés realizációja

Az IFRS Nyrt. egy eszközének 2017. január 1-ei bekerülési értéke 5 000 eFt. Hasznos élettartama 5 év, maradványértéke nulla. A követő értékelés során az eszközt az átértékelési modell segítségével értékelik. Az eszköz 2017. december 31-i valós értéke 6 000 eFt.

Feladat: Könyvelési tételek segítségével mutassa be az eszköz értékének alakulását, illetve az átértékelési tartalék realizálódásának folyamatát, amennyiben az, az eszköz értékcsökkenésével párhuzamosan realizálódik!

III.5. feladat megoldása

2017. évi terv szerinti értékcsökkenés: $5\,000\text{ eFt}/5\text{ év} = 1\,000\text{ eFt}$

Könyv szerinti nettó érték: $5\,000\text{ eFt} - 1\,000\text{ eFt} = 4\,000\text{ eFt}$

Átértékelés (felértékelés) összege: $6\,000\text{ eFt} - 4\,000\text{ eFt} = 2\,000\text{ eFt}$

Tárgyévi ÉCS	T Értékcsökkenési leírás	K Eszköz halmozott terv szerinti értékcsökkenése	1 000
Halmozott ÉCS visszavezetése	T Eszköz halmozott terv szerinti értékcsökkenése	K Eszköz bruttó értéke	1 000
Átértékelés elszámolása	T Eszköz bruttó értéke	K Egyéb átfogó eredmény	2 000
Átértékelési tartalék realizációja	T Átértékelési tartalék	K Eredménytartalék	500

Eredeti bekerülési érték alapján kalkulált ÉCS: $5\,000\text{ eFt}/5\text{ év} = 1\,000\text{ eFt}$

Átértékelt bekerülési érték alapján kalkulált ÉCS: $6\,000\text{ eFt}/4\text{ év} = 1\,500\text{ eFt}$

Éves realizációs különbözet: 500 eFt

2018.12.31.: T Átértékelési tartalék – K Eredménytartalék 500

2019.12.31.: T Átértékelési tartalék – K Eredménytartalék 500

2020.12.31.: T Átértékelési tartalék – K Eredménytartalék 500

III.6. feladat: Csere elszámolása

Az IFRS Nyrt egy csereügyletet hajt végre, melynek keretében egy tulajdonában lévő mezőgazdasági gépet egy másik mezőgazdasági gépre cserél el. A régi gép eredeti bekerülési értéke 25 000 eFt volt, a cseréig elszámolt halmozott terv szerinti értékcsökkenése 12 000 eFt.

III.6. feladat megoldása

a) Mutassa be a csereügylet elszámolását, amennyiben a csereügylet gazdasági tartalommal bír, és az átadott gép valós értéke megbízhatóan mérhető: 15 000 eFt.

Amennyiben egy csereügylet gazdasági tartalommal bír és az átadott eszköz valós értéke megbízhatóan mérhető, az átvett eszköz bekerülési értéke az átadott eszköz valós értéke lesz.

T Technikai számla	K Átadott gép bruttó értéke számla	25 000
T Átadott gép halmozott értékcsökkenése számla	K Technikai számla	12 000

T Átvett eszköz bruttó értéke	K Technikai számla	15 000
T Technikai számla	K Bevétel (P/L)	2 000

b) Mutassa be a csereügylet elszámolását, amennyiben a csereügylet gazdasági tartalommal bír, és az átadott gép valós értékét nem tudják megbízhatóan meghatározni, de az átvett mezőgazdasági gép valós értéke 11 500 eFt.

Amennyiben egy csereügylet gazdasági tartalommal bír és az átadott eszköz valós értéke nem mérhető megbízhatóan, de az átvett eszköz valós értéke igen, ez esetben az átvett eszköz bekerülési értéke az átvett eszköz valós értéke lesz.

T Technikai számla	K Átadott gép bruttó értéke számla	25 000
T Átadott gép halmozott értékcsökkenése számla	K Technikai számla	12 000
T Átvett eszköz bruttó értéke	K Technikai számla	11 500
T Ráfordítás (P/L)	K Technikai számla	1 500

c) Mutassa be a csereügylet elszámolását, amennyiben a csereügyletnek nincs gazdasági tartalma, az átadott gép valós értékét 12 000 eFt-ban határozták meg.

Amennyiben egy csereügyletnek nincs gazdasági tartalma, akkor a csere könyv szerinti értéken kerül elszámolásra.

T Technikai számla	K Átadott gép bruttó értéke számla	25 000
T Átadott gép halmozott értékcsökkenése számla	K Technikai számla	12 000
T Átvett eszköz bruttó értéke	K Technikai számla	11 500
T Ráfordítás (P/L)	K Technikai számla	1 500

III.7. feladat

Az IFRS Nyrt. egy arany kitermelésére alkalmas kotrógépet vásárolt, melynek a könyvelők által kalkulált bekerülési értéke 70 000 eFt. Ez az összeg nem tartalmazza azt a költséget, melyet a kitermelés végén a gép szétszereléséért, elszállításáért és a terület helyreállításáért kell majd fizetni. A hasznos élettartam végén a becslések szerint a leszerelés és a terület helyreállításának költsége 5 000 eFt, az aranytermeléssel foglalkozó cégek esetén alkalmazott irányadó kamatláb 7%.

A berendezés 2017. január 1-jén a vezetőség szerinti használatra kész állapotba került. A termelő berendezést 5 évig tervezik használni lineáris leírás mellett, maradványértéke a bekerülési érték 20%-a.

A vállalkozás a gépet átértékelési modellel értékeli, a számviteli politikájában rögzítettek alapján a gépet minden második fordulónapon a valós értékére értékelik, az átértékelést nettó módszerrel könyvelni el. 2018. december 31-én a kotrógép valós értéke 75 000 eFt.

Feladat: Számítsa ki a kotrógép bekerülési értékét és könyveljen el az eszközzel kapcsolatosan minden gazdasági eseményt a 2017. és 2018. évben. A társaság politikája alapján az átértékelési különbözet egyösszegben, az eszköz kivezetésekor realizálódik.

III.7. feladat megoldása

2017. évi kontírozás

A kotrógép bekerülési értékébe beletartozik a hasznos élettartam végén az eszköz leszerelésének, a terület helyreállításának becsült költsége diszkontált értéken:

$$5\,000 \text{ eFt} / (1+0,07)^5 = 3\,565 \text{ eFt}$$

$$\text{Bekerülési érték: } 70\,000 \text{ eFt} + 3\,565 \text{ eFt} = 73\,565 \text{ eFt}$$

Bekerülési értékbe tartozó elemek	T Beruházás	K Szállító / Pénzeszköz	70 000
ARO	T Beruházás	K Céltartalék	3 565
Aktiválás (2017.07.01).	T Kotrógép bruttó értéke	K Beruházás	73 565

2017. év december 31-én a tárgyévi értékcsökkenés és a céltartalék növekmény elszámolása:

$$\text{Tárgyévi ÉCS: } 73\,565 \text{ eFt} - (73\,565 \text{ eFt} * 0,2) / 5 \text{ év} = 11\,770 \text{ eFt/év}$$

$$\text{Céltartalék növekmény: } 5\,000 \text{ eFt} / (1+0,07)^4 = 3\,815 \text{ eFt}$$

$$3\,815 \text{ eFt} - 3\,565 \text{ eFt} = 250 \text{ eFt}$$

Tárgyévi ÉCS	T Értékcsökkenési leírás	K Kotrógép halmozott terv szerinti értékcsökkenése	11 770
Céltartalék növekmény	T Pénzügyi ráfordítás	K Céltartalék (HLK)	250

Mivel a számviteli politika alapján az átértékelés minden második fordulónapon történik meg, így ebben az évben értékelési teendő merül fel a géppel kapcsolatban.

2018. évi kontírozás

2018. év december 31-én a tárgyévi értékcsökkenés és a céltartalék növekmény elszámolása:

Tárgyévi ÉCS: $73\,565 \text{ eFt} - (73\,565 \text{ eFt} * 0,2) / 5 \text{ év} = 11\,770 \text{ eFt/év}$

Céltartalék növekmény: $5\,000 \text{ eFt} / (1+0,07)^3 = 4\,082 \text{ eFt}$

$4\,082 \text{ eFt} - 3\,815 \text{ eFt} = 267 \text{ eFt}$

Tárgyévi ÉCS	T Értékcsökkenési leírás	K Kotrógép halmozott terv szerinti értékcsökkenése	11 770
Céltartalék növekmény	T Pénzügyi ráfordítás	K Céltartalék (HLK)	267

2018. december 31-én a gép átértékelése:

Könyv szerinti nettó érték: $73\,565 \text{ eFt} - 23\,540 \text{ eFt} = 50\,025 \text{ eFt}$

Valós érték: 75 000 eFt

Felértékelés összege: $75\,000 \text{ eFt} - 50\,025 \text{ eFt} = 24\,975 \text{ eFt}$

Halmozott ÉCS visszavezetése	T Kotrógép halmozott terv szerinti értékcsökkenése	K Kotrógép bruttó értéke	23 540
Átértékelés elszámolása	T Kotrógép bruttó értéke	K Egyéb átfogó eredmény	24 975

IV. IAS 20 – ÁLLAMI TÁMOGATÁSOK ELSZÁMOLÁSA, ÁLLAMI KÖZREMŰKÖDÉS KÖZZÉTÉTELE

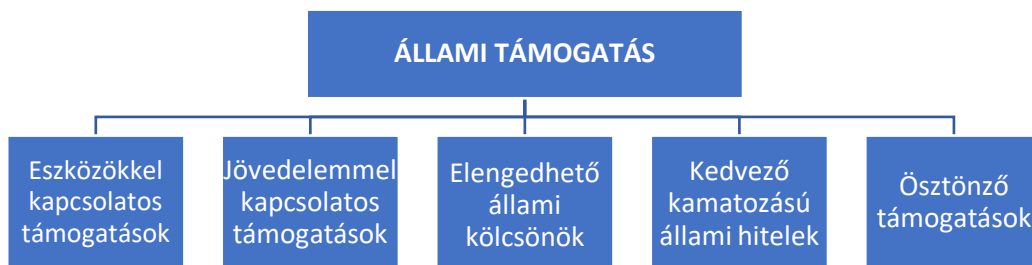
A standard célja:

A standard célja annak meghatározása, hogy a gazdálkodók részére nyújtott állami támogatások milyen számviteli módszerrel kerülhetnek elszámolásra, illetve kimutatásra a pénzügyi kimutatásokban. Ezért a standard az állami közreműködés, illetve állami támogatások jellegének megfelelően meghatározza, hogy azok milyen időszakokra és milyen arányban kerülhetnek elszámolásra a könyvekben.

A standard hatóköre kiterjed:

- az állami támogatások elszámolására,
- az állami támogatások közzétételére, valamint
- az állami közreműködés egyéb formáinak közzétételére.

Ugyanakkor nem tartozik a standard hatálya alá többek között az árváltozások pénzügyi kimutatásokra gyakorolt hatásának számbavétele, illetve a biológiai eszközökkel kapcsolatos támogatások elszámolása (IAS 41), stb.

15. ábra: Az IAS 20 szerinti állami támogatások formái

Forrás: Saját szerkesztés az IAS 20 standard alapján

A standardhoz kapcsolódó alapfogalmak:

Állami közreműködés: Olyan állami tevékenység, amely bizonyos kritériumoknak megfelelő, egy vagy több gazdálkodó egység részére gazdasági előny nyújtását célozza meg. Nem tartoznak az e standard keretében nyújtott állami közreműködés körébe az olyan előnyök, amelyeket kizárólag közvetve, általános kereskedelmi feltételeket befolyásoló tevékenységen keresztül nyújtanak, úgymint egy fejlesztendő terület infrastruktúrájának biztosítása, vagy a versenytársakra kivetett kereskedelmi korlátozások.

Állami támogatás: Erőforrásoknak egy gazdálkodó egység részére történő átadásai formájában nyújtott állami közreműködések, amelyet a gazdálkodó egység működési tevékenységéhez kapcsolódó, meghatározott feltételek múltbeli vagy jövőbeli teljesítése

ellenében nyújtanak. Nem tartoznak ide az állami közreműködésnek azon formái, amelyeknek ésszerűen nincs nekik tulajdonítható értékük, valamint azok az állammal kötött ügyletek, amelyeket nem lehet megkülönböztetni a gazdálkodó egység szokásos kereskedelmi ügyleteitől.

Eszközökkel kapcsolatos támogatások: Olyan állami támogatások, amelyeknek az elsődleges feltétele az, hogy az ilyen támogatásra jogosult gazdálkodó egység hosszú lejáratú eszközöket szerezzen be, hozzon létre, vagy más módon szerezzen meg. A támogatások másodlagos feltételeket is előírhatnak, amelyek leszűkítik az eszközök típusát vagy helyét, vagy azt az időszakot, amely alatt be kell szerezni vagy meg kell tartani azokat.

Jövedelemmel kapcsolatos támogatások az eszközökhöz kapcsolódó támogatásoktól eltérő állami támogatások.

Elengedhető kölcsönök: Olyan kölcsönök, amelyek esetében a kölcsönadó vállalja, hogy meghatározott feltételek fennállása esetén elengedi a visszafizetést.

Állami támogatások kimutatása: Az állami támogatások – ideértve a nem monetáris támogatásokat valós értéken – nem mutathatók ki addig, amíg nincs ésszerű bizonyíték arra, hogy a gazdálkodó egység teljesíteni fogja a hozzájuk kapcsolódó feltételeket; és a gazdálkodó egység meg fogja kapni a támogatásokat.

Eszközökhöz kapcsolódó támogatások bruttó elszámolásának módszere: A támogatás összegét halasztott bevételként mutatják ki, majd az eszköz hasznos élettartama alatt számolják el az eredmény javára.

Eszközökhöz kapcsolódó támogatások nettó elszámolásának módszere: A támogatás összegét le kell vonni az eszköz bekerülési értékéből, ez a csökkentett érték lesz az eszköz bekerülési értéke. A támogatás alacsonyabb összegű értékcsökkenési leírás formájában jelenik meg az eredményben.

Jövedelemhez kapcsolódó támogatások bruttó elszámolásának módszere: A támogatás összegét bevételként számolják el.

Jövedelemhez kapcsolódó támogatások nettó elszámolásának módszere: A támogatás összegét le kell vonni a kapcsolódó ráfordítás összegéből.

Állami támogatások visszafizetése: Egy állami támogatás visszafizetését számviteli becslés változásaként kell elszámolni (IAS 8 Számviteli politika, a számviteli becslés változásai és hibák), tehát a korábbi évek pénzügyi kimutatásait nem módosítja, a visszafizetés a tárgyévi kimutatásokban jelenik meg.

Közzétételek (Notes):

- az alkalmazott számviteli politika,
- a megjelenített állami támogatások jellege és mértéke,
- azok az állami közreműködések, amelyekből a gazdálkodó egységnek közvetlenül haszna származott; és
- a megjelenített állami közreműködéshez kapcsolódó, nem teljesített feltételek, és egyéb függő kötelezettségek.

IV. fejezethez kapcsolódó feladatok

IV.1. feladat: Eszközökhöz kapcsolódó támogatás elszámolása

Az IFRS Nyrt. egy 100 000 eFt bekerülési értékű gyártósort hozott létre. Az eszköz az előzetes terveknek megfelelően 2017. január 1-jén készen állt a használatra. A tervezett hasznos élettartama 4 év, az értékcsökkenést lineárisan számolják el. A gyártósor felépítéséhez a társaság 10 000 eFt állami támogatást kapott. A támogatás folyósítása megtörtént.

Feladat: Vizsgáljuk meg az alábbi eseteket és kontírozzuk a megfelelő számlákon a teljes időszakban!

- Az Nyrt. számviteli politikájában foglaltaknak megfelelően az ilyen típusú állami támogatásokat nettó módszerrel számolja el.
- Az Nyrt. számviteli politikájában foglaltaknak megfelelően az ilyen típusú állami támogatásokat bruttó módszerrel számolja el.
- Az a. esetet alapul véve a támogatás feltétele, hogy a 4 év során legalább 50 főt alkalmazzanak az üzemben minden egyes évben. Tegyük fel, hogy a 2. év végén ez nem teljesül, ezért az állami támogatás teljes összegét vissza kell fizetni.
- Az a. esetet alapul véve a támogatás feltétele, hogy a 4 év során legalább 50 főt alkalmazzanak az üzemben minden egyes évben. Tegyük fel, hogy a 2. év végén ez nem teljesül, ezért az állami támogatás arányos összegét vissza kell fizetni.

IV.1. feladat megoldása

a) Nettó módszer (eszközértéket csökkentő módszer) szerinti elszámolás

Beruházás elszámolása	T Beruházás	K Szállító / Pénzeszköz	100 000
Állami támogatás elszámolása	T Pénzeszköz	K Beruházás	10 000
Aktiválás	T Gyártósor bruttó értéke	K Beruházás	90 000
2017. évi értékcsökkenés	T Értékcsökkenési leírás	K Gyártósor halmozott terv szerinti értékcsökkenése	22 500
2018. évi értékcsökkenés	T Értékcsökkenési leírás	K Gyártósor halmozott terv szerinti értékcsökkenése	22 500
2019. évi értékcsökkenés	T Értékcsökkenési leírás	K Gyártósor halmozott terv szerinti értékcsökkenése	22 500

2020. évi értékcsökkenés	T Értékcsökkenési leírás	K Gyártósor halmozott terv szerinti értékcsökkenése	22 500
---------------------------------	--------------------------	---	--------

Évi eredményhatás: 22 500 eFt

b) Bruttó módszer (halasztott bevétel) szerinti elszámolás

Beruházás elszámolása	T Beruházás	K Szállító / Pénzeszköz	100 000
Állami támogatás elszámolása	T Pénzeszköz	K Bevétel	10 000
Bevétel elhatárolása	T Bevétel	K Halasztott bevétel	10 000
2017. évi értékcsökkenés	T Értékcsökkenési leírás	K Gyártósor halmozott terv szerinti értékcsökkenése	25 000
2017. év végén az arányos elhatárolás feloldása	T Halasztott bevétel	K Bevétel	2 500

Évi eredményhatás: 22 500 eFt

A 2018-2020. években a terv szerinti értékcsökkenés elszámolása és a halasztott bevétel feloldása a 2017. évvel azonosan történik.

c) Az állami támogatás elszámolása nettó módszerrel történik, azonban a 2. év végén szerződészegés miatt az állami támogatás teljes összegét vissza kell fizetni

Ez esetben a kontírozás 2017. és 2018. évben az a) esettel megegyezően történik. 2018. év végén azonban a gyártósor értékét meg kell növelni az állami támogatás mértékével. Mivel a teljes időszakra visszafizetési kötelezettség érvényes, így a 2017. és 2018. évben jogosulatlanul alacsonyabb terv szerinti értékcsökkenés került elszámolásra, így ezt korrigálni szükséges. A korrekció az IAS 10 standard szabályai alapján becslésváltozásnak minősül, így a tárgyév könyvelésben rendezendő.

Éves terv szerinti ÉCS állami támogatás igénybevételével: $90\,000 \text{ eFt} / 4 \text{ év} = 22\,500 \text{ eFt}$

Éves terv szerinti ÉCS állami támogatás igénybevétele nélkül: $100\,000 \text{ eFt} / 4 \text{ év} = 25\,000 \text{ eFt}$

Éves különbözet: $25\,000 \text{ eFt} - 22\,500 \text{ eFt} = 2\,500 \text{ eFt}$

2017. és 2018. évre az ÉCS különbözetet el kell számolni ($2 \times 2\,500 \text{ Ft} / \text{év} = 5\,000 \text{ Ft}$), valamint 2019. és 2020. évre már a magasabb értékcsökkenést kell figyelembe venni.

Beruházás elszámolása	T Beruházás	K Szállító / Pénzeszköz	100 000
Állami támogatás elszámolása	T Pénzeszköz	K Beruházás	10 000
Aktiválás	T Gyártósor bruttó értéke	K Beruházás	90 000
2017. évi értékcsökkenés	T Értékcsökkenési leírás	K Gyártósor halmozott terv szerinti értékcsökkenése	22 500
2018. évi értékcsökkenés	T Értékcsökkenési leírás	K Gyártósor halmozott terv szerinti értékcsökkenése	22 500
2018. év végén a támogatás visszafizetése	T Gyártósor bruttó értéke	K Pénzeszköz/ RL Kötelezettség	10 000
2018. év végén a pótlólagos ÉCS elszámolása	T Értékcsökkenési leírás	K Gyártósor halmozott terv szerinti értékcsökkenése	5 000
2019. évi értékcsökkenés	T Értékcsökkenési leírás	K Gyártósor halmozott terv szerinti értékcsökkenése	25 000
2020. évi értékcsökkenés	T Értékcsökkenési leírás	K Gyártósor halmozott terv szerinti értékcsökkenése	25 000

d) Az állami támogatás elszámolása nettó módszerrel történik, azonban a 2. év végén szerződészegés miatt az állami támogatás arányos összegét vissza kell fizetni

Ez esetben a kontírozás 2017. és 2018. évben az a) esettel megegyezően történik. 2018. év végén azonban a gyártósor értékét meg kell növelni az állami támogatás mértékével. Mivel arányosan, a jövőre vonatkozóan még fel nem használt állami támogatásra érvényes a visszafizetési kötelezettség, így a korábbi évek elszámolásait nem szükséges korrigálni, nem jelentkezik pótlólagos értékcsökkenés. A 2019. és 2020. évre már a magasabb értékcsökkenést kell figyelembe venni.

Beruházás elszámolása	T Beruházás	K Szállító	100 000
Állami támogatás elszámolása	T Pénzeszköz	K Beruházás	10 000
Aktiválás	T Gyártósor bruttó értéke	K Beruházás	90 000

2017. évi értékcsökkenés	T Értékcsökkenési leírás	K Gyártósor halmozott terv szerinti értékcsökkenése	22 500
2018. évi értékcsökkenés	T Értékcsökkenési leírás	K Gyártósor halmozott terv szerinti értékcsökkenése	22 500
2018. év végén a támogatás visszafizetése	T Gyártósor bruttó értéke	K Pénzeszköz/ RL Kötelezettség	10 000
2019. évi értékcsökkenés	T Értékcsökkenési leírás	K Gyártósor halmozott terv szerinti értékcsökkenése	25 000
2020. évi értékcsökkenés	T Értékcsökkenési leírás	K Gyártósor halmozott terv szerinti értékcsökkenése	25 000

IV.2. feladat: Jövedelemmel kapcsolatos támogatás elszámolása

Az IFRS Nyrt. 2017. január 1-jén 1000 ha földet kap támogatásként a helyi foglalkoztatás fellendítésének érdekében. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a vállalkozás alkalmazzon helyi munkaerőt a föld megtisztításához és termővé tételéhez. Az önkormányzat megszabja a helyieknek minimálisan fizetendő bért is. A projekt három évet vesz igénybe és a tervek szerint kifizetendő bér 50 000 eFt-ba kerül, melyből 15 000 eFt az első évben, 15 000 eFt a második évben, míg 20 000 eFt a harmadik évben kerül kifizetésre. A földterület jelenlegi értéke 200 000 eFt.

Feladat: Határozza meg, hogy mennyi támogatást mutathat ki az IFRS Nyrt. az az egyes években?

IV.2. feladat megoldása

Mivel az állami támogatás felhasználását a helyi munkaerő alkalmazásához és a részükre kifizetendő munkabérhez kötik, így ez egy jövedelemmel kapcsolatos állami támogatásnak minősül, mely kapcsán a bevétel elszámolásának a felmerülő költségekkel arányosan kell megtörténnie.

Évek	Költség	Teljesítési fok	Elszámolható bevétel
2017	15 000 eFt	30%	200 000 eFt x 0,3 = 60 000 eFt
2018	15 000 eFt	30%	200 000 eFt x 0,3 = 60 000 eFt
2019	20 000 eFt	40%	200 000 eFt x 0,4 = 80 000 eFt
Összesen	50 000 eFt	100 %	200 000 eFt

A bevétel a felmerült költségek arányában kerülhet kimutatásra. A standardnak megfelelően bevételként (bruttó módszer) vagy az eredeti költséget csökkentő tételként (nettó módszer).

Beruházás elszámolása	T Beruházás	K Bevétel	200 000
Állami támogatás elszámolása	T Bevétel	K Halasztott bevétel	200 000
2017. évi költség	T Személyi jellegű költség	K RLK / Pénzeszköz	15 000
2017. évi bevétel elszámolása	T Halasztott bevétel	K Bevétel / Személyi jellegű költség	60 000
2018. évi költség	T Személyi jellegű költség	K RLK / Pénzeszköz	15 000
2018. évi bevétel elszámolása	T Halasztott bevétel	K Bevétel / Személyi jellegű költség	60 000
2019. évi költség	T Személyi jellegű költség	K RLK / Pénzeszköz	20 000
2019. évi bevétel elszámolása	T Halasztott bevétel	K Bevétel / Személyi jellegű költség	80 000

IV.3. feladat

Az IFRS Nyrt. egyik telephelyén lévő üzemcsarnoka a helyi időjárási viszontagságok miatt súlyosan megrongálódik, melynek következményeként a telephelyen folyó termelést leállítják. A kárszakértő szakvéleménye alapján üzemcsarnokban 300 000 eFt mértékű kár keletkezik. Mivel a térség legnagyobb foglalkoztatójáról van szó, az állam azonnali 150 000 eFt-os kárrendezési támogatás lehívását teszi lehetővé az Nyrt. számára. A késedelem nélkül megkezdődő helyreállítás így is csak a következő év végére fejeződik be. A vállalatvezetés a termelésleállítás miatt kieső nyereséget mintegy 70 000 eFt-ra becsüli. A helyreállítás költségei és a veszteségek is egyenletesen merültek fel.

Feladat: Határozza meg, hogy az IFRS Nyrt-nek mikor és milyen összegben kell a támogatást kimutatni a pénzügyi kimutatásaiban?

IV.3. feladat megoldása

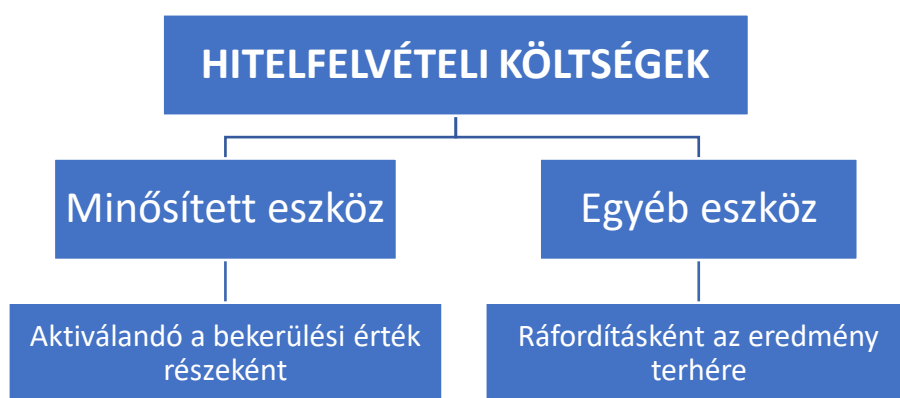
A felmerülő állami támogatás már egy korábban bekövetkezett káresemény rendezésére, segélyezésére szolgál, így azonnal egyösszegben elszámolható.

V. IAS 23 – HITELFELVÉTELI KÖLTSÉGEK

A standard célja:

A standard előírja a hitelfelvételi költségek számviteli kezelését. Ez a standard általában megköveteli a hitelfelvételi költségek azonnali, költségként történő elszámolását. A standard azonban megengedett alternatív eljárásként megengedi azoknak a hitelfelvételi költségeknek az aktiválását, amelyek közvetlenül egy minősített eszköz beszerzésének, megépítésének vagy előállításának tulajdoníthatók.

A standard **hatálya**: kiterjed a hitelfelvételi költségek elszámolására és a kapcsolódó közzétételek bemutatására.

16. ábra: A hitelfelvételi költségek elszámolási lehetőségei az IAS 23 standard alapján
 Forrás: Saját szerkesztés az IAS 22 standard alapján

A standarddal kapcsolatos alapfogalmak:

Hitelfelvételi költségek: A pénzeszközök/források kölcsönbe vételével kapcsolatos, a gazdálkodó egységnél felmerült kamat- és egyéb költségek.

Minősített eszköz: Olyan eszköz, amelynek a használatra vagy értékesítésre kész állapotba hozása szükségszerűen jelentős időt vesz igénybe.

Az aktiválás megkezdése: A gazdálkodó egységnek az aktiválás kezdőnapján kell megkezdnie a hitelfelvételi költségek aktiválását a minősített eszköz bekerülési költségeinek részeként. Az aktiválás kezdőnapja az a nap, amikor a gazdálkodó egység elsőként teljesíti az alábbi feltételek mindegyikét:

- kiadások merülnek fel az eszközzel kapcsolatban;
- hitelfelvételi költségek merülnek fel; valamint
- az eszköz tervezett használatra vagy értékesítésre kész állapotba hozásához szükséges tevékenységek már folyamatban vannak.

Az aktiválás felfüggesztése: A gazdálkodó egységnek fel kell függesztenie a hitelfelvételi költségek aktiválását azokra a hosszabb időszakokra, amelyek alatt a minősített eszköz aktív fejlesztését felfüggeszti.

Az aktiválás befejezése: A gazdálkodó egységnek be kell fejeznie a hitelfelvételi költségek aktiválását, amikor lényegileg befejeződnek azok a tevékenységek, amelyek az eszköz tervezett használatra vagy értékesítésre kész állapotba hozásához szükségesek.

Aktiválási ráta: A gazdálkodó egység azon hiteleihez kapcsolódó hitelfelvételi költségek súlyozott átlaga, amelyek az időszakban fennálltak, és amelyek nem kimondottan egy minősített eszköz megszerzése céljából felvett hitelek.

Közzétételek (Notes):

A gazdálkodó egységnek közzé kell tennie:

- az adott időszakban aktivált hitelfelvételi költségek összegét; és
- az aktiválható hitelfelvételi költségek összegének meghatározására alkalmazott aktiválási rátát.

V. fejezethez kapcsolódó feladatok

V.1. feladat: Aktiválási ráta

Az IFRS Nyrt. 2017. december 31-én egy minősített eszközének megvalósításához az alábbi általános célú finanszírozási forrásokból teljesített kifizetéseket.

Hitelfelvétel időpontja	Tőke összege	Éves kamatláb
2015. január 31.	20 000 eFt	7 %
2017. július 1.	15 000 eFt	10 %
2017. november 15.	70 000 eFt	12 %

Feladat: Határozza meg az aktiválási rátát!

V.1. feladat megoldása

Aktiválási ráta: $[(20\,000 \text{ eFt} \times 0,07) + (15\,000 \text{ eFt} \times 0,1) + (70\,000 \text{ eFt} \times 0,12)] / [20\,000 + 15\,000 + 70\,000] = 11\,300 \text{ eFt} / 105\,000 \text{ eFt} = 0,1076 = \mathbf{10,76\%}$

V.2. feladat: Hitelfelvételi költség

Az IFRS Nyrt. 60 000 eFt értékben megvásárolt egy épületet. Az épületben saját irodáit szeretné kialakítani. Az átalakítással, felújítással kapcsolatos költségek összesen 20 000 eFt-ot tettek ki.

Az épület felújítását több forrásból finanszírozta az Nyrt. A beruházási kiadások három időpontban merültek fel.

Beruházási kiadás időpontja	Beruházási kiadás összege
2017. július 1.	13 000 eFt
2017. október 1.	5 000 eFt
2017. december 1.	2 000 eFt

A cég a beruházás finanszírozására egy 13 000 eFt értékű dedikált hitelt vett fel 2017. július 1-jén 7%-os kedvezményes éves kamattal. Ezen kívül a vállalat a beruházást két korábban felvett általános célú hitelből fedezte, a következők szerint:

- 5 éves, 2 éve felvett kölcsön összege 10% kamattal, értéke 9 000 eFt
- 10 éves futamidejű, 5 éve kibocsátott kötvény kamata 12%, értéke 15 000 eFt

A felújítási munkák a szokásos nyári szabadságolás okán augusztus hónapban teljes egészében szüneteltek, míg november hónapban a rossz időjárási körülmények miatt kellett megszakítani és szüneteltetni, de ez idő alatt a folyamatban lévő engedélyeztetési és tervezési folyamatok nem álltak le. Az új épület 2017. december 31-én a vezetőség szerinti használatra kész állapotba került.

Feladat: A fenti információkat figyelembe véve állapítsa meg az aktiválható hitelfelvételi költségek összegét!

V.2. feladat megoldása

A beruházás finanszírozására felvett (dedikált) hitel kamata:

Július 1.: $13\,000 \text{ eFt} * 0,07 * 5/12 = 379 \text{ eFt}$

Általános célú hitel kamata:

Aktiválási ráta: $\{(9\,000 * 0,1) + (15\,000 * 0,12)\} / \{9\,000 + 15\,000\} = (900 + 1\,800) / 24\,000 = 0,1125 = 11,25\%$

Október 1.: $5\,000 \text{ eFt} * 0,1125 * 3/12 = 140,625 \text{ eFt}$

December 1.: $2\,000 \text{ eFt} * 0,1125 * 1/12 = 18,75 \text{ eFt}$

Az augusztus hónapra eső hitelfelvételi költségek a szabadságok miatt nem aktiválhatóak, azonban a novemberi hónapban az időjárási körülmények okozta szüneteltetést nem kell figyelembe venni, ugyanis a beruházáshoz kapcsolódó háttér feladatok folyamatban voltak.

Aktiválható hitelfelvételi költségek összege: $379 \text{ eFt} + 140,625 \text{ eFt} + 18,75 \text{ eFt} = 538,375 \text{ eFt}$

VI. IAS 38 – IMMATERIÁLIS ESZKÖZÖK

A standard célja:

Az olyan immateriális javak számviteli kezelésére vonatkozó előírások meghatározása, amelyekkel más standard konkrétan nem foglalkozik. A standard előírja, hogy a gazdálkodó egység akkor és csak akkor mutathat ki egy immateriális eszközt, ha bizonyos, a standardban megfogalmazott kritériumok teljesülnek. Ezen túl a standard célja az immateriális javak könyv szerinti értékének megállapításához szükséges értékelési módszerek ismertetése, és a kapcsolódó közzétételek meghatározása.

A standard hatóköre:

A standardot kell alkalmazni az immateriális javak elszámolására, kivéve a más standard hatálya alá tartozó immateriális eszközöket.

Amennyiben valamely konkrét immateriális eszközre egy másik standard vonatkozik, a gazdálkodó egység a jelen standard helyett a másik standardot alkalmazza. Jelen standard nem vonatkozik például:

- a szokásos üzletmenet során történő értékesítésre tartott immateriális javakra (IAS 2 Készletek),
- a halasztott adókövetelésekre (IAS 12 Nyereségadók),
- a munkavállalói juttatásokból származó eszközökre (IAS 19 Munkavállalói juttatások),
- a pénzügyi eszközökre (IFRS 9 Pénzügyi eszközök),
- az üzleti kombinációban megszerzett goodwillre (IFRS 3 Üzleti kombinációk),
- az IFRS 5 Értékesítésre tartott befektetett eszközök és megszünt tevékenységek standard alapján értékesítésre tartottnak minősített (vagy egy értékesítésre tartottnak minősített elidegenítési csoportba tartozó) befektetett immateriális javakra.

A standarddal kapcsolatos alapfogalmak:

Immateriális eszköz: Egy azonosítható, fizikai megjelenéssel nem rendelkező, nem monetáris eszköz.

Monetáris eszköz: a pénz és a meghatározott vagy meghatározható pénzüsszegben járó követelések.

Nem monetáris eszköz: Nem váltható fix vagy meghatározható összegű pénzeszközre (egyenértékesre).

Azonosíthatóság: Egy eszköz akkor azonosítható, ha:

- az **elválasztható**, azaz el lehet választani vagy ki lehet vonni a gazdálkodó egységből, és el lehet adni, át lehet adni, arra engedélyt lehet biztosítani, bérbe lehet

adni vagy el lehet cserélni egyedileg vagy valamely kapcsolódó szerződéssel, azonosítható eszközzel vagy kötelezettséggel együtt, tekintet nélkül arra, hogy ez a gazdálkodó egységnek szándékában áll-e vagy sem; vagy

- **szerződéses vagy egyéb törvényes jogokból keletkezik**, tekintet nélkül arra, hogy e jogok átruházhatóak-e vagy elválaszthatóak-e a gazdálkodó egységtől vagy más jogoktól és kötelektől.

Saját előállítású immateriális eszköz megjelenítése: Annak megítéléséhez, hogy egy saját előállítású immateriális eszköz megfelel-e a megjelenítés kritériumainak, a gazdálkodó egységnek az eszköz előállításának folyamatát fel kell osztania:

- kutatási szakaszra; valamint
- fejlesztési szakaszra.

Kutatás: Olyan eredeti és megtervezett tevékenység, amelyet új, tudományos vagy műszaki felismerések és ismeretek megszerzése céljából végeznek. Kutatásból (vagy egy belső projekt kutatási szakaszából) származó immateriális eszközt nem lehet megjeleníteni. A kutatáshoz (vagy egy belső projekt kutatási szakaszában) felmerülő ráfordítást annak felmerülése időpontjában ráfordításként kell megjeleníteni.

Fejlesztés: A kutatási eredményeknek vagy egyéb ismereteknek új vagy lényegesen fejlettebb anyagok, eszközök, termékek, folyamatok, rendszerek vagy szolgáltatások – kereskedelmi gyártást vagy felhasználást megelőző – gyártásának tervezéséhez vagy kivitelezéséhez történő alkalmazása. A fejlesztés a kutatás utáni szakasz. A fejlesztés elengedhetetlen követelménye, hogy létezzen termék, amelynek a kereskedelmi vagy egyéb hasznosítását tervezik. Amennyiben létezik ilyen termék, vizsgálni kell a következő feltételek teljesülését:

- technikailag megvalósítható-e,
- van-e szándék a megvalósításra,
- rendelkezésre állnak-e a technikai, pénzügyi és egyéb feltételek a befejezésre,
- van-e képesség a használatra,
- van-e képesség az értékesítésre,
- bizonyítható-e, hogy hasznokat képes generálni,
- a felmerülő költségek megbízhatóan mérhetőek-e.

Amennyiben a fenti feltételek együttesen teljesülnek, akkor a fejlesztési költségeket immateriális eszközként kell a mérlegben szerepeltetni. A definíciónak való megfelelés esetén az immateriális eszköz megjelenítése nem választás kérdése, hanem kötelező.

Goodwill: Az üzleti kombinációban megjelenített goodwill olyan eszköz, amely az üzleti kombináció során megszerzett – egyenként nem azonosított és elkülönítve nem megjelenített – más eszközökből keletkező jövőbeli gazdasági hasznokat testesít meg. A jövőbeni gazdasági hasznok származhatnak a megszerzett azonosítható eszközök közötti szinergiából, vagy olyan eszközökből, amelyek egyedileg nem felelnek meg a pénzügyi kimutatásokban való megjelenítés feltételeinek.

Saját előállítású goodwill: A saját előállítású goodwillt nem lehet eszközként megjeleníteni.

Ellenőrzés: A gazdálkodó egység akkor tart ellenőrzése alatt egy eszközt, ha képes az adott erőforrásból származó jövőbeni gazdasági hasznokat megszerezni, továbbá

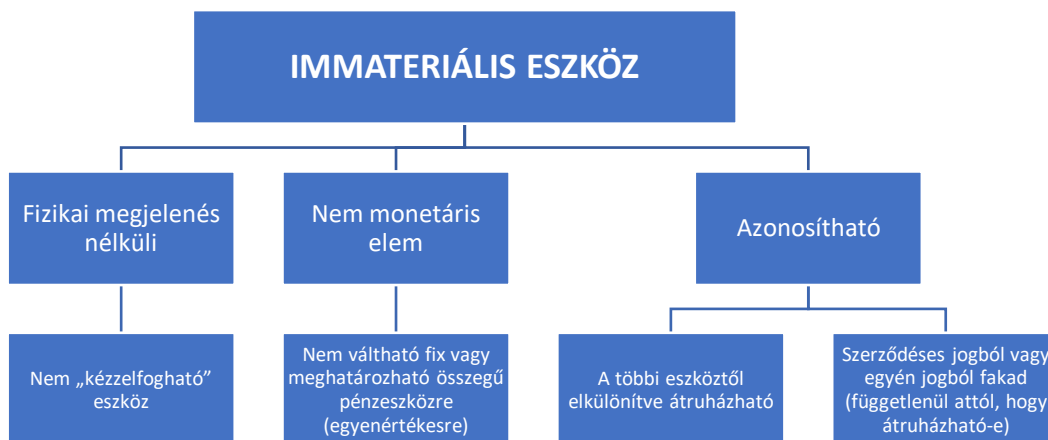
másoknak az ezen hasznokhoz való hozzáférését korlátozni. A gazdálkodó egységnek egy immateriális eszközből származó jövőbeni gazdasági hasznok ellenőrzésére való képessége általában a bíróság előtt érvényesíthető törvényes jogokból származik. Törvényes jog hiányában nehezebb az ellenőrzést bizonyítani.

Bekerülési érték modell: A kezdeti megjelenítést követően az immateriális eszközt a bármely halmozott amortizációval és bármely halmozott értékvesztés miatti veszteséggel csökkentett bekerülési értéken kell nyilvántartani.

Átértékelési modell: A kezdeti megjelenítést követően az immateriális eszközt az átértékelés időpontjában érvényes valós értékkel egyenlő átértékelt értéken kell nyilvántartani, csökkentve bármely későbbi halmozott amortizációval és bármely későbbi halmozott értékvesztés miatti veszteséggel. A standardban előírt átértékelések céljára a valós értéket egy aktív piac alapján kell értékelni. Az átértékelést olyan rendszerességgel kell elvégezni, hogy a beszámolási időszak végén az eszköz könyv szerinti értéke ne térjen el lényegesen annak valós értékétől.

Határozatlan hasznos élettartamú immateriális javak: Ezeket az eszközöket nem lehet amortizálni. Az IAS 36 standard alapján a gazdálkodó egységnek a határozatlan hasznos élettartamú immateriális javak értékvesztési vizsgálatát el kell végeznie, a megtérülő érték és könyv szerinti érték összehasonlításával évente, valamint amikor arra utaló jelzés van, hogy az immateriális eszköz értékvesztett lehet.

Példák immateriális eszközökre: számítógépes szoftver, szabadalmak, szerzői jogok, mozgófilmek, vevőlisták, jelzáloghitelek beszedési jogosítványai, halászati engedélyek, importkvóták, franchise-szerződések, vevő- vagy szállítói kapcsolatok, vevőhűség, piaci részesedés és marketingjogok.

17. ábra: Immateriális eszköz fogalmának tartalmi elemei

Forrás: Lakatos et. al (2018): A Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok elmélete és gyakorlata

Az immateriális eszközök értékelési módszerei megegyeznek az IAS 16 Ingatlanok, gépek, berendezések standardban megismert értékelési módszerekkel.

VI. fejezethez kapcsolódó feladatok

VI.1. feladat: Kutatás, fejlesztés

Az IFRS Nyrt. a tárgyévben új kutatásba kezdett, melynek végső eredményeképpen egy új chip létrehozását várják. 2017. december 31-ig 16 000 eFt-ot költöttek a kutatási folyamatra. A folyamat esetében 2017. szeptember 30-án a vállalatvezetés eredményesnek ítélte, az előzetes tárgyalások alapján ugyanis a chipet az Nyrt. több korábbi partnere is megvásárolná, az előzetes tárgyalások alapján már előszerződés aláírására is sor került. A 2017. szeptember 30-ig felmerült költségek összege 12 000 eFt.

Feladat: Határozza meg, hogy milyen összegben aktiválhatók a felmerült költségek?

VI.1. feladat megoldása

Az Nyrt. esetében 2017. szeptember 30. volt az a pont, ahol a vállalatvezetés eredményesnek ítélte ezt a folyamatot, így a 2017. szeptember 30. előtt felmerült költségek kutatási költségnek minősülnek, így az eredmény terhére számolandók el, míg a 2017. szeptember 30. utáni költségek már fejlesztésnek minősülnek. Az eredményesség feltételei ez esetben nincsenek konkrétan megfogalmazva, de a folyamatnak meg kell felelnie azoknak a kritériumoknak, hogy technikailag megvalósítható, szándék van a megvalósításra, rendelkezésre állnak a technikai, pénzügyi és egyéb feltételek a befejezésre, van képesség a használatra vagy értékesítésre, bizonyíthatóan hasznokat képes generálni és a felmerülő költségek megbízhatóan mérhetőek.

Összes felmerült költség: 16 000 eFt

Kutatás: 2017. szeptember 30. előtt felmerült költség: 12 000 eFt

Fejlesztés: 2017. szeptember 30. után felmerült költség: 16 000 eFt – 12 000 eFt = 4 000 eFt

VI.2. feladat: Immateriális eszközök

Az IFRS Nyrt. 2017. július 1-jén felvásárolta a Leányvállalat Zrt. társaság részvényeit. A Leányvállalat Nyrt. speciális gyógyszerkutatásokkal foglalkozik. A társaság vételára 35 000 eFt, nettó eszközeinek valós értéke a felvásárlás időpontjában 15 000 eFt.

A felvásárlás során a nettó eszközértékbe a következő tételeket nem számították bele:

- A Zrt. tulajdonában van egy sikeres gyógyszer szabadalmi joga, melynek hátralévő hasznos élettartama 8 év. Egy szakértő véleménye szerint a szabadalom jelenlegi piaci értéke 10 000 eFt, azonban a társaság éppen egy folyamatban lévő teszt

eredményét várja, mely megmutatja, hogy a gyógyszer alkalmas-e az eddiginél több betegségfajta kezelésére. Amennyiben a teszt eredményes lesz, a szabadalom értéke eléri a 15 000 eFt-t.

- A Zrt. könyveiben szerepel még egy 2 000 eFt értékű kutatás is, amelyet egy vevő megbízásából végeztek.

Feladat: Határozza meg, hogy milyen értékkel szerepelnek az immateriális javak a konszolidált pénzügyi kimutatásokban!

VI.2. feladat megoldása

Goodwill: Fizetett vételár – Felvásárolt társaság nettó eszközértéke

Fizetett vételár	35 000 eFt
Nettó eszközérték	- 10 000 eFt
Szabadalom	- 10 000 eFt
Vevőnek végzett kutatás (szolgáltatás)	- 2 000 eFt
Goodwill	13 000 eFt

A konszolidált kimutatásban immateriális eszközként kimutatandó a goodwill 13 000 eFt értékben, illetve a szabadalom 15 000 eFt értékben. A szabadalom esetében a jelenlegi piaci érték vehető csak figyelembe, ugyanis a jövőbeli piaci érték egy jövőbeli esemény megvalósulásától függ. A vevőnek végzett kutatás nem immateriális eszköz.

VII. IAS 36 – ESZKÖZÖK ÉRTÉKVESZTÉSE

A standard célja:

A standard **alapelve**, hogy az eszközöket nem lehet a megtérülő értéküket meghaladó értéken kimutatni. Ez alapján a standard **célja**:

- azoknak az eljárásoknak az előírása, amelyeket a gazdálkodó egység annak biztosítására alkalmaz, hogy eszközei a megtérülő értéküket meg nem haladó értéken legyenek nyilvántartva, továbbá
- a standard meghatározza azokat az eseteket, amikor a gazdálkodó egységnek vissza kell írnia az értékvesztés miatti veszteséget, és meghatározza a közzétételi előírásokat.

A standard hatóköre:

A standard kiterjed valamennyi eszköz értékvesztésének elszámolására, ugyanakkor a standard nem vonatkozik többek között:

- a készletekre (IAS 2),
- a halasztott adókövetelésekre (IAS 12),
- a pénzügyi instrumentumok (IFRS 9),
- a valós értéken értékelt befektetési célú ingatlanokra (IAS 40),
- a munkavállalói juttatásokból származó eszközökre (IAS 19)
- valamint az értékesítésre tartottnak minősített eszközökre (IFRS 5),
- stb., mivel az ezen eszközökre vonatkozó meglévő standardok tartalmazzák az ilyen eszközök megjelenítésére és értékelésére vonatkozó szabályokat.

A standardhoz kapcsolódó alapfogalmak:

Pénztermelő egység (CGU): A pénztermelő egység az eszközöknek az a legkisebb beazonosítható csoportja, amely olyan pénzbevételt teremt, amely nagyrészt független a más eszközökből vagy eszközcsoportokból származó pénzbevételtől.

Társasági eszközök: A társasági eszközök a goodwill kivételével azok az eszközök, amelyek mind a vizsgált pénztermelő egységnek, mind pedig a többi pénztermelő egységeknek a jövőbeli cash flowihoz hozzájárulnak.

Megtérülő érték: egy eszköz vagy egy pénztermelő egység értékesítési költségekkel csökkentett valós értéke és használati értéke közül a magasabb.

Könyv szerinti érték: az az összeg, amelyen egy eszközt – a kapcsolódó halmozott értékcsökkenés és a halmozott értékvesztés miatti veszteség levonása után – kimutatnak.

Értékvesztés miatti veszteség: az az összeg, amennyivel egy eszköz könyv szerinti értéke magasabb, mint annak megtérülő értéke.

Használati érték: egy eszköz vagy egy pénztermelő egység folyamatos használatából és hasznos élettartama végén történő elidegenítéséből várhatóan keletkező becsült, jövőbeli pénzáramok jelenértéke

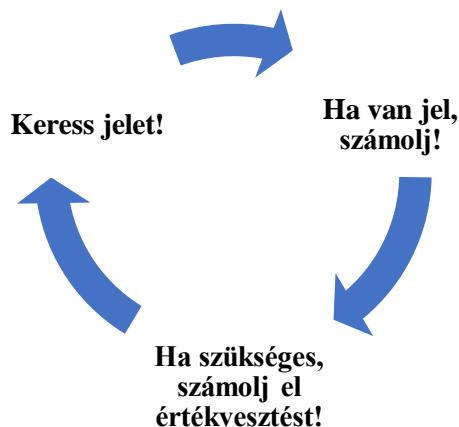
Értékesítési költségekkel csökkentett valós érték: egy eszköz vagy egy pénztermelő egység jól tájékozott, ügyleti szándékkal rendelkező felek közötti, szokásos piaci feltételek szerint lebonyolított ügylet keretében történő értékesítéséből szereshető összeg, csökkentve az elidegenítés költségével.

Elidegenítés költségei: Az elidegenítés költségei egy eszköz vagy egy pénztermelő egység elidegenítéséhez közvetlenül kapcsolódó többletköltségek, a pénzügyi költségek és a nyereségadó kivételével.

Értékvesztési teszt: A gazdálkodó egységnek minden beszámolási időszak végén fel kell mérnie, hogy van-e bármilyen jelzés arra, hogy az eszköz értékvesztett lehet. Ha bármely ilyen jelzés létezik, a gazdálkodó egységnek fel kell becslenie az eszköz megtérülő értékét.

Függetlenül attól, hogy van-e értékvesztésre utaló jelzés, a gazdálkodó egységnek évente meg kell vizsgálnia értékvesztési szempontból

- a határozatlan hasznos élettartamú immateriális eszközt,
- a használatbavételre még nem alkalmas immateriális eszközt,
- az üzleti kombinációban megszerzett goodwillt.

18. ábra: Az értékvesztési teszt logikája

Forrás: Saját szerkesztés az IAS 36 standard alapján

Külső információforrások

- az időszak folyamán egy eszköz piaci értéke annál jelentősen nagyobb mértékben lecsökken, mint ami az idő múlásának okán és a rendeltetésszerű használat mellett várható lett volna;
- a gazdálkodó egységre nézve kedvezőtlen hatású jelentős változások következtek be az időszak folyamán, vagy fognak bekövetkezni a közeljövőben a gazdálkodó egység működésének technológiai, piaci, közgazdasági vagy jogi környezetében vagy azon a piacon, amelyre az eszközt szánták;

- a piaci kamatlábak vagy más piaci befektetési hozamráták az időszak folyamán növekedtek, és ezek a növekedések valószínűleg kihatással lesznek az eszköz használati értékének kiszámításához használt diszkontrátára, és lényegesen csökkenteni fogják az eszköz megtérülő értékét;
- a gazdálkodó egység nettó eszközeinek könyv szerinti értéke magasabb, mint a piaci tőkeértéke.

Belső információforrások

- bizonyíték van arra, hogy egy eszköz elavult vagy fizikai károsodást szenvedett;
- a gazdálkodó egységre nézve kedvezőtlen hatású jelentős változások következtek be az időszak folyamán, vagy fognak bekövetkezni a közeljövőben az eszköz használatának vagy várható használatának mértékében és módjában. E változások magukban foglalják az eszköz használaton kívül helyezését, olyan terveket, amelyek annak a tevékenységnek a megszüntetésére vagy átszervezésére irányulnak, amelynek körében az eszköz működik, vagy arra, hogy az eszközt a korábban várt időpont előtt elidegenítik; továbbá az eszköz hasznos élettartamának a korábbi határozatlanról határozott időtartamra történő változtatását.
- belső jelentések arra utaló bizonyítékot szolgáltatnak, hogy az eszköz gazdasági teljesítménye a vártnál gyengébb, vagy a vártnál gyengébb lesz.

Értékvesztés vizsgálata:

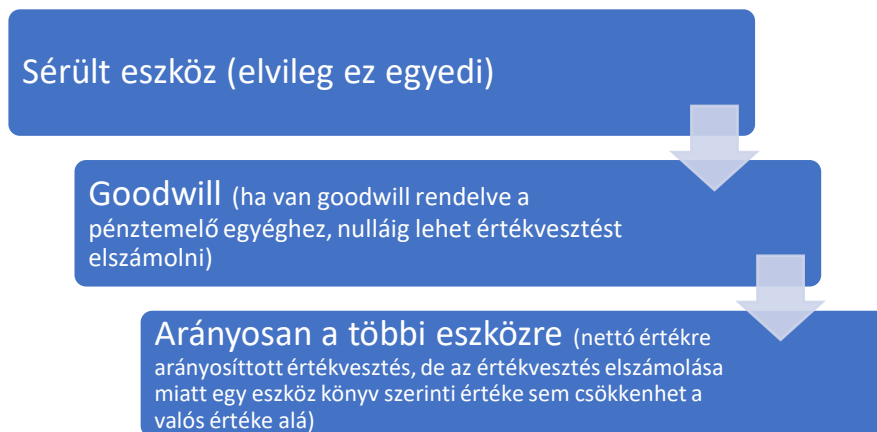
Egy eszköz akkor van a megtérülő értékénél magasabb értéken nyilvántartva, ha annak könyv szerinti értéke meghaladja az eszköz használatának vagy értékesítésének révén megtérülő összeget. Ilyen esetben az eszközt értékvesztettnek kell tekinteni, és a standard kötelezi a gazdálkodó egységet az értékvesztés miatti veszteség megjelenítésére.

19. ábra: Az értékvesztés megállapításához kapcsolódó fogalmak
 Forrás: Saját szerkesztés az IAS 36 standard alapján

Egyedi eszköz és pénztermelő egység értékvesztése: Amennyiben bármely jelzés van arra, hogy egy eszköz értékvesztett lehet, az egyedi eszköz megtérülő értékét meg kell becsülni. Ha nem lehetséges egy egyedi eszköz megtérülő értékét megbecsülni, a gazdálkodó egységnek annak a pénztermelő egységnek a megtérülő értékét kell megállapítania, amelyhez az eszköz tartozik (az eszköz pénztermelő egysége).

- **Egyedi eszköz értékvesztése:** Ha az eszköz megtérülő értéke < könyv szerinti értéke → a könyv szerinti értéket csökkenteni kell a megtérülő értékre Bekerülési érték modell esetén az értékvesztés miatti veszteség elszámolása a nettó eredmény terhére történik (eredménykimutatásban).
Átértékelési modell esetén az átértékelt eszköznél először az átértékelési tartalék csökken (pl. IAS 16, IAS 38), majd annak csökkentése után a nettó eredmény terhére (eredménykimutatásban).
A jövőbeni értékcsökkenés alapja az új könyv szerinti érték.
- **Pénztermelő egység értékvesztése:** Ha a CGU megtérülő értéke < CGU könyv szerinti értéke → a CGU könyv szerinti értéket csökkenteni kell a CGU megtérülő értékére.
CGU könyv szerinti érték = a hozzátartozó eszközök könyv szerinti értékének az összege

20. ábra: Értékvesztés elszámolásának logikája pénztermelő egység esetén
 Forrás: Saját szerkesztés az IAS 36 standard alapján

- Amennyiben a pénztermelő egységhez kapcsolódóan nincs egyedileg azonosítható sérült eszköz, úgy első lépésként a hozzárendelt goodwillra kell értékvesztést elszámolni, majd arányosan a pénztermelő egységhez rendelt többi eszközre.
- Amennyiben a pénztermelő egységhez kapcsolódóan nincs egyedileg azonosítható sérült eszköz és nincs goodwill sem hozzárendelve, úgy a pénztermelő egységhez rendelt eszközökhöz arányosítva kell értékvesztést elszámolni.

Értékvesztés visszairása:

- Minden egyes fordulónapon meg kell vizsgálni, vannak-e jelzések, hogy az értékvesztési veszteség megszűnt vagy csökkent.
- Az eszköz könyv szerinti értékének növelése a megtérülő értékre, de az nem lehet nagyobb, mint az értékvesztés elszámolása nélküli nettó érték.
- Pénztermelő egység esetén a visszairás fordított sorrendben történik, mint az értékvesztés elszámolása, tehát első lépésben az arányosított eszközökre történik a visszairás.
- Goodwill esetén visszairás nem lehetséges.

VII. fejezethez kapcsolódó feladatok

VII.1. feladat: Értékvesztés

Az IFRS Nyrt. egyik eszközcsoportjának, amely egyben önálló pénztermelő egység értékvesztési tesztjét kell elvégezni, mert értékvesztésre utaló külső és belső körülményeket azonosított a társaság.

A pénztermelő egység használati értéke 160 000 eFt, az értékesítési költségekkel csökkentett valós értéke 145 000 eFt.

A pénztermelő egységhez a következő eszközöket és kötelezettségeket allokálták:

Eszköz	Könyv szerinti érték
Goodwill	40 000 eFt
Gépsor	70 000 eFt
Saját használatú ingatlan	95 000 eFt
Forgóeszközök	45 000 eFt
Kötelezettségek	-15 000 eFt
Összesen	235 000 eFt

Feladat:

- a) Segítsen meghatározni az értékvesztés mértékét és mutassa be miként kell azt az egyes eszközökhöz rendelni!
- b) Miben tér el a megoldás akkor, ha a gépsor emberi mulasztás miatt használhatatlanná vált és emellett azonosítottak egyéb értékvesztésre utaló körülményeket is?

VI.1. feladat megoldása

a) Könyv szerinti érték: 235 000 eFt

Megtérülő érték: 160 000 eFt (a használati érték és az értékesítési költségekkel csökkentett valós érték közül a magasabb)

Elszámolandó értékvesztés: 235 000 eFt – 160 000 eFt = 75 000 eFt

Első lépésként a pénztermelő egységhez rendelt goodwill-ra kell értékvesztést elszámolni. Amennyiben további értékvesztés elszámolása szükséges, úgy az elszámolandó értékvesztést arányosítva meg kell osztani azon eszközök között, amelyre a standard előírásai alapján lehetséges értékvesztést elszámolni.

Az eszközökhöz rendelt értékvesztés összegét a következő táblázat tartalmazza:

Eszköz	Könyv szerinti érték ÉV előtt	Értékvesztés összege	Könyv szerinti érték ÉV után
Goodwill	40 000	40 000	0
Gépsor	70 000	14 849	55 151
Saját használatú ingatlan	95 000	20 151	74 849
Forgóeszközök	45 000	0	45 000
Kötelezettségek	-15 000	0	-15 000
Összesen	235 000	75 000	160 000

Arányosítás a gépsor könyv szerinti értékéhez:

$$\{70\,000 \text{ eFt} / (70\,000 \text{ eFt} + 95\,000 \text{ eFt})\} * 35\,000 \text{ eFt} = 14\,849 \text{ eFt}$$

Arányosítás a saját használatú ingatlan könyv szerinti értékéhez:

$$\{95\,000 \text{ eFt} / (70\,000 \text{ eFt} + 95\,000 \text{ eFt})\} * 35\,000 \text{ eFt} = 20\,151 \text{ eFt}$$

b) Könyv szerinti érték: 235 000 eFt

Megtérülő érték: 160 000 eFt (a használati érték és az értékesítési költségekkel csökkentett valós érték közül a magasabb)

Elszámolandó értékvesztés: 235 000 eFt – 160 000 eFt = 75 000 eFt

Első lépésként a tönkrement gépsorra szükséges értékvesztést elszámolni. Amennyiben további értékvesztés elszámolása szükséges, úgy második lépésben a pénztermelő egységhez rendelt goodwill-ra kell értékvesztést elszámolni, majd ezt követően az elszámolandó értékvesztést arányosítva meg kell osztani azon eszközök között, amelyre a standard előírásai alapján lehetséges értékvesztést elszámolni.

Az eszközökhöz rendelt értékvesztés összegét a következő táblázat tartalmazza:

Eszköz	Könyv szerinti érték ÉV előtt	Értékvesztés összege	Könyv szerinti érték ÉV után
Goodwill	40 000	5 000	35 000
Gépsor	70 000	70 000	0
Saját használatú ingatlan	95 000	0	95 000
Forgóeszközök	45 000	0	45 000
Kötelezettségek	-15 000	0	-15 000
Összesen	235 000	75 000	160 000

VII.2. feladat: Értékvesztés

Az IFRS Nyrt. értékvesztési tesztet végzett 2017. december 31-re, melynek során a következőket állapította meg:

Az Nyrt. egyik gépsora más eszközöktől függetlenül, önállóan termel pénzbevételt. A gép könyv szerinti értéke 2017. december 31-én 200 000 eFt. Amennyiben a gépet értékesítenék, úgy azért hozzávetőlegesen 140 000 eFt-ot kapnának, azonban a kapott bevétel kb. 10%-át kellene marketingre, reklámozásra költeni.

A gépet 2017. december 31-étől számítva még négy évig lehet használni. Az Nyrt. által készített, megalapozott üzleti tervek szerint a következő négy évben a gép a következő pénzáramokat termeli meg:

Évek	Jövőbeni pénzáramok
2018	20 000 eFt
2019	30 000 eFt
2020	40 000 eFt
2021	50 000 eFt

Az Nyrt. által alkalmazott pénz időértékét kifejező kamatláb 5%. Az egyszerűség kedvéért feltételezzük, hogy az egyes években tervezett cash flow az év utolsó napján realizálódik.

Feladat: Számítsa ki, mekkora értékvesztést kell elszámolni a gépsorra! Részletesen mutassa be a számításait, könyvelje el a gazdasági eseményeket!

VII.2. feladat megoldása

Értékesítési költségekkel csökkentett valós érték:

$$140\,000 \text{ eFt} - (140\,000 \text{ eFt} * 0,1) = 126\,000 \text{ eFt}$$

Használati érték:

$$(50\,000 \text{ eFt} / (1+0,05)^4) + (40\,000 \text{ eFt} / (1+0,05)^3) + (30\,000 \text{ eFt} / (1+0,05)^2) + (20\,000 \text{ eFt} / (1+0,05)^1) = 121\,947 \text{ eFt}$$

Megtérő érték: 126 000 eFt (a használati érték és az értékesítési költségekkel csökkentett valós érték közül a magasabb)

Elszámolandó értékvesztés: 200 000 eFt – 126 000 eFt = 74 000 eFt

T Közvetlen ráfordítás - K Gépsor 74 000 eFt

VII.3. feladat: Értékvesztés

Az IFRS Nyrt. egyik üzemében – ahol ritka, kis mennyiségben előállított kézműves termékeket gyártanak – elektromos zárlat keletkezett. Ennek következtében az egyik műszaki gép tönkrement. A gép része egy rendszernek, amivel ezeket a kézműves termékeket előállítják. A gépek és maga az üzemépület sem használható ésszerű módon másra. A szóban forgó rendszer elemei:

Vagyoni elem	ezer Ft
Ingatlan	20 000
Termelőgépek	50 000
Egyéb gépek	10 000
Forgóeszközök, forgótőke	15 000
Összesen	95 000

A tönkrement termelőgép értéke 10 000 eFt volt. A csökkent kapacitás miatt a fenti rendszer használati értékét 60 000 eFt-ra becsülte meg az Nyrt. vezetősége, illetve meghatározták, hogy az értékesítési költségekkel csökkentett valós értéke 30 000 eFt. A becslések során kiderült, hogy talán az ingatlan az egyetlen olyan vagyoni elem a rendszerben, amelyet nyereségesen értékesíteni lehet, arra kaptak vételi ajánlatot, 23 000 eFt értékben. Az Nyrt. az értékvesztéseket abban a ráfordítás kategóriában jeleníti meg, amelyhez leginkább kapcsolódik.

Feladat: Számítsa ki, mekkora értékvesztést kell elszámolni! Részletesen mutassa be a számításait, könyvelje el a gazdasági eseményeket.

VII.3. feladat megoldása

A szóban forgó rendszer pénztermelő egységnek tekinthető.

A pénztermelő egység (CGU) megtérülő értéke a használati értéke (60 000 eFt) és az értékesítési költségekkel csökkentett valós értéke (30 000 eFt) közötti érték közül a magasabb.

Könyv szerinti érték: 95 000 eFt

Megtérülő érték: 60 000 eFt

Elszámolandó értékvesztés: 95 000 eFt – 60 000 eFt = 35 000 eFt

Első lépésként a sérült eszközre számolunk el 10 000 eFt értékvesztést, mivel az a megromlás során használhatatlanná vált, így a könyv szerinti értékét nullára csökkentjük.

Második lépésként a többi eszközre arányosítva számolunk el értékvesztést, ügyelve arra, hogy egyik eszköz könyv szerinti értéke sem csökkenhet a valós értéke alá. Ez alapján az ingatlanra nem lehetséges értékvesztés elszámolása, mivel annak jelenlegi valós értéke (23 000 eFt) meghaladja a könyv szerinti értékét (20 000 eFt).

Arányosítás a termelőgépek könyv szerinti értékéhez:
 $\{40\,000 \text{ eFt} / (40\,000 \text{ eFt} + 10\,000 \text{ eFt})\} * 25\,000 \text{ eFt} = 20\,000 \text{ eFt}$

Arányosítás az egyéb gépek könyv szerinti értékéhez:
 $\{10\,000 \text{ eFt} / (40\,000 \text{ eFt} + 10\,000 \text{ eFt})\} * 25\,000 \text{ eFt} = 5\,000 \text{ eFt}$

A forgóeszközökre értékvesztést az IAS 36 szabályai szerint nem lehetséges.

Vagyoni elem	Könyv szerinti érték ÉV előtt	Értékvesztés összege (sérült eszköz)	Értékvesztés összege (többi eszköz)	Könyv szerinti érték ÉV után
Ingatlan	20 000	-	-	20 000
Termelőgépek	50 000	10 000	20 000	20 000
Egyéb gépek	10 000	-	5 000	5 000
Forgóeszközök, forgótőke	15 000	-	-	15 000
Összesen	95 000	10 000	25 000	60 000

T Közvetlen ráfordítás - K Termelőgépek 30 000 eFt

T Közvetlen ráfordítás - K Egyéb gépek 5 000 eFt

VII.4. feladat: Értékvesztés

Feladat: Mutassa be az értékvesztés elszámolásához kapcsolódó könyvelési tételeket!

a) Egy termelő berendezés könyv szerinti értéke 15 000 eFt. Értékesítési költségekkel csökkentett piaci értéke 12 000 eFt, míg használati értéke 14 000 eFt. A társaság a bekerülési érték modellt alkalmazza.

b) Egy adminisztratív célokat szolgáló ingatlan könyv szerinti értéke 800 000 eFt. A társaság az átértékelési modellt használja, korábban 50 000 eFt átértékelési különbözet keletkezett ezen az eszközön. A mérlegfordulónapra érvényes szakértői becslés szerint jelenlegi valós értéke 720 000 eFt.

VII.4. feladat megoldása

a) A termelő berendezés megtérülő értéke 14 000 eFt, mely 1 000 eFt-tal alacsonyabb a könyv szerinti értékénél. Az értékvesztés elszámolása ez esetben az eredmény terhére történik.

T Közvetlen ráfordítás - K Termelő berendezés 1 000 eFt

b) Az ingatlan megtérülő értéke 720 000 eFt, mely 80 000 eFt-tal alacsonyabb a könyv szerinti értékénél. Mivel az ingatlanhoz kapcsolódóan van kimutatva átértékelési tartalék, így az értékvesztés elszámolása ez esetben első lépésként az egyéb átfogó eredménnyel

szemben történik 50 000 eFt értékben, majd a fennmaradó 30 000 eFt értékvesztés elszámolása az eredmény terhére történik.

T Egyéb átfogó eredmény (Átértékelési tartalék) – K Ingatlan 50 000 eFt

T Adminisztratív ráfordítás - K Ingatlan 30 000 eFt

VIII. IAS 40 – BEFEKTETÉSI CÉLÚ INGATLANOK

A standard célja:

A befektetési célú ingatlanok számviteli kezelésének és a kapcsolódó közzétételi követelményeknek az előírása.

A standard hatóköre:

Kiterjed a befektetési célú ingatlanok megjelenítésére, értékelésére és közzétételi kötelezettségek meghatározására.

Példák a befektetési célú ingatlanra:

- az olyan földterület, amelyet a tőke hosszú távú felértékelődése céljából, nem pedig a szokásos üzletmenet keretében, rövid távon megvalósuló eladásra tartanak;
- a pillanatnyilag még nem meghatározott jövőbeni hasznosításra tartott földterület (ha a gazdálkodó egység egyelőre még nem döntötte el, hogy a földterületet saját használatú ingatlanként vagy a szokásos üzletmenet keretében rövid távon megvalósuló eladás céljaira kívánja-e felhasználni, akkor a földterületet a tőke felértékelődése céljából tartottnak kell tekinteni);
- a gazdálkodó egység tulajdonában lévő (vagy a gazdálkodó egység által pénzügyi lízing keretében tartott) és egy vagy több operatív lízing keretében lízingbe adott épület;
- az olyan épület, amely pillanatnyilag üresen áll, de amelyet egy vagy több operatív lízing keretében történő lízingbe adásra tartanak;
- a befektetési célú ingatlanként való jövőbeni hasznosítás céljából építés vagy fejlesztés alatt álló ingatlan.

Nem a standard hatálya alá tartozó, így a standard hatókörén kívül eső tételek:

- a szokásos üzletmenet keretében eladásra szánt, vagy ilyen eladás érdekében az építés vagy fejlesztés folyamatában lévő ingatlan (IAS 2 Készletek standard), például az olyan ingatlan, amit kizárólag a közeljövőben történő későbbi elidegenítés, vagy fejlesztés és továbbértékesítés céljából szereztek meg;
- harmadik fél részére épített vagy fejlesztett ingatlan (IFRS 15 Vevői szerződésekből származó bevételek standard);
- saját használatú ingatlan (IAS 16), beleértve (egyebek között) az olyan ingatlant, amelyet saját használatú ingatlanként történő jövőbeni hasznosításra tartanak, az olyan ingatlant, amelyet jövőbeni fejlesztésre és későbbi saját használatú ingatlanként való hasznosításra tartanak, az alkalmazottak által használt, és a saját használatú elidegenítésre váró ingatlant;
- egy pénzügyi lízing alapján egy másik egységnek lízingbe adott ingatlan (IFRS 16)

Befektetési célú ingatlan besorolási kérdései:

- A besorolás esetén alapvető szempont a **tulajdonosi cél** az ingatlan hasznosításával kapcsolatban.
- **Megoszthatóság vizsgálata többfunkciós ingatlanok esetében:**

Egyes ingatlanok tartalmaznak egy olyan részt, amelyet bérbeadási vagy tőkefelértékelődési céllal (*befektetési céllal*), valamint egy másik részt, amelyet áruk vagy szolgáltatások előállítása vagy nyújtása, vagy igazgatási célok érdekében (*saját használatra*) tartanak.

 - a) Amennyiben ezeket a részeket (*befektetési célú és saját használatú*) elkülönülten lehetne értékesíteni, akkor a gazdálkodó egység a részeket egymástól elkülönítetten számolja el és tartja nyilván.
 - b) Amennyiben a részek (*befektetési célú és saját használatú*) egymástól elkülönítetten nem adhatók el, az ingatlan csak akkor tekinthető befektetési célú ingatlannak, ha csak egy jelentéktelen részt tartanak áruk vagy szolgáltatások előállítása vagy nyújtása, vagy igazgatási célok (*saját használatra*) érdekében.
- **Kiegészítő szolgáltatások megítélése:**

Egyes esetekben a gazdálkodó egység kiegészítő szolgáltatásokat nyújt az általa birtokolt ingatlan bérlői számára.

 - a) A gazdálkodó egység az ilyen ingatlant befektetési célú ingatlanként kezeli, ha a szolgáltatások a megállapodás egészéhez képest jelentéktelenek.
 - b) Egyéb esetekben a nyújtott szolgáltatások jelentősek. Ilyen esetben az ingatlan saját használatú ingatlannak minősül, nem pedig befektetési célú ingatlannak.
 - c) Egyes esetekben nehéz lehet megállapítani, hogy a kiegészítő jellegű szolgáltatások annyira jelentős mértékűek-e, hogy az ingatlan már nem minősül befektetési célú ingatlannak.
- Annak meghatározásához, hogy egy ingatlan befektetési célú ingatlannak minősül-e, a gazdálkodó egység megítélésére van szükség. A gazdálkodó egység a kritériumokat úgy alakítja ki, hogy ezt a megítélést következetesen tudja alkalmazni, összhangban a befektetési célú ingatlan fogalmával.

A standardhoz kapcsolódó alapfogalmak:

Befektetési célú ingatlan: Olyan ingatlan (földterület vagy épület – vagy épületrész – vagy mindkettő), amelyet bérbeadási vagy tőkefelértékelődési, vagy mindkét céllal tartanak (a tulajdonos vagy pénzügyi lízing esetén a lízingbe vevő), nem pedig:

- áruk vagy szolgáltatások előállításával vagy nyújtásával kapcsolatos felhasználásra vagy igazgatási célokra; vagy
- a szokásos üzletmenet keretében történő értékesítésre.

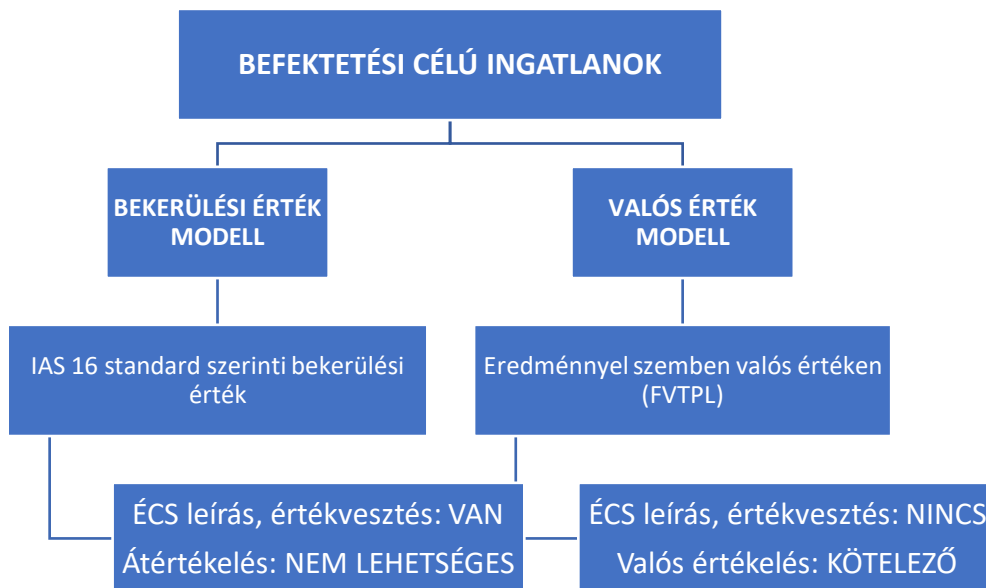
Saját használatú ingatlan: Olyan ingatlan, amelyet (a tulajdonos vagy – pénzügyi lízing esetén – a lízingbe vevő) áruk vagy szolgáltatások előállításával vagy nyújtásával kapcsolatos felhasználásra vagy igazgatási célokra tartanak.

Könyv szerinti érték: Az az összeg, amelyen egy eszközt a pénzügyi helyzetre vonatkozó kimutatásában megjelenítenek.

Bekerülési érték: Egy eszköz megszerzéséért kifizetett pénzeszköz vagy pénzeszköz-egyenértékesek összege, vagy az eszköz megszerzéséért adott egyéb ellenérték valós értéke a megszerzés vagy a létrehozás időpontjában, vagy ahol alkalmazható, az eszközhöz a kezdeti megjelenítéskor más IFRS-ek, például az IFRS 2 Részvényalapú kifizetés standard konkrét előírásainak megfelelően hozzárendelt összeg.

Valós érték: Az az összeg, amelyért jól tájékozott, ügyleti szándékkal rendelkező felek között szokásos piaci feltételek szerint lebonyolított ügylet keretében egy eszközt el lehet cserélni.

Valósérték-modell: A kezdeti megjelenítést követően a valósérték-modellt választó gazdálkodó egységnek valamennyi befektetési célú ingatlanát azok valós értékén kell értékelnie. A befektetési célú ingatlan valós értékében bekövetkező változásból eredő bármely nyereséget vagy veszteséget azon időszak eredményében kell elszámolni, amelyben az keletkezett.

21. ábra: A befektetési célú ingatlanok követő értékelésének logikája

Forrás: Lakatos et. al (2018): *A Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok elmélete és gyakorlata*

VIII. fejezethez kapcsolódó feladatok

VIII.1. feladat: Minősítés és értékelés

Egy gazdálkodó tulajdonában lévő egyik ingatlanra vonatkozóan a következő információkat ismerjük 20X3. december 31-én: (eFt):

– Földterület	120 000
– A földterületen lévő épület (20x3.01.01.-én vásárolták):	650 000
– Adott évi karbantartási költségek	32 000

Az épület felújításának költsége 110 000 eFt. Az ingatlan nem megosztható. A társaság az ingatlan területének 3%-át saját célra hasznosítja, a fennmaradó részt bérbe adja. A társaság a bérbevevők számára speciális biztonsági szolgáltatást is nyújt, az ebből származó árbevétele a bérbeadás bevételeihez képest nem jelentős. A gazdálkodó egység a valós érték modellt alkalmazza a befektetési célú ingatlanokra.

Feladat:

1) Minősítse az ingatlant és indokolja meg döntését!

2) Mutassa be az ingatlant a gazdálkodó mérlegében 20x3. december 31-én, amennyiben 20x3. december 31-én az ingatlan független értékbecslő által megállapított piaci értéke

- a) 930 000 eFt
- b) 870 000 eFt

VIII.1. feladat megoldása

1) Az ingatlan minősítésének kritériumai:

- **Tulajdonosi cél:** Az ingatlan bérbeadása, vagyis mások által történő használata és a belőle származó hasznok szedése. Így felmerül a befektetési célú ingatlanként való nyilvántartás.
- **Megoszthatóság vizsgálata:** Az ingatlan nem megosztható, így nem lehetséges a bérbe adott rész és a saját használatú rész külön kezelése. További tényezők vizsgálata szükséges az ingatlan minősítéséhez.
- **Saját használat vizsgálata:** Az ingatlan területének elenyésző részét, csupán 3%-át használja saját célokra. Ez alapján az ingatlan befektetési célúnak minősül.
- **Kiegészítő szolgáltatások vizsgálata:** A biztonsági szolgáltatásból származó árbevétel a bérbeadás bevételeihez képest nem jelentős, így ez alapján a bérbeadás a fő cél.

Az ingatlan befektetési célúnak minősül, mivel a tulajdonosi cél a bérbeadás útján történő hasznosítása. Bár az ingatlan nem megosztható, de a saját használat aránya csekély, így ez alapján a teljes ingatlant a befektetési célú ingatlanok közé kell sorolni. A bérbeadó által nyújtott kiegészítő szolgáltatásból származó bevétele szintén nem jelentős, így ez nem befolyásolja az ingatlan minősítését.

2. A befektetési célú ingatlanokat valós értéken kell értékelni. Az értékelés az eredményre hat. Értékcsökkenést nem lehetséges elszámolni a befektetési célú ingatlanok esetében.

Bekerülési érték: 120 000 eFt + 650 000 eFt + 110 000 eFt = 880 000 eFt

a) Valós érték: 930 000 eFt, így az ingatlan felértékelése szükséges.

T Befektetési célú ingatlan –

K Befektetési célú ingatlan értékeléséből származó nyereség/veszteség (P/L) 50 000

b) Valós érték: 870 000 eFt, így az ingatlan leértékelése szükséges.

T Befektetési célú ingatlan értékeléséből származó nyereség/veszteség (P/L) –

K Befektetési célú ingatlan 10 000

VIII.2. feladat: Egyedi és konszolidált beszámoló

Egy gazdálkodó a következő ingatlanok tulajdonosa. Egy független értékbecslő szerint az ingatlanok piaci értéke a következő:

Ingatlanok	Bekerülési érték 2019.01.01. (eFt)	Valós érték 2019.12.31. (eFt)	Valós érték 2020.12.31. (eFt)
1.	22 000	25 000	35 000
2.	56 000	70 000	65 000
3.	70 000	62 000	75 000
Összesen	148 000	157 000	175 000

Az ingatlanok hasznos élettartama 30 év. A társaság az ingatlanokat operatív lízingbe adta. A 2. ingatlan lízingbe vevője egy, a cégcsoportba tartozó társaság. A cégcsoport számviteli politikája szerint - melyet a cégcsoport minden tagja alkalmaz - a befektetési célú ingatlanokat az IAS 40 alapján valós érték modell szerint kell értékelni, a saját tulajdonú ingatlanokat pedig az IAS 16 standardban meghatározott bekerülési érték modell alapján.

Feladat: Mutassa be, hogy a fenti ingatlanokkal kapcsolatban mit mutat be a cégcsoportra vonatkozó konszolidált beszámolójában, illetve az egyedi pénzügyi kimutatásában a társaság!

IX. IAS 2 – KÉSZLETEK

A standard célja:

- előírni a készletek számviteli kezelését,
- útmutatást adni a bekerülési érték (at cost) meghatározásához, és későbbi ráfordításként való elszámolásához,
- beleértve a nettó realizálható értékre (net realizable value) történő bármely leírást, költségallokációs módszereket,
- útmutatást adni a bekerülési értéknek a készletekhez történő hozzárendelésére használt bekerülési érték formulákról is,
- a készletek értékelése kapcsán a nettó realizálható érték, és a leírás (értékvesztés) meghatározása, ráfordításként való elszámolása,
- a pénzügyi kimutatásokban közzé teendő információk meghatározása.

A standard hatóköre:

- Jelen standard alkalmazandó valamennyi készletre, kivéve:
 - a beruházási szerződésekből származó befejezetlen termelést, beleértve a közvetlenül kapcsolódó szolgáltatási szerződéseket is (*ld. IFRS 15 Bevételek*);
 - a pénzügyi instrumentumokat (*ld. IAS 32 Pénzügyi instrumentumok: bemutatás, IAS 39 Pénzügyi instrumentumok: megjelenítés és értékelés, IFRS 9 Pénzügyi instrumentumok*); valamint
 - a mezőgazdasági tevékenységhez kapcsolódó biológiai eszközöket, valamint a mezőgazdasági termékeket a betakarítás időpontjában (*ld. IAS 41 Mezőgazdaság*).
- Jelen standard nem vonatkozik az alábbiak készleteinek értékelésére:
 - mezőgazdasági és erdészeti termények, mezőgazdasági termékek (a betakarítást követően), valamint ásványok és ásványi termékek termelői, amennyiben ezeket nettó realizálható értékükön értékelik, az ezen ágazatok bevált gyakorlatának megfelelően. amikor ezeket a készleteket nettó realizálható értéken értékelik, az ezen értékben bekövetkező változásokat a változás időszakának eredményében számolják el,
 - az árutőzsdei bróker-kereskedők, akik készleteiket az értékesítési költségekkel csökkentett valós értéken értékelik, amikor ezeket a készleteket az értékesítési költségekkel csökkentett valós értéken értékelik, az ezen értékben bekövetkező változásokat a változás időszakának eredményében számolják el.

A standardhoz kapcsolódó alapfogalmak:

Készletek olyan eszközök:

- amelyeket a szokásos üzletmenet keretében történő értékesítés céljaira tartanak (árúk, késztermékek),
- amelyek az ilyen jellegű értékesítés végett a termelési folyamatban vannak (befejezetlen termelés, félkésztermékek); vagy

- amelyek olyan anyagok vagy anyagi eszközök formájában vannak, amelyeket a termelési folyamatban vagy a szolgáltatásnyújtásban használnak fel (anyagok, segédanyagok).

Átalakítási (konverziós) költségek: Az átalakítás költségeinek rendezése magában foglalja a költségek termékekhez történő rendelését, azaz a termelés költségeinek megjelenítését.

Szokásos kapacitás: A szokásos körülmények között, számos időszak vagy szezon átlagában várható termelés, figyelembe véve a tervezett karbantartásból származó kapacitáskiesést. Az állandó üzemi általános költségeknek az átalakítási költségekhez való hozzárendelése a termelő létesítmények szokásos kapacitása alapján történik.

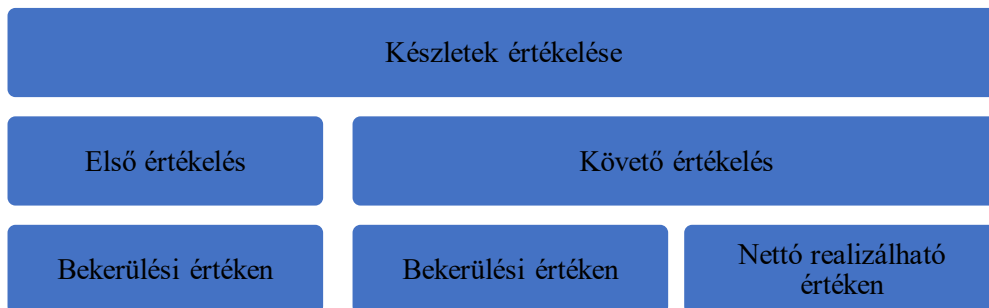
Egyéb költségek: Az egyéb költségek csak olyan mértékig képezik a készletek bekerülési értékének részét, amilyen mértékben azok a készleteknek *a jelenlegi helyükre és állapotukba kerüléséhez* merültek fel.

Nettó realizálható érték (net realisable value): a szokásos üzletmenet során a becsült eladási ár, csökkentve a befejezés becsült költségeivel és az értékesítéshez szükséges becsült költségekkel.

Valós érték (fair value): az az összeg, amelyért jól tájékozott, üzleti szándékkal rendelkező felek között szokásos piaci feltételek szerint lebonyolított ügylet keretében egy eszközt el lehet cserélni vagy egy kötelezettséget rendezni lehet.

Beépülési szabály (Speciális szabály az anyagok értékelésére): A készletek előállításához szükséges anyagokat és egyéb anyagi eszközöket nem lehet leírni a bekerülési érték alá, ha a felhasználásukkal készülő késztermékeket várhatóan bekerülési értéken vagy afelett lehet értékesíteni. Ha azonban az anyagok árának csökkenése azt jelzi, hogy a késztermékek bekerülési értéke meghaladja a nettó realizálható értéket, az anyagokat a nettó realizálható értékre leírják.

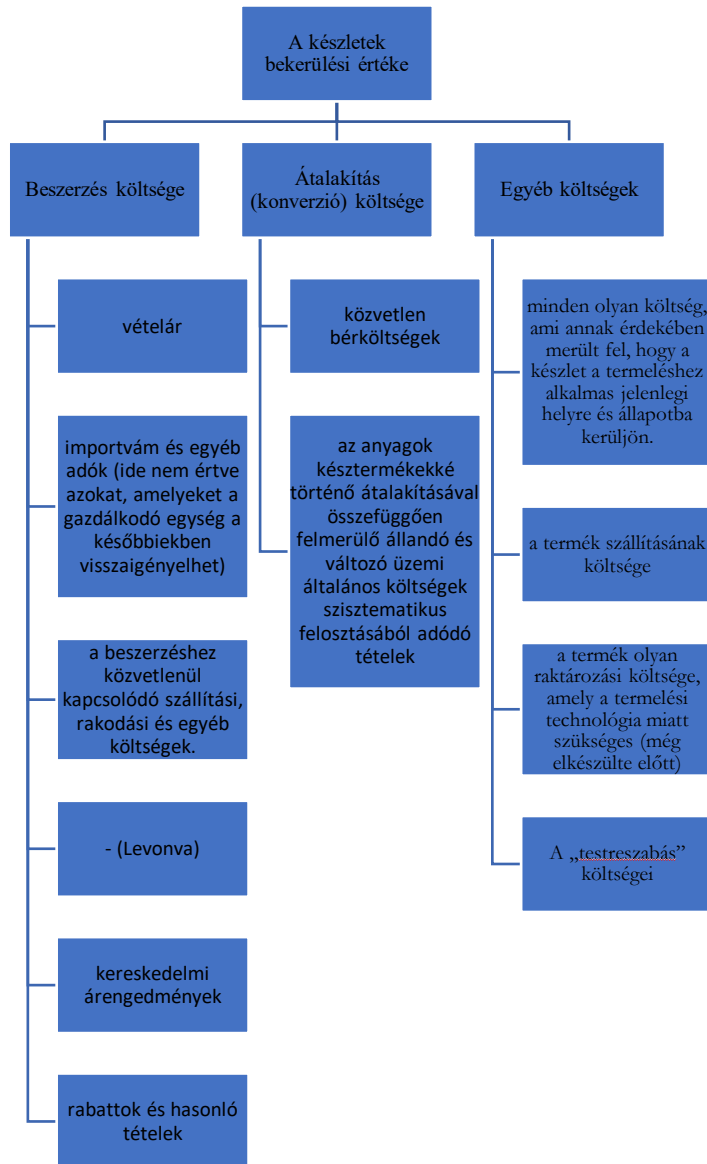
Készletek értékelése:

22. ábra: A készletek megjelenítése
 Forrás: Saját szerkesztés az IAS 2 standard alapján

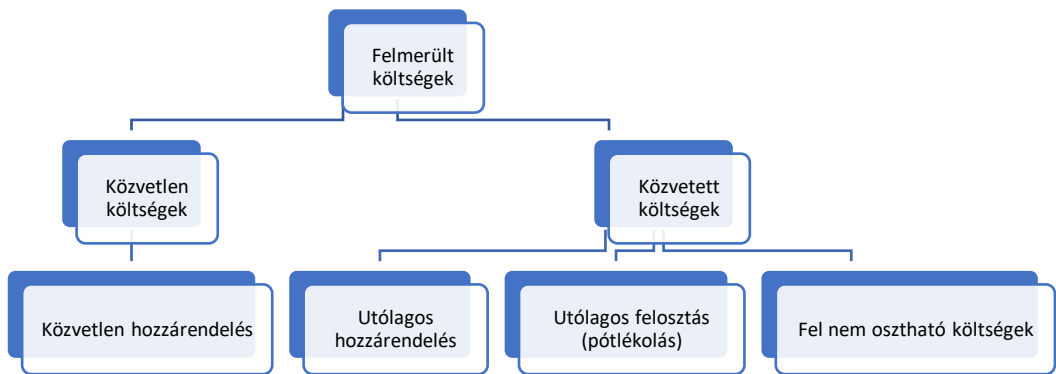
Készletek első értékelése

A készletek első értékelése a bekerülési érték meghatározását jelenti. A bekerülési érték a beszerzéshez kapcsolódó költségeket, az átalakítás (konverzió) költségeit, illetve az egyéb költségeket foglalja magába. (23. ábra)

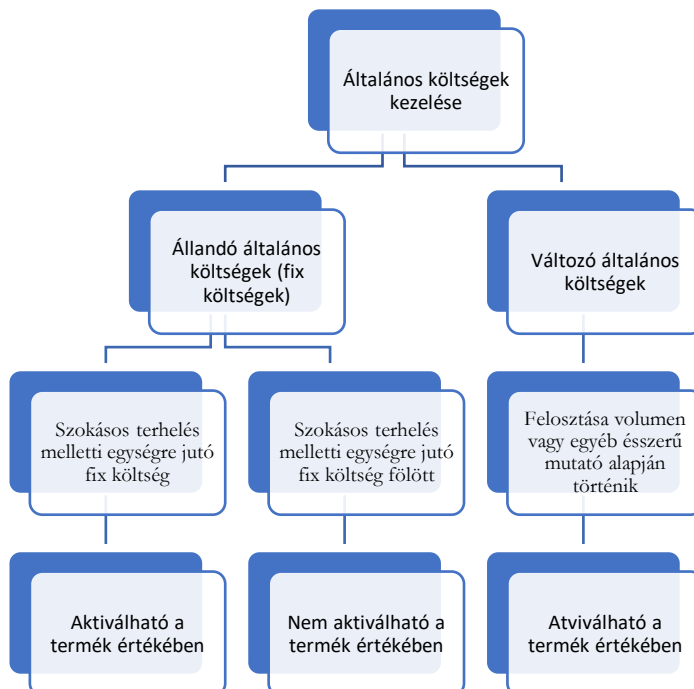
23. ábra: A készletek bekerülési értékének elemei
 Forrás: Saját szerkesztés az IAS 2 standard alapján

Konverziós (átalakítási) költségek:

24. ábra: Az átalakítás költségeinek megjelenítése a készletek értékében
 Forrás: Saját szerkesztés az IAS 2 standard alapján

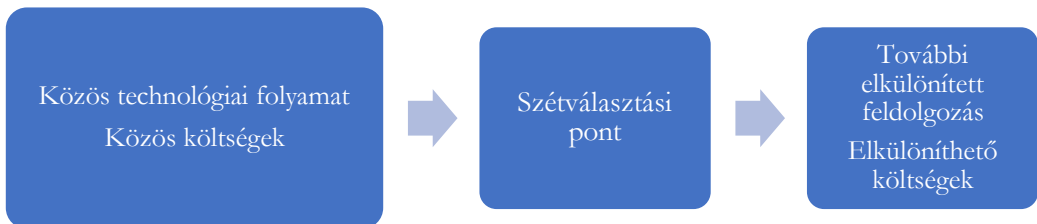
A termelés közvetlen költségei, illetve az utólag hozzárendelhető, vagy felosztható közvetett költségek a termék értékében figyelembe vehetőek. A fel nem osztott általános költségeket felmerülésük időszakában ráfordításként számolják el.

25. ábra: Az állandó üzemi általános költségek megjelenítése a termék értékében
 Forrás: Saját szerkesztés az IAS 2 standard alapján

Az állandó költségek csak a szokásos termelés szintje alapján aktiválhatóak, az afölötti rész ráfordításként számolandó el. A változó üzemi általános költségeket az egyes termelési egységekre a termelő létesítmények tényleges használata alapján osztják fel. (IAS 2)

Ikertermék/Melléktermék bekerülési értéke a konverziós (átalakítási) folyamatban:

26. ábra: A termelési folyamat váza szimultán termék-előállítás esetén

Forrás: Saját szerkesztés az IAS 2 standard alapján

Ikertermék bekerülési értéke: Szimultán termék-előállítás esetén, amikor a technológiai folyamatok közösek, nincs lehetőség az egyes termékek költségének elkülönített megfigyelésére, az egyes termékek átalakítási költségei nem azonosíthatók elkülönülten, így ezeket ésszerű és következetes alapon fel kell osztani a termékek között, a felosztás alapulhat például az egyes termékek relatív értékesítési értékén akár a termelési folyamat azon szakaszában, amikor a termékek elkülönülten azonosíthatóvá válnak, akár a termelés befejezésekor (IAS 2). Elsősorban élelmiszeriparban, vegyiparban jellemző.

Melléktermék bekerülési értéke: Mivel a legtöbb melléktermék jellegénél fogva jelentéktelen, gyakran a nettó realizálható értékükön értékelik, és ezt az értéket levonják a főtermék bekerülési értékéből. A vállalkozásnak nem elsődleges célja a melléktermékek előállítás, ezért nem kíván nyereséget realizálni ezen termékek esetében, melléktermékek nyereségét nullának kell venni, a melléktermék közös költsége pedig egyenlő melléktermék nettó realizálható értékével.

Egyéb költségek: (lásd 23. ábra)

A készletek bekerülési értékének köréből kizárt és a felmerülésük időszakában ráfordításként elszámolt **költségek**, többek között:

- az anyagok, a munkaerő, vagy más üzemi költségek nem szokásos mértékű veszteségei;
- tárolási költségek, kivéve, ha ezek a költségek szükségesek a gyártási folyamat során, a következő gyártási fázist megelőzően;
- igazgatási jellegű általános költségek, amelyek nem járultak hozzá a készletek jelenlegi helyre és állapotba hozásához; valamint
- értékesítési költségek;
- halasztott fizetéssel történő készletvásárlás esetén, ha a megállapodás ténylegesen tartalmaz egy finanszírozási elemet (pl. a szokásos fizetési határidők

- melletti vételár és a megfizetett összeg közötti különbözetet) kamatkölségként számolják el a finanszírozási időszak alatt;
- nem minősített eszköznek minősülő készletekhez felvett hitelek IAS 23 szerinti hitelfelvételi költségei.

Készletek követő értékelése:

27. ábra: A készletek követő értékelése

Forrás: Saját szerkesztés az IAS 2 standard alapján

A készletek a mérlegben a bekerülési érték vagy a nettó realizálható érték közül az alacsonyabbon szerepelnek.

Nettó realizálható érték:

- Az eszközöket nem szabad az értékesítésük vagy használatuk révén várhatóan realizálható összeget meghaladó értéken kimutatni (pl. a készletek bekerülési értéke nem térül meg, ha azok megromlottak, ha elavultak, vagy ha eladási árak lecsökkent, vagy ha a befejezés becsült költségei vagy az értékesítéshez felmerülő becsült költségek megnövekedtek).
- Gazdálkodóspecifikus
- Egyedi eszközönként kell megállapítani (esetleg csoportosítva)
- A becsléskor rendelkezésre álló legmegbízhatóbb bizonyítékokon kell, hogy alapuljon
- Anyagok beépülési szabálya speciális elszámolás
- Minden időszakban felül kell vizsgálni, ha kell, visszaírni (a visszaírás az eredeti leírás összegére korlátozódik).

Leírás nettó realizálható értékre:

- Amennyiben a nettó realizálható érték alacsonyabb, mint a készlet könyv szerinti értéke, le kell írni a készlet értékét (ha a könyv szerinti érték az alacsonyabb a nettó realizálható értékhez képest, nincs teendő).
- Leírásnál, egyéb veszteségnél: a leírás, veszteség bekövetkezésének időszakában, ráfordításként kell elszámolni.
- A leírás visszafordítható: A nettó realizálható érték növekedéséből származó, a készletek bármely korábbi leírásának visszaírt összegét a készletek ráfordításként elszámolt összegének csökkenéseként kell elszámolni abban az időszakban, amelyben a visszaírás felmerül.

Készletek értékesítése:

- Értékesítésnél a főszabály, hogy abban az időszakban kell ráfordításként elszámolni, kivezetni a terméket, amikor a kapcsolódó árbevételt elszámolják (összemérés elve).

Közzétételek (Notes):

- a készletek értékelésére alkalmazott számviteli politika, értékelési eljárás, az általános költség hozzárendelésénél alkalmazott elvek,
- a készletek teljes könyv szerinti értéke és a gazdálkodó egység szempontjából megfelelő besorolások szerinti könyv szerinti értéke,
- az értékesítési költségekkel csökkentett valós értéken nyilvántartott készletek könyv szerinti értéke,
- az időszak során a készletek ráfordításként elszámolt összege,
- a készletek bármely leírásának olyan összege, amelyet az adott időszakban számoltak el ráfordításként,
- bármely leírás bármely visszaírásának az összege, amelyet az adott időszakban számoltak el a készletek ráfordításként elszámolt összegének csökkenéseként,
- azon körülmények vagy események, amelyek a készletek leírásának visszaírásához vezettek,
- a kötelezettségek biztosítékeként lekötött készletek könyv szerinti értéke, stb.

IX. Fejezethez kapcsolódó feladatok**IX.1. feladat: Készletek első értékelése (bekerülési érték)**

Az IFRS Nyrt. termelő vállalkozás, négyféle terméket állít elő az időszak során:

- A KÉK és TÜRKIZ termék ikertermék. A termelés első szakaszában nem lehet különválasztani a termékekhez kapcsolódó költségeket. A KÉK termék ára 8.000 Ft, a TÜRKIZ terméké pedig 9.000 Ft. A termelés második szakaszában a két termék elkülöníthető.

- NARANCS terméket a megfelelő minőség érdekében be kellett tárolni, amelynek költsége 2.000 eFt volt.
- A KÉK, TÜRKIZ és NARANCS terméknel még üzemi költség merült fel. Az üzemi változó része 30.000 eFt volt, amely 3:2:1 arányban oszlott meg a termékek között, ilyen sorrendben. Az üzemi költség fix része 12.000 eFt volt, amely a három terméket azonos arányban terheli. A szokásos üzemi kapacitás 93 %.
- A SÁRGA termék bérköltsége tartalmazza a sztrájk miatt felmerült prémiumok összegét is, 1.500 eFt összegben (nem szokásos mértékű bér). A terméket raktárba szállították, mert a jövőbeli értékesítés során problémák merültek fel, pillanatnyilag nincs potenciális vevője a terméknek. A raktározási költség 1.500 eFt. További termelési folyamatok nem szükségesek.

A termelés két fázisban történik. A termelési fázisokhoz kötődő költségeket az alábbi táblázat tartalmazza:

1. fázis költségei (adatok eFt) / Termékek	KÉK (4.000 db)	TÜRKIZ (6.000 db)	NARANCS (2.000 db)	SÁRGA (3.000 db)
Anyagköltség	40.000		10.000	15.000
Bér és járulékok költsége	30.000		11.000	5.000
Összes konverziós költség	70.000		21.000	20.000
2. fázis költségei (adatok eFt)				
Üzemi változó költség	30.000			
Üzemi fix költség	12.000			

Feladat: Határozza meg az egyes termékek előállítási költségét, bekerülési értékét!

IX.1. feladat megoldása

Előállítási költség	KÉK (4.000 db)	TÜRKIZ (6.000 db)	NARANCS (2.000 db)	SÁRGA (3.000 db)
Anyagköltség	40.000		10.000	15.000
Bér és járulékok költsége	30.000		11.000	5.000
Nem szokásos mértékű bérköltség				-1.500
Termeléshez kapcsolódó raktározási költség	0	0	2.000	0
Felosztott változó költség	15.000	10.000	5.000	0
Felosztott fix költség	3.680	3.680	3.680	0

Összesen	26.046,5 + 15.000 + 3.680 = 44.726,5	43.953,5 + 10.000 + 3.680 = 57.633,5	10.000 + 11.000 + 2.000 + 5.000 + 3.680 = 31.680	15.000 + 5.000 – 1.500 = 18.500
Egy egységre eső költség (eFt/db)	11,18	9,6	15,84	6,16

KÉK és TÜRKIZ termék (ikertermékek) költségeinek megosztása:

Az IAS 2 Készletek standard értelmében ikertermékek költségeinek felosztására többféle módszer létezik, a legjellemzőbb az egyes termékek egymáshoz viszonyított eladási értéke alapján történő felosztási módszer.

A két termék összes költsége = 40.000 + 30.000 = 70.000 eFt. Ezt az összeget kell felosztani az egymáshoz viszonyított eladási árak alapján, figyelembe véve a megtermelt mennyiséget.

KÉK termék (megtermelt mennyiség*egységár) = 4.000 db * 8.000 Ft = 32.000 eFt

TÜRKIZ termék (megtermelt mennyiség*egységár) = 6.000 db * 9.000 Ft = 54.000 eFt

Arányszám = 70.000 eFt / (32.000 eFt + 54.000 eFt) = 0,81395349

KÉK termék költsége = 0,81395349*32.000 eFt = 26.046,5 eFt

TÜRKIZ termék költsége = 0,81395349*54.000 eFt = 43.953,5 eFt

(Ellenőrzés: KÉK + TÜRKIZ termelési költség = 26.046,5+43.953,5 = 70.000 eFt)

Raktározási költség: Az IAS 2 Készletek standard értelmében csak a termelés érdekében, a termelési technológiából fakadó raktározási költség lehet része a termék bekerülési értékének. A SÁRGA termék esetében a raktározási költség nem lehet az előállítási költség része, mivel az nem a termék befejezéséhez kapcsolódik.

Felosztásra kerülő üzemi változó költség (KÉK, TÜRKIZ és NARANCS termék esetében): 30.000 eFt

A felosztás aránya: 3:2:1

Felosztott változó költség = 30.000 eFt / 3:2:1 = 30.000 eFt / 6 = 5.000 eFt.

KÉK termék: 5.000 eFt * 3 szorzószám = 15.000 eFt

TÜRKIZ termék: 5.000 eFt * 2 szorzószám = 10.000 eFt

NARANCS termék: 5.000 eFt * 1 szorzószám = 5.000 eFt

Felosztásra kerülő üzemi fix költség (KÉK, TÜRKIZ és NARANCS termék esetében): 12.000 eFt

Felosztott fix költség: 12.000 eFt x 92 % = 11.040 eFt / 3 = 3.680 eFt / termék

Így a termékenkénti bekerülési érték a következőképpen alakul:

KÉK termék: 44.726,5 eFt / 4.000 db = 11,18 eFt/db

TÜRKIZ termék: $57.633,5 \text{ eFt} / 6.000 \text{ db} = 9,6 \text{ eFt/db}$
 NARANCS termék: $31.680 \text{ eFt} / 2.000 \text{ db} = 15,84 \text{ eFt/db}$
 SÁRGA termék: $18.500 \text{ eFt} / 3.000 \text{ db} = 6,16 \text{ eFt/db}$

IX.2. feladat: Készletek követő értékelése (IX.1. feladat folytatása)

IFRS Nyrt. által megtermelt termékek (KÉK, TÜRKIZ, NARANCS, SÁRGA) követő értékelését kívánja elvégezni az üzleti év fordulónapján.

A IX.1. feladatban meghatározásra kerültek a termékmennyiségekhez tartozó bekerülési értékek, és az egységköltségek is.

A megtermelt termékmennyiségekhez tartozó bekerülési értékek, és a készletekkel kapcsolatos egyéb számszaki adatok a következők:

	KÉK	TÜRKIZ	NARANCS	SÁRGA
Bekerülési érték (eFt)	44.726,5	57.633,5	31.680	18.500
Eladási ár	49.000	60.000	30.000	12.300
Értékesítési jutalék	8%	10%	0%	5%
Felosztott adminisztratív költség	2%	4%	0%	3%

Az értékesítési jutalékot és a felosztott adminisztratív költséget az eladási ár százalékában fejezték ki. A jutalék a konkrét értékesítésekhez kötődő ügynöki díjat jelenti, a felosztott adminisztratív költség olyan költségeket tartalmaz, amelyek mindenképp felmerülnek.

A NARANCS terméket kizárólag a FEKETE termékhez kapcsolódnak (e terméktípus a táblázatban nem szerepel). A FEKETE termék önköltsége tartalmazza a NARANCS alapanyag bekerülési értékét. A FEKETE terméken 62% fedezetet érnek el évek óta.

A SÁRGA termék raktárban áll, ilyen formájában nem találnak rá vevőt. Az értékesítés érdekében, a minőséget növelendő további megmunkáláson kell átesnie, e nélkül ugyanis egyáltalán nem kíváncsi senki a termékre. Ez a költség 2.000 eFt.

Feladat: Ismertesse az értékelési teendőket az egyes termékek esetén, figyelembe véve a megadott információkat!

IX.2. feladat megoldása

A készletek értékelése során a nettó realizálható értéket kell a könyv szerinti értékhez viszonyítani. A nettó realizálható érték a becsült eladási ár, csökkentve a befejezés becsült költségeivel és az értékesítéshez szükséges becsült költségekkel.

A felosztott adminisztratív költséget a nettó realizálható értékben nem lehet figyelembe venni.

A beépülési szabály értelmében a NARANCS beépülő anyag értékét nem lehet leírni, mert nyereséges termék részét képezi.

A készletek könyv szerinti értékét egyedileg kell meghatározni, terméktípusonként, és a bekerülési érték és a nettó realizálható érték közül a kisebbikben kell meghatározni.

	KÉK	TÜRKIZ	NARANCS	SÁRGA
Bekerülési érték (eFt)	44.726,5	57.633,5	31.680	18.500
Eladási ár (eFt)	49.000	60.000	30.000	12.300
Értékesítési jutalék	8% = 3.920	10%	0%	5%
Felosztott adminisztratív költség	2%	4%	0%	3%
Befejezésig még felmerülő költség (eFt)				2.000
Nettó realizálható érték (eFt)	49.000 – 3.920 = 45.080	60.000 – 6.000 = 54.000	Nem kell számolni.	12.300 – 615 – 2.000 = 9.685
Könyv szerinti érték (eFt)	44.726,5	54.000	31.680	9.685
NRE-re történő leírás (ráfordítás (eFt))		57.633,5 - 54.000 = 3.633,5		18.500 - 9.685 = 8.815

A nettó realizálható értékre történő leírás elszámolása a Nettó eredményt csökkentette 3.633,5+ 8.815 = 12.448,5 eFt-al.

X. IFRS 15 – VEVŐI SZERZŐDÉSEKBŐL SZÁRMAZÓ BEVÉTEL

A standard célja:

- azon elvek megállapítása, amelyek mentén a gazdálkodó egységnek hasznos információkat kell szolgáltatnia a pénzügyi kimutatások felhasználói számára a vevői szerződésekből származó bevétel és cash flow-k jellegéről, összegéről, ütemezéséről és bizonytalanságáról, ennek érdekében
- alapelve, hogy az ígért áruk vagy szolgáltatások vevő számára való átadásának bemutatása érdekében a gazdálkodó egységnek olyan összegű bevételt kell megjelenítenie, amely azt ellenértéket tükrözi, amelyre a gazdálkodó egység az említett árukért vagy szolgáltatásokért várakozása szerint jogosultságot szerez,
- a gazdálkodó egységnek a standard alkalmazásakor figyelembe kell vennie a szerződés feltételeit és az összes releváns tényt és körülményt, és a standardot hasonló jellemzőkkel rendelkező szerződésekre és hasonló körülmények között következetesen kell alkalmaznia,
- a standard a vevőkkel kötött egyedi szerződések elszámolását határozza meg, de a gazdálkodó gyakorlati megoldásként szerződések (vagy teljesítési kötelek) hasonló jellemzőkkel rendelkező portfóliójára is alkalmazhatja, de a portfólió elszámolásakor a portfólió méretét és összetételét tükröző becsléseket és feltételezéseket kell használnia.

A standard hatóköre:

- a standard alkalmazandó minden ügyfelekkel (pl. vevőkkel) kötött szerződésre,
- a nem pénzügyi eszközök értékesítéséből származó bevételekre, amelyek nem a társaság szokásos tevékenységének outputjai,
- jelen standard nem vonatkozik:
 - az IFRS 16 Lízingek standard hatókörébe eső lízingszerződésekre,
 - az IFRS 17 Biztosítási szerződések standard hatókörébe eső biztosítási szerződésekre,
 - az IFRS 9 Pénzügyi instrumentumok, az IFRS 10 Konszolidált pénzügyi kimutatások, az IFRS 11 Közös megállapodások, az IAS 27 Egyedi pénzügyi kimutatások és az IAS 28 Társult vállalkozásokban és közös vállalkozásokban lévő befektetések standard hatókörébe eső pénzügyi instrumentumokra és más szerződéses jogokra és kötelekre,
 - azonos üzletágba tartozó gazdálkodó egységek közötti, a vevőknek vagy potenciális vevőknek való értékesítést könnyítő nem monetáris cseréjére.

A standardhoz kapcsolódó alapfogalmak:

A standard központi célkitűzése: Annyi bevételt kell elszámolni, amelyre a gazdálkodó egység az ígért termékek és szolgáltatások átengedéséért **várhatóan** jogosult lesz (már a letelején bele kell számolni az eladási árba az ún. változó bevételrészét).

Szerződés: Két vagy több fél közötti megállapodás, amely érvényesíthető jogokat és köteleket teremt.

Szerződések kombinációja (csomag-szerződések): Több szerződést együttesen *kell* kezelni, ha a gazdálkodó egységnek az azonos vevővel (vagy a vevő kapcsolt feleivel) azonos vagy közel azonos időpontban kötött két vagy több szerződése van, és azokat egyetlen szerződésként kell elszámolnia, ha egy vagy több teljesül a standard által meghatározott feltételek közül (19. ábra).

Szerződésmódosítás: A szerződésmódosítás a szerződéses mennyiségnek és/vagy árának a szerződő felek által jóváhagyott változása. A szerződésmódosítás jóváhagyása történhet írásban, szóbeli megállapodással vagy a szokásos üzleti gyakorlatból következő módon. Szerződésmódosítás esetén vizsgálendő, hogyan változott meg annak tartalma, mert elképzelhető olyan eset is, hogy a módosítást önálló, külön szerződésként kell értelmezni.

Szerződéses eszköz: A gazdálkodó egység ellenértékhez való joga az általa a vevőnek átadott árukért vagy szolgáltatásokért, ha e jog az idő múlásától eltérő feltételhez (például a gazdálkodó egység jövőbeli teljesítéséhez) kötött.

Szerződéses kötelezettség: A gazdálkodó egység köteleme azon áruk vagy szolgáltatások vevőnek való átadására, amelyek ellenértékét a vevőtől megkapta (vagy annak összege esedékes).

Vevő: Az a fél, amely a gazdálkodó egységgel szerződést köt a gazdálkodó egység szokásos tevékenységeinek eredményét képező áruk vagy szolgáltatások ellenértékért való megszerzésére.

Jövedelem: A gazdasági hasznokban a beszámolási időszakban eszközök befolyása vagy növekedése, vagy kötelezettségek csökkenése formájában bekövetkezett növekedések, amelyek azt eredményezik, hogy a saját tőke a tulajdonosok hozzájárulásától eltérő okból nő.

Teljesítési kötelelem (PO, performance obligation): Vevői szerződésben szereplő *ígéret* a következők valamelyikének a vevő számára való átadására:

- különálló áru vagy szolgáltatás (áru- vagy szolgáltatáscsomag); vagy
- olyan különálló áruk vagy szolgáltatások sorozata, amelyek lényegében azonosak, és amelyek vevőnek való átadása azonos minta szerint történik.

Különálló áruk vagy szolgáltatások: Ígért áruk vagy szolgáltatások a szerződéstől függően többek között az alábbiakat foglalhatják magukban:

- a gazdálkodó egység által előállított áruk (például gyártói késztermékek) értékesítése,
- a gazdálkodó egység által vásárolt áruk (például kiskereskedői árukészlet) továbbértékesítése,
- a gazdálkodó egység által vásárolt árukhoz vagy szolgáltatásokhoz való jog továbbértékesítése,
- szerződés szerinti feladat (vagy feladatok) elvégzése a vevő számára,

- áruk vagy szolgáltatások nyújtására vonatkozó készenléti szolgáltatás nyújtása (például esetenként megvalósuló szoftverfrissítés), vagy áruknek és szolgáltatásoknak a vevő céljaira való rendelkezésre bocsátása a vevő igénye szerinti módon és időpontban,
- másik fél számára nyújtott közvetítői szolgáltatás áruk vagy szolgáltatások vevőnek való átadására,
- jogok biztosítása olyan, jövőben nyújtandó árukhoz vagy szolgáltatásokhoz, amelyeket a vevő saját vevőjének továbbértékesíthet (például, ha a kiskereskedőnek terméket értékesítő gazdálkodó egység ígéretet tesz arra, hogy a terméket a kiskereskedőtől megvásároló magánszemély számára további árut vagy szolgáltatást fog átadni),
- eszköz építése, gyártása vagy fejlesztése a vevő nevében,
- licenc adása,
- opciók adása további áruk vagy szolgáltatások vásárlására.

Teljesítési kötelek kielégítése: A gazdálkodó egységnek akkor kell a bevételt megjelenítenie, amikor (vagy amint) az ígért áru vagy szolgáltatás (vagyis egy eszköz) vevőnek való átadásával kielégíti a teljesítési kötelemet. Az eszköz átadottnak minősül, amikor (vagy amint) a vevő ellenőrzést szerez felette. A gazdálkodó egységnek szerződésalkötéskor az azonosított minden teljesítési kötelelem esetében meg kell határozni, hogy a teljesítési kötelemet folyamatosan vagy konkrét időpontban elégíti-e ki.

Ösztönzők: A szerződés teljesítése kapcsán a gazdálkodó egység különböző ösztönzőket is meghatározhat (például vásárlói hűségprogramok, utólagos engedmények), melyek a kötelelem részei.

Bevétel: A gazdálkodó egység szokásos tevékenységéből származó jövedelem.

Tranzakciós ár / Ügyleti ár (vevői szerződés esetében): Azon ellenértékösszeg, amelyre a gazdálkodó egység az ígért áruk vagy szolgáltatások vevőnek való átadásáért várakozása szerint jogosultságot szerez, ide nem értve a harmadik felek nevében beszedett összegeket.

Változó ellenérték: Ha a szerződésben ígért ellenérték változó összeget tartalmaz, a gazdálkodó egységnek meg kell becsülnie, mekkora ellenértékre lesz jogosult az ígért áruk vagy szolgáltatások vevőnek való átadásáért. Az ellenértékösszeg diszkont, kedvezmény, visszatérítés, jóváírás, árengedmény, ösztönző, teljesítményjutalékok, kötbérek vagy hasonló jogcímeik eredményeként változhat.

Változó ellenértékre vonatkozó becslések korlátozása: A gazdálkodó egység az ügyleti árban csak annyiban veheti figyelembe a változó ellenérték becsült összegének egy részét vagy egészét, amennyiben nagyon valószínű, hogy a megjelenített halmozott bevétel összegében nem következik be jelentős visszaesés (árbevétel-kiesés nem következik be) akkor, amikor a későbbiekben megszűnik a változó ellenértékhez kapcsolódó bizonytalanság, ez megakadályozhatja a túlzott árbevétel megjelenítését.

Szerződésben megjelenő jelentős finanszírozási komponens – eltérés a rendes körülmények között fizetendő ár és a ténylegesen rendezendő ár között: A gazdálkodó egységnek az ügyleti ár meghatározásakor az ígért ellenértékösszeget ki kell igazítania a pénz időértékének hatásával, ha az áruk vagy szolgáltatások vevőnek való átadása a kifizetéseknek a szerződő felek által (kifejezetten vagy hallgatólagosan) jóváhagyott ütemezése révén jelentős finanszírozási hasznot biztosít a vevőnek vagy a gazdálkodó egységnek. A cél, hogy a bevételt az azon árat tükröző összegben jelenítse meg, amelyet a vevő akkor fizetett volna az ígért árukért vagy szolgáltatásokért, ha azokat pénzeszközzel (vagyis készpénzes áron) fizette volna ki, amikor (vagy amint) az átadásukra sor kerül.

- Egy évnél rövidebb fizetési határidő esetén a tranzakciós ár kiigazítására nincs szükség.
- A tranzakciós ár kiigazításakor azt a diszkontrátát kell használni, amelyet a szerződéskötés idején a gazdálkodó egység és a vevő közötti elkülönült pénzügyi ügyletben használnának.
- A gazdálkodó egységnek a finanszírozás hatását (kamatbevétel/ráfordítást) a vevői szerződések bevételeitől elkülönülten kell bemutatnia az átfogó jövedelemre vonatkozó kimutatásban. A kamatbevétel/ráfordítás csak annyiban jeleníthető meg, amennyiben a vevői szerződés elszámolásakor a szerződéses eszközt (vagy követelést) vagy a szerződéses kötelezettséget is megjelenítik.

Nem pénzbeli ellenérték: A gazdálkodó egységnek nem pénzbeli ellenértéket (vagy a nem pénzbeli ellenértékre vonatkozó ígéretet) valós értéken kell értékelnie.

Vevőnek fizetendő ellenérték: Olyan pénzösszeg, amelyet a gazdálkodó egység a vevőnek fizet vagy várakozása szerint fizetni fog. A vevőnek fizetendő ellenérték lehet jóváírás vagy más olyan tétel is (például kupon vagy utalvány), amely a gazdálkodó egységnek (vagy a gazdálkodó egység áruit vagy szolgáltatásait a vevőtől megvásárló más feleknek) járó összegbe beszámítható. Ez lehet:

- tranzakciós ár csökkentése,
- egy önálló szolgáltatásért, áruért fizetendő összeg (ha a vevő felé történő kifizetés a vevő által a gazdálkodó egységnek átadott különálló áruért vagy szolgáltatásért jár)
- vagy a kettő kombinációja.

Önálló eladási ár (árué vagy szolgáltatásé): Az az ár, amelyen a gazdálkodó egység az ígért árut vagy szolgáltatást elkülönülten eladná egy vevőnek.

Önálló eladási áron (SSP, stand alone selling price) alapuló allokáció: A gazdálkodó egységnek szerződéskötéskor meg kell határoznia minden szerződéses teljesítési kötelelem különálló árujának vagy szolgáltatásának önálló eladási árát, és az ügyleti árat ezen önálló eladási árak arányában kell allokálnia.

Kivétel a relatív egyedi eladási árak alapján történő allokálás alól:

- **Egy diszkont allokálása:** A vevő áru- vagy szolgáltatáscsomag vásárlásakor diszkontot kap, ha a szerződésben ígért szóban forgó áruk vagy szolgáltatások önálló eladási árainak összege meghaladja a szerződésben ígért ellenértéket. A

gazdálkodó egységnek a diszkontot arányosan kell allokálnia a szerződés minden teljesítési köteleméhez.

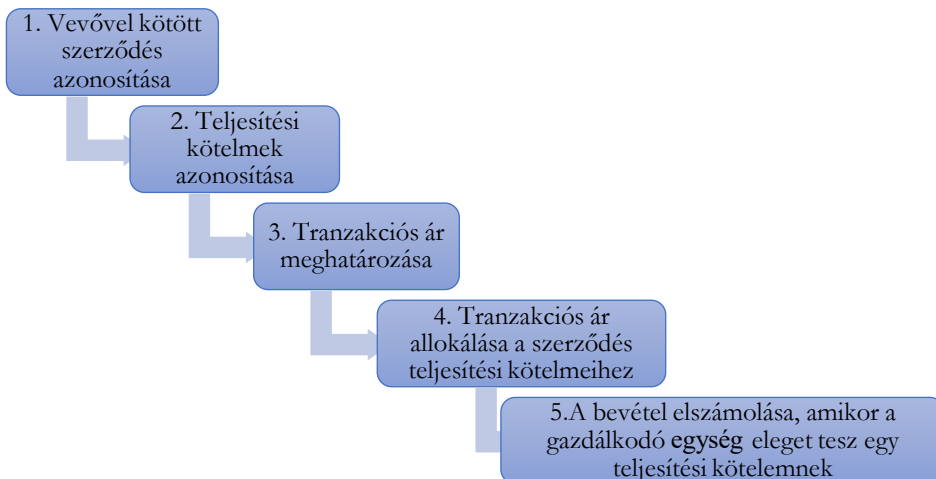
- **Változó ellenérték allokálása:** A szerződésben ígért változó ellenértéket vagy a teljes szerződéshez, vagy a szerződés adott, specifikus részéhez lehet allokálni, azaz ahhoz a teljesítési kötelemhez, amelyikhez tartozik.

Teljesítésarányos módszer (PTC: progress towards completion): Azon szerződések esetében, amikor a kontroll átadása folyamatos, a bevételekszámolás a teljesítés arányában történik.

Szerződéses költségek, szerződéskötés járulékos költségei: A szerződés megszerzéséhez köthető elkerülhetetlen (inkrementális) költségeket (pl. értékesítési jutalék, jogi költség, stb.) eszközként kell megjeleníteni, amennyiben azok a szerződés teljesítése során várhatóan megtérülnek. Fő szabály szerint a felmerüléskor ráfordításként kell megjeleníteni az olyan szerződéskötési költségeket, amelyek a szerződés megkötése nélkül is felmerülnének, illetve ha max. egy év az amortizációs időszaka annak az eszköznek, amelyet egyébként megjelenített volna.

A gazdálkodó egységnek felmerüléskor ráfordításként kell megjelenítenie az alábbi költségeket:

- általános költségek,
- az anyagoknak, a munkaerőnek, vagy más erőforrásoknak a szerződés teljesítése közben felmerülő, a szerződéses árban nem tükröződő veszteségei,
- a szerződés kielégített (vagy részben kielégített) teljesítési kötelemeivel kapcsolatos költségek (vagyis a múltbeli teljesítéssel kapcsolatos költségek),
- olyan költségek, amelyek esetében a gazdálkodó nem tudja megkülönböztetni, hogy kielégítetlen vagy kielégített (vagy részben kielégített) teljesítési kötelemekhez kapcsolódnak-e,
- amortizáció és értékvesztés.

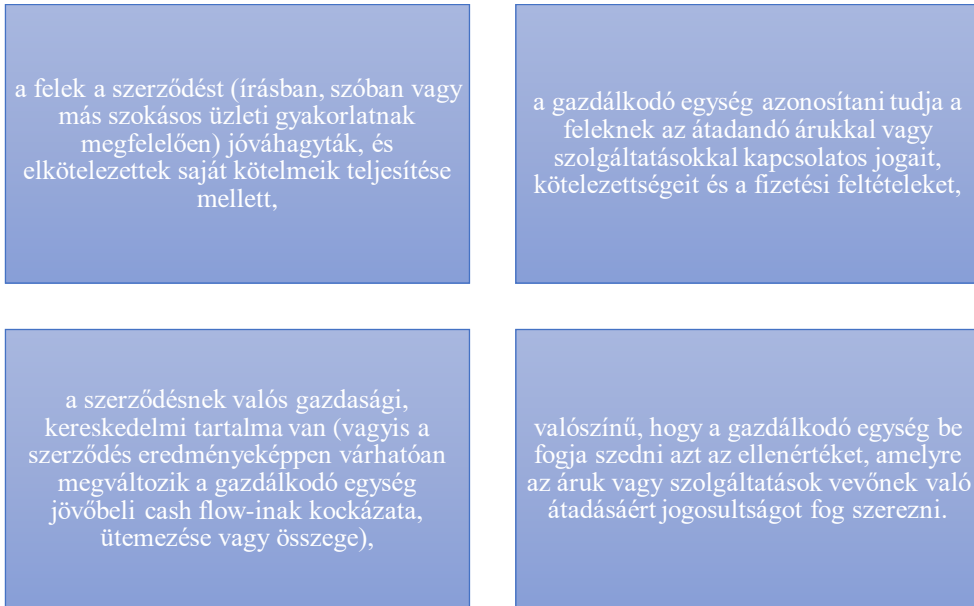

28. ábra: Az 5 lépéses modell

Forrás: Saját szerkesztés az IFRS 15 standard alapján

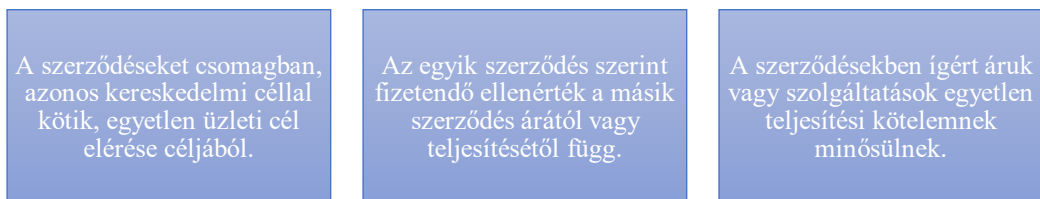
Az 5 lépéses modell egyes lépései a következőkben kerülnek részletesen bemutatásra. (IFRS 15)

1. Vevővel kötött szerződés azonosítása (van-e egyáltalán szerződés?) - Igen, ha mind teljesül:

29. ábra: A szerződés létezésének feltételei
 Forrás: Saját szerkesztés az IFRS 15 standard alapján

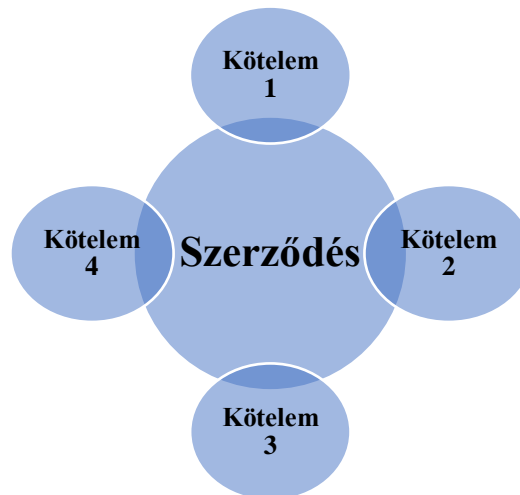
Több szerződést együttesen **kell** kezelni, ha a gazdálkodó egységnek az azonos vevővel (vagy a vevő kapcsolt feleivel) azonos vagy közel azonos időpontban kötött két vagy több szerződése van, és azokat egyetlen szerződésként kell elszámolnia, ha egy vagy több feltétel teljesül a 18. ábrán felsorolt feltételek közül.

30. ábra: A csomag-szerződések
 Forrás: Saját szerkesztés az IFRS 15 standard alapján

2. Teljesítési kötelek azonosítása

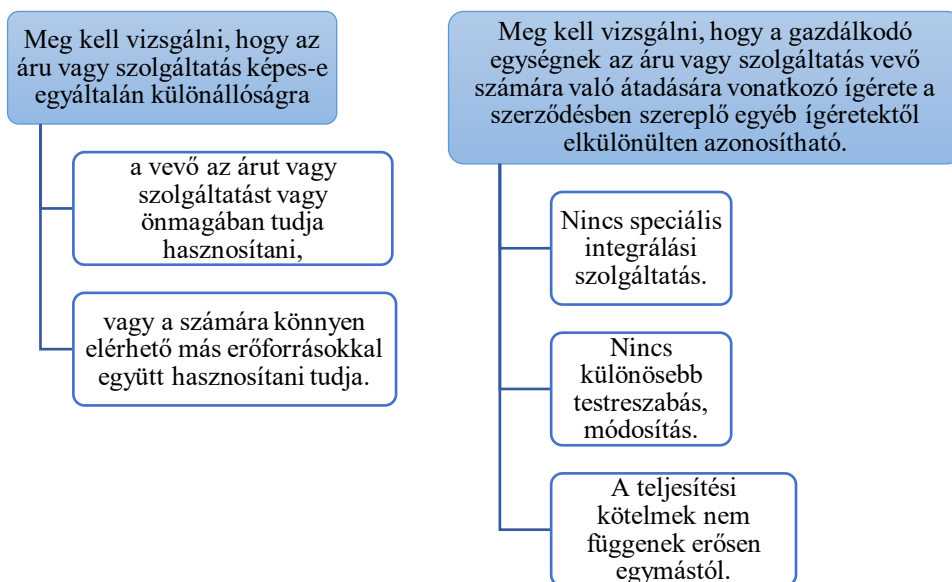
A szerződéskötéskor a gazdálkodó egységnek *értékelnie kell* a vevői szerződésben ígért árukat vagy szolgáltatásokat, és *teljesítési kötelemként kell azonosítania* minden egyes, vevőnek való átadásra vonatkozó ígéretet (elkülöníthető, különálló, önállóan hasznosítható, leválasztható áru vagy szolgáltatás vagy ezek csomagja); vagy olyan elkülöníthető, különálló áruk vagy szolgáltatások sorozata, amelyek lényegében azonosak, és amelyek vevőnek való átadása azonos minta szerint történik, azaz folyamatosan teljesített szolgáltatás). A bevételek ezen kötelekhez kerülnek meghatározásra.

31. ábra: Szerződéses kötelek

Forrás: Saját szerkesztés az IFRS 15 standard alapján

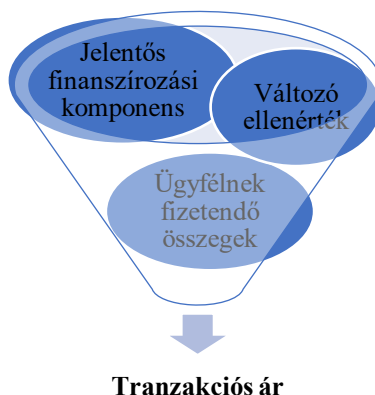
A teljesítési kötelek azonosításakor meg kell vizsgálni, hogy a vevőnek ígért áru vagy szolgáltatás különálló-e, illetve az ezek átadására vonatkozó ígéret különálló-e az többi ígértől (a szerződés vizsgálata)

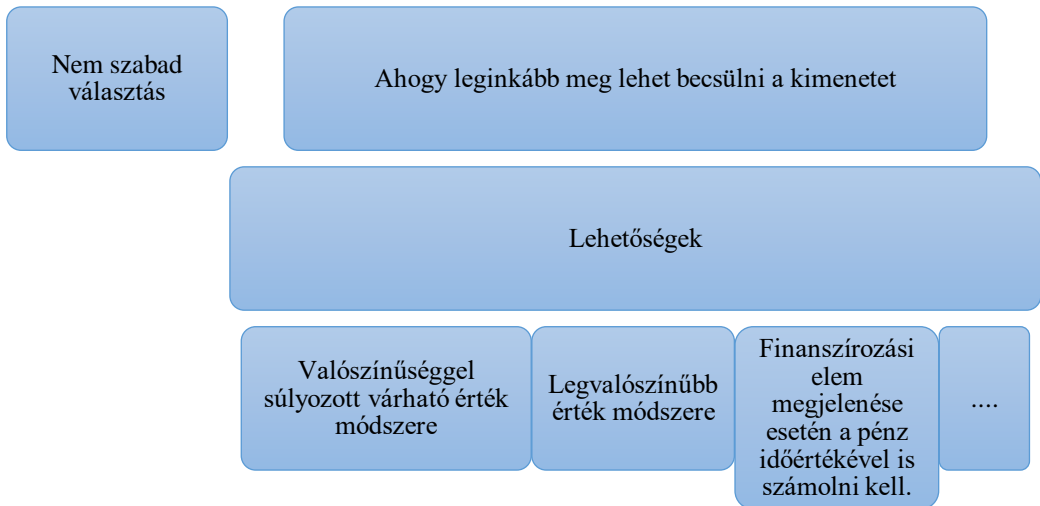
32. ábra: Különállóság vizsgálata a teljesítési kötelek azonosítása körében
 Forrás: Saját szerkesztés az IFRS 15 standard alapján

3. A tranzakciós ár meghatározása

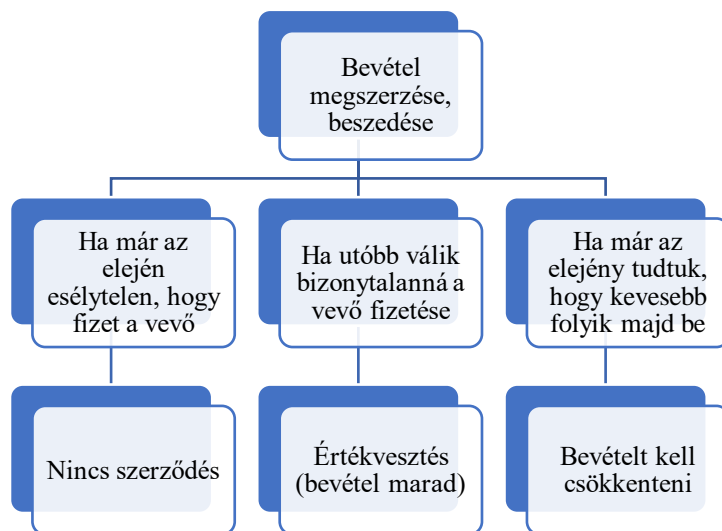
Amikor (vagy amint) kielégíti a teljesítési kötelemet, a gazdálkodó egységnek bevételként az adott teljesítési kötelelemhez allokált **ügyleti ár** összegét kell **megjelenítenie**. A gazdálkodó egységnek az **ügyleti ár** meghatározásakor a szerződés feltételeit és szokásos üzleti gyakorlatát kell figyelembe vennie. A cél, hogy a bevétel elszámolása egyenletesen történjen. A vevői szerződésben ígért ellenérték tartalmazhat fix összegeket, változó összegeket, vagy fix és változó összeget is.

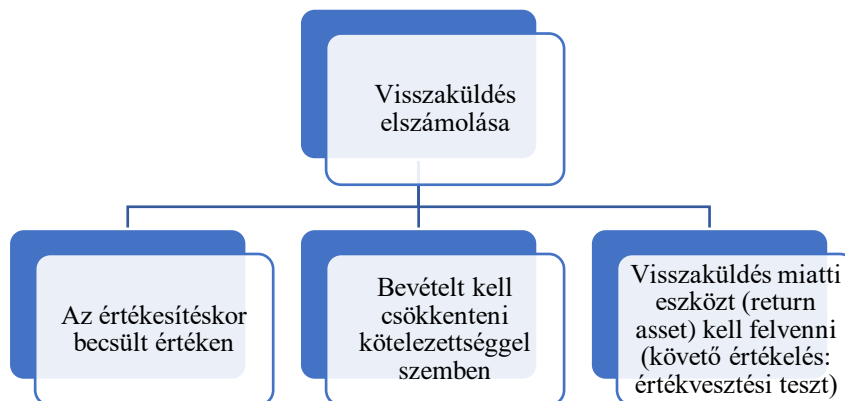
33. ábra: A tranzakciós ár meghatározásakor megfontolást igénylő tényezők
 Forrás: Saját szerkesztés az IFRS 15 standard alapján

34. ábra: Egy-egy ügylet változó bevételének meghatározása
 Forrás: Saját szerkesztés az IFRS 15 standard alapján

35. ábra: Bevételelszámolás szabályai árendedmény, árleszállítás esetében
 Forrás: Saját szerkesztés az IFRS 15 standard alapján

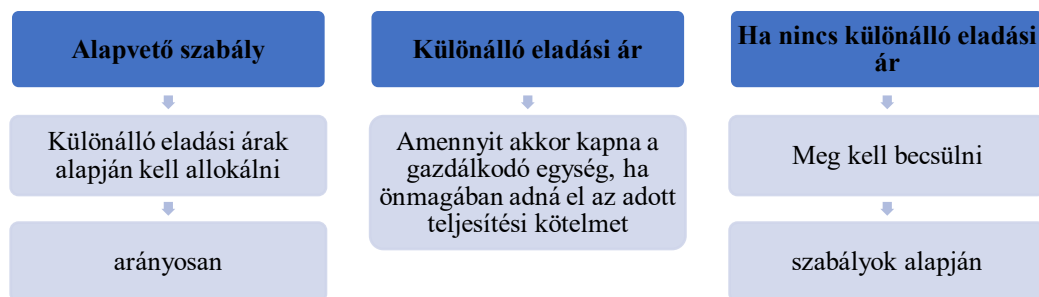

36. ábra: Visszaküldési jog megjelenítése (Változó ár része, nem önálló teljesítési kötelelem)

Forrás: Saját szerkesztés az IFRS 15 standard alapján

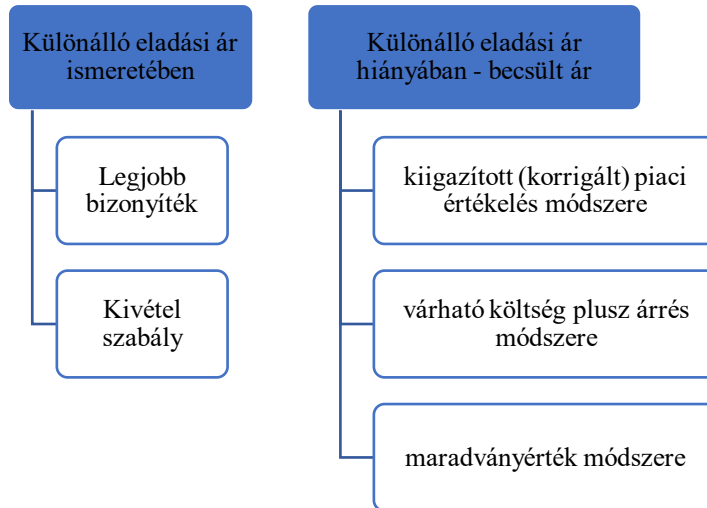
4. A tranzakciós ár allokálása a szerződés teljesítési kötelmeihez

Főszabály szerint az üzleti ár allokálása relatív önálló, egyedi eladási árak arányában történik a szerződésben azonosított minden teljesítési kötelelemhez.

37. ábra: Üzleti ár teljesítési kötelelmekhez történő allokálásának szabályai

Forrás: Saját szerkesztés az IFRS 15 standard alapján

38. ábra: Allokációs szabályok különálló eladási árak ismeretében, illetve hiányában

Forrás: Saját szerkesztés az IFRS 15 standard alapján

5. Bevétel elszámolása, amikor a gazdálkodó egység eleget tesz egy teljesítési kötelelemnek

Főszabály: Csak akkor lehet bevételt elszámolni, amikor a gazdálkodó egység teljesíti a teljesítési kötelemet, azaz a terméket vagy szolgáltatást a vevőre átruházza (azaz átadja a termék/szolgáltatás feletti kontrollt, a használat, hasznok szedésének jogát).

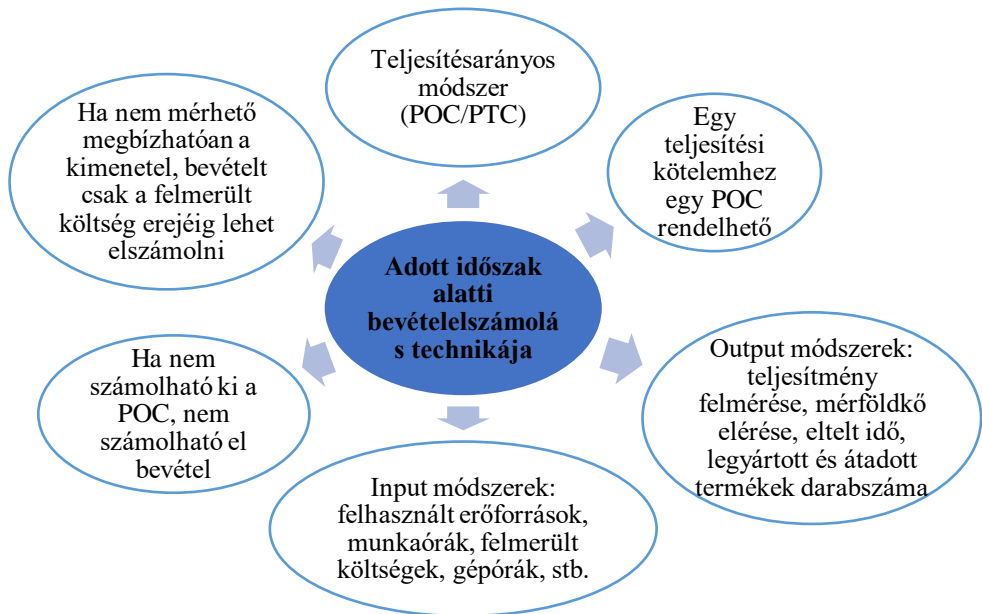
39. ábra: A kontroll átadásának jelei, azaz az **adott időpontban történő bevételelszámolás** esetei

Forrás: Saját szerkesztés az IFRS 15 standard alapján

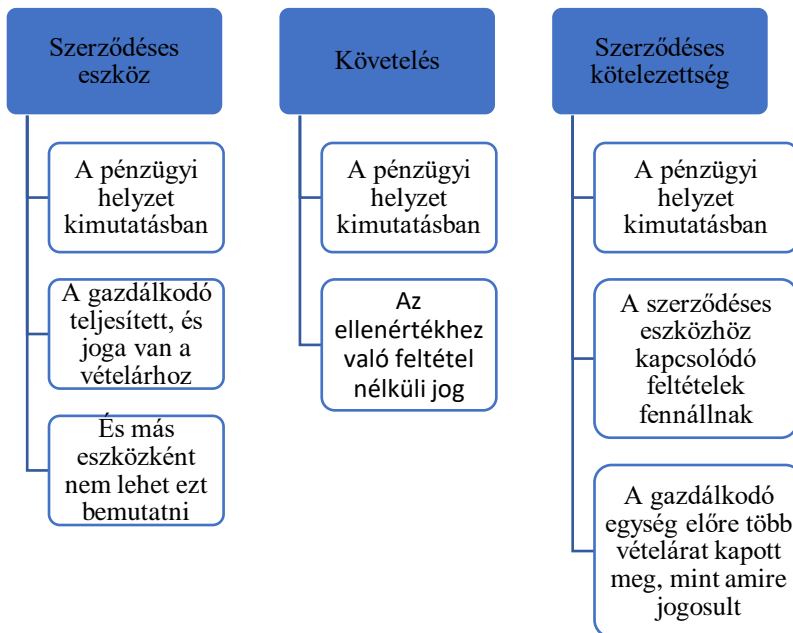
40. ábra: Az **adott időszak alatti bevételelszámolás** esetei (ha az ellenőrzés/kontroll folyamatosan, egy meghatározott időtartam alatt száll át)

Forrás: Saját szerkesztés az IFRS 15 standard alapján

41. ábra: Az **adott időszak alatti bevételelszámolás** technikája (ha az ellenőrzés/kontroll folyamatosan, egy meghatározott időtartam alatt száll át)

Forrás: Saját szerkesztés az IFRS 15 standard alapján

42. ábra: A prezentáció szabályai

Forrás: Saját szerkesztés az IFRS 15 standard alapján

Közzétételek (Notes):

- Kvalitatív és kvantitatív információk a következők mindegyikéről:
 - vevői szerződésekről,
 - a jelen standardnak az említett szerződésekre való alkalmazásából eredő jelentős döntésekről és e döntések változásairól,
 - a vevői szerződés megkötésével vagy teljesítésével kapcsolatos költségekből származó, megjelenített eszközökről .
- A következő összegeket:
 - a vevői szerződésekből származó megjelenített bevétel, amelyet a gazdálkodó egységnek a többi bevételi forrástól elkülönülten kell közzétennie; és
 - a gazdálkodó egység vevői szerződéseiből származó követelések vagy szerződéses eszközök kapcsán (az IFRS 9 standardnak megfelelően) megjelenített értékvesztés miatti veszteségek, amelyeket a gazdálkodó egységnek az egyéb szerződésekből származó értékvesztés miatti veszteségektől elkülönülten kell bemutatnia.
- A bevétel alábontása
- Információk az alábontott bevétel és az egyes bemutatandó szegmensek esetében közzétett bevételi információk közötti kapcsolatáról.
- Szerződéses egyenlegek:
 - a vevői szerződésekből származó követelések, szerződéses eszközök és szerződéses kötelezettségek nyitó és záró egyenlege, ha ezeket egyébként nem mutatja be vagy nem teszi közzé elkülönítve;
 - a beszámolási időszakban megjelenített azon bevétel, amely az időszak kezdetén a szerződéses kötelezettségek egyenlegének része volt; és
 - korábbi időszakokban kielégített (vagy részben kielégített) teljesítési kötelek kapcsán a beszámolási időszakban megjelenített bevétel (például az üzleti ár változásai).
- Információk, hogy a teljesítési kötelek kielégítésének időzítése miként kapcsolódik a kifizetés tipikus időzítéséhez, és e tényezők milyen hatást gyakorolnak a szerződéses eszközök és a szerződéses kötelezettségek egyenlegére.
 - A szerződéses eszközök és a szerződéses kötelezettségek egyenlegében a beszámolási időszak alatt bekövetkezett jelentős változásokat (pl. üzleti kombinációk miatti változások; a megfelelő szerződéses eszközt vagy szerződéses kötelezettséget érintő, utólagos halmazással történő bevételkiigazítások; a szerződéses eszköz értékvesztése; az ellenértékhez való jog feltétel nélkülivé válásához rendelkezésre álló időkeret változása; és a teljesítési kötelek kielégítésére rendelkezésre álló időkeret változása).
- Teljesítési kötelezettségek:
 - arról, hogy a gazdálkodó egység rendszerint mikor elégíti ki teljesítési köteleit (például az áruk feladásakor vagy leszállításakor, a szolgáltatások nyújtása alatt vagy azok befejezésekor);

- a jelentős fizetési feltételekről (például, hogy a kifizetés rendszerint mikor esedékes, a szerződésnek van-e jelentős finanszírozási komponense, az ellenértékösszeg változó-e);
 - a gazdálkodó egység által átadásra ígért áruk vagy szolgáltatások jellegéről, kiemelve az áruk vagy szolgáltatások átadása céljából másik fél számára nyújtott közvetítésre irányuló teljesítési köteleket (vagyis azt, hogy a gazdálkodó egység ügynökként jár-e el);
 - a visszaküldési, visszatérítési és más hasonló kötelekekről; és
 - a garanciák típusairól és a kapcsolódó kötelekekről.
- Fennmaradó teljesítési kötelekek:
- a beszámolási időszak végén kielégítetlen (vagy részben kielégítetlen) teljesítési kötelekekhez alokkált ügyleti ár összesített összege; és
 - annak ismertetése, hogy a gazdálkodó egység mikorra várja az előző pontnak megfelelően közzétett összeg bevételként való megjelenítését.

X. Fejezethez kapcsolódó feladatok

X.1. feladat: Példa adott időpontban történő termékértékesítésre, visszaküldési jogra, garanciára

IV.1.1. PINK

IFRS Nyrt az év során 8.000 eFt bekerülési értékű PINK termékből 10.000 eFt-ért értékesített. A társaság üzletpolitikája szerint az értékesítést követően, ha az nem tetszik – 3 hónapig is visszahozhatják a vevők. Tapasztalati tények alapján a vevők a termék 10%-át hozzák vissza. (Az előző évben ilyen visszaküldési jogot még nem biztosított a cég.)

IV.1.2. BORDÓ

IFRS Nyrt. BORDÓ terméke kapcsán garanciát vállal. A társaság 8.000 darabot értékesített e termékből ebben az üzleti évben. A terméket darabonként 1.000 Ft-ért értékesíti, a bekerülési értéke 800 Ft volt.

A hatályos jogszabályi előírások alapján 1 éves garanciát kell vállalnia az eladónak e termékre, ez a kötelező garanciális kötelezettség értékesítésenként 100 Ft körüli összeget jelent.

Ugyanakkor a társaság több kedvező lehetőséget is kínál annak érdekében, hogy a vásárlók minél tovább elégedetten használhassák a BORDÓ terméket.

Egyrészt lehetőség van kiterjesztett garancia megvásárlására, a 2. és az 5. év között. A kiterjesztett garanciát 1.000 vásárló vette igénybe, 150 Ft/db áron. A kiterjesztett garancia költsége 90 eFt lesz várhatóan. A garanciális költségeket közvetlen ráfordításként számolja el a társaság. Az idei évi értékesítésekből eredő várható garanciális kötelezettségekkel kapcsolatban még semmit nem számoltak el.

Lehetőség van prémium csomag vásárlására is, amely tartalmaz egy BORDÓ terméket, valamint a törvényi jótállás lejártát követő 2 éves ingyenes éves bevizsgálást és tisztítást. Az év során a 8.000 db értékesített termékből 1.000 db-ot prémium csomagban adtak el. Valamennyi értékesítést árbevételként számolták el teljes egészében. A BORDÓ termék önálló eladási ára 1.000 Ft/db, prémium csomag ára 1.100 Ft/db volt. A bevizsgálás és

tisztítás szolgáltatás összes költségét 150 Ft/db-ra becsülik, a szokásos haszonkulcs az ilyen szolgáltatások esetében 20%. A pénz időértékét hagyja figyelmen kívül a feladat megoldásánál

Feladat: Gondolja át a teljesítési kötelezettségeket és a kapcsolódó könyvelési feladatokat!

X.1. feladat megoldása

IV.1.1. PINK

Visszaküldési jog biztosítása esetén már az értékesítéskor a becült visszaküldést figyelembe kell venni az árbevételben, nem mint teljesítési kötelezettséget (PO), hanem mint változó vételárat. A módosítás során kezelni kell a várhatóan visszakapott terméket, mint visszaküldés miatti eszközt (return asset) a ráfordítás módosításával.

A könyvelési tételek:

Értékesítés (kivezetés)

T COGS (ELÁBÉ) 8.000 eFt

K Termék (PINK) 8.000 eFt

Értékesítés (árbevétel)

T Pénzeszköz/Vevők 10.000 eFt

K Árbevétel 10.000 eFt

Visszaküldés hatásának elszámolása (visszárú)

T **Visszaküldés miatti eszközt (return asset)** 800 eFt

K COGS (ELÁBÉ) 800 eFt

Visszaküldés hatásának elszámolása (árbevétel)

T Árbevétel 1.000 eFt

K **Visszaküldés miatti kötelezettség** 1.000 eFt

IV.1.2. BORDÓ

Értékesítés

A könyvelési tételek:

Értékesítés (kivezetés): 7.000 db termék, hiszen a 8.000 db termékből 1.000 db-ot prémiumcsomagban adtak el (annak könyvelése: lsd. prémiumcsomag elszámolása)

T COGS (ELÁBÉ) $7.000 * 800 = 5.600$ eFt

K Termék (BORDÓ) 5.600 eFt

Értékesítés (árbevétel)

T Pénzeszköz/Vevők $7.000 * 1.000 = 7.000$ eFt

K Árbevétel 7.000 eFt

Jogszabályban előírt, kötelező garancia: A termékre vonatkozó jogszabály által előírt garancia nem külön teljesítési kötelezettség (PO), az az értékesítéstől elválaszthatatlan szavatosság jellegű ígéret (mindenképpen adni kell).

Céltartalékképzés jogszabályi garancia miatt

T COGS (ELÁBÉ) / Ráfordítás garanciavállalásból $8.000 * 100 = 800$ eFt

K Céltartalékok (RLK) 800 eFt

Kiterjesztett garancia: A másik garanciavállalás (2-5. évek) már önállóan vállalt szavatosság, különálló PO-ként kell kezelni. E második PO-hoz kapcsolódó bevétel a garanciális időszak alatt kerül elszámolásra.

Kiterjesztett garancia értékesítése

T Pénzeszköz/Vevők $1.000 * 150 = 150$ eFt

K Árbevétel 150 eFt

T Árbevétel 150 eFt

K Kötelezettség garanciavállalás miatt (2-5. év) / Meg nem szolgált bevétel 150 eFt

Kiterjesztett garancia költsége, amikor felmerül

T COGS (ELÁBÉ) 90 eFt

K Eszköz/Kötelezettség 90 eFt

Prémium csomag: A prémiumcsomag két önálló teljesítési kötelemet tartalmaz (BORDÓ termék + szolgáltatás). Főszabály szerint az ügyleti ár allokálása relatív önálló, egyedi eladási árak arányában történik a szerződésben azonosított minden teljesítési kötelelemhez.

BORDÓ termék önálló eladási ára: 1.000 Ft/db

Szolgáltatás önálló eladási ára: $150 \text{ Ft/db} * 1,2$ (haszonkulcs) = 180 Ft/db

A prémium csomag teljes árbevétele: $1.000 \text{ db} * 1.100 \text{ Ft/db} = 1.100$ eFt

Arányszám az önálló eladási árak alapján: $1.100/1.180 = 0,9322$

BORDÓ termék, mint önálló teljesítési kötelelem árbevétele (Ft/db): $1.000 * 0,9322 = 932,2$

Szolgáltatás, mint önálló teljesítési kötelelem árbevétele (Ft/db): $180 * 0,9322 = 167,8$

Összesen: $932,2 + 167,8 = 1.100$ Ft/db

1.000 db prémiumcsomag talált gazdára, így az összes árbevétel: $1.000 * 1.100 \text{ Ft/db} = 1.100$ eFt

A BORDÓ termék árbevétele egyből elszámolható, a még nem teljesített szolgáltatás bevételét meg nem szolgált bevételként (szerződéses kötelezettségként) kell kimutatni.

Értékesítés (BORDÓ termék kivezetés)

T COGS (ELÁBÉ) $1.000 \text{ db} * 800 \text{ Ft/db} = 800$ eFt

K Termék (BORDÓ) 800 eFt

Értékesítés (árbevétel)

T Pénzeszköz/Vevők $1.000 \text{ db} * 932,2 = 932,2$ eFt

K Árbevétel 932,2 eFt

Szolgáltatás értékesítése

T COGS K Eszköz/Kötelezettség 150 eFt

T Árbevétel $1.000 \text{ db} * 167,8 \text{ Ft/db} = 167,8$ eFt

K Meg nem szolgált bevétel $1.000 \text{ db} * 167,8 \text{ Ft/db} = 167,8$ eFt

X.2. feladat: Példa adott időszak alatti bevételelszámolásra folyamatos kontrollátadásra

IFRS Nyrt épületek és építmények kivitelezésével foglalkozik. 20X6-ban egy stadion megépítésére kapott felkérést. Az építkezés várhatóan két évet fog igénybe venni.

A szerződés értelmében, amennyiben a szerződés megszűnne a munkálatok befejezése előtt, akkor jogosult lesz az elvégzett munka arányában a díjra, leszámítva azt az esetet, ha az IFRS Nyrt. súlyos szerződésszegése miatt szűnik meg a szerződés.

A szerződéses fix ár 1.500 mFt. A tervek szerint az IFRS Nyrt szerződéses költsége 900 mFt lesz e projekttel összefüggésben.

20X6-ban végül 750 mFt költség merült fel a projekttel kapcsolatban és módosították a teljes költségtervet 1.000 mFt-ra az előre nem látott, jelentős összegű bontási költségek miatt. 20X7-ben végül – a módosított tervek szerint – 250 mFt költség merült föl. A szerződéses időszak végére a teljesítés megtörtént.

A szerződés szerint 20X6-ban a megrendelő 700 mFt-ot fizet meg, a munka további részét a projekt végeztével rendezi majd (a fizetési feltételek megfelelnek az iparági gyakorlatnak). A második részlet pénzügyi rendezésére 20X8-ban került sor.

Feladat: Mutassa be, hogy milyen hatással van a szerződés a pénzügyi kimutatásokra 20X6-ban és 20X7-ben! Indokolja meg a szükséges számviteli politikai döntéseket is)

X.2. feladat megoldása

A kivitelező IFRS Nyrt. ezt a bevételt egy adott időtartam alatt kell, hogy elszámolja (PTC módszer), mivel

- az IFRS Nyrt. teljesítménye olyan, amely outputja csak a vevő által hasznosítható (specifikus szolgáltatást nyújt a vevőnek);
- a szerződés megszűnése esetén – bizonyos logikus kivételtől eltekintve – az IFRS Nyrt. jogosult az ellenértékre, arányosan.

Elsőként el kell dönteni, hogy a bevétel elszámolása során milyen módszert alkalmaz a gazdálkodó az előrehaladás értékelésére (készültségi fok). Tekintettel arra, hogy más adat nincs, a példa alapján itt kizárólag az input módszer jöhet szóba, azon belül is a felmerült költségek arányában történő elszámolás.

20X6. év

A projekt nyereséges, így a hátrányos szerződésekre (amikor a hátralévő veszteségre céltartalékot kell képezni) vonatkozó szabályozást nem kell figyelembe venni, illetve az is látszik, hogy a projekt kimenetele megbízhatóan mérhető. Az év végére már az akkor ismert adatok alapján kell meghatározni a végeredményt.

Előrehaladás (PTC): $750/1.000=75\%$. Ennek megfelelően az elszámolandó bevétel (és profit) arány is ez. Vagyis: $1.500 * 75\% = 1.125$ mFt.

A könyvelési tételek (20X6, mFt):

Kapott pénzösszeg

T Pénzeszközök 700

K Szerződéses eszköz/kötelezettség 700
Arányos árbevétel elszámolása
 T Szerződéses eszköz/kötelezettség 1125
 K Árbevétel 1125
Felmerült költségek elszámolása
 T Szerződéses költségek (ráfordítások) 750
 K Eszközök/források 750

Átfogó eredménykimutatás (mFt)		
Árbevétel		1125
Ráfordítások		750
Nettó eredmény		375
Egyéb átfogó eredmény		0
Teljes átfogó eredmény		375

Mérleg (mFt)		
Vevőkövetelések		0
Szerződéses eszköz	-700+1125	425
Eredménytartalék		375

20x7. év

A projekt ebben az évben végetért, teljesítésre kerül a vállalt feladat. Az év végére már az akkor ismert adatok alapján kell meghatározni a végeredményt.

Előrehaladás (PTC): 100%. Ennek megfelelően elszámolandó a teljes bevétel, vagyis az 1.500 mFt.

A könyvelési tételek (20X7, mFt):

Árbevétel elszámolása (1.500 – 1125 [már elszámolt])

T Szerződéses eszköz 375

K Árbevétel 375

Szerződés szerinti összeg érvényesítése kiszámlázása (1.500-700 [már kifizetett])

T Vevők 800

K Szerződéses eszköz 800

Felmerült költségek elszámolása

T Szerződéses költségek (ráfordítások) 250

K Eszközök/források 250

Átfogó eredménykimutatás (mFt)		
Árbevétel		375
Ráfordítások		250
Nettó eredmény		125
Egyéb átfogó eredmény		0
Teljes átfogó eredmény		125

Mérleg (mFt)		
Vevőkövetelések		800
Szerződéses eszköz	425+375-800	0
Eredménytartalék		125

XI. IAS 37 – CÉLTARTALÉKOK, FÜGGŐ KÖTELEZETTSÉGEK ÉS FÜGGŐ KÖVETELÉSEK

A standard célja:

- hogy megfelelő *megjelenítési követelményeket és értékelési alapelveket* alkalmazzanak a céltartalékokra, a függő kötelezettségekre és a függő követelésekre (mikor és hogyan kell e tételeket szerepeltetni a mérlegben és eredménykimutatásban), valamint
- hogy a megjegyzésekben elegendő *(megfelelő mennyiségű és minőségű)* információt tegyenek közzé ahhoz, hogy az a felhasználókat képessé tegye azok *jellegének, időzítésének és összegének* megértésére.

A standard hatóköre:

- a standardot valamennyi gazdálkodó egységnek alkalmaznia kell minden olyan gazdasági eseménynél, amely megfelel a céltartalék vagy a függő tételek tartalmának, és nem kizárt egy másik standard alapján (generális hatókör)
- kivéve:
 - amelyek jövőben teljesülő, nem előnytelen szerződésekből (azaz olyan szerződésekből, amelyek alapján vagy egyik fél sem teljesítette egyetlen kötelmét sem, vagy mindkét fél részlegesen, egyenlő mértékben teljesítette kötelmeit) származnak, kivéve, ha a szerződés hátrányos (azaz a ráfordítások meghaladják a hasznokat);
 - amelyekre egy másik standard vonatkozik.
 - azokra a pénzügyi instrumentumokra, amelyek az IAS 39 Pénzügyi instrumentumok: megjelenítés és értékelés standard hatókörébe tartoznak.

A standardhoz kapcsolódó alapfogalmak:

Céltartalék: Egy bizonytalan ütemezésű vagy összegű kötelezettség.

Kötelezettség: A kötelezettség egy gazdálkodó egység

- múltbeli eseményekből származó olyan
- meglévő kötelme,
- amelynek a teljesítése várhatóan gazdasági hasznokat megtestesítő erőforrásoknak a gazdálkodó egységből történő kiáramlását eredményezi.

Jogi kötelelem: Olyan kötelelem, amely:

- egy szerződésből (annak kifejezett vagy hallgatóságos feltételein keresztül);
- jogszabályokból; vagy
- egyéb jogi műveletből származik.

Vélelmezett kötelem: Olyan kötelem, amely egy gazdálkodó egység cselekedeteiből ered, amikor:

- egy bevett múltbeli gyakorlat, nyilvánosságra hozott politikák vagy egy megfelelően részletezett tárgyidőszaki bejelentés által a gazdálkodó egység jelezte más felek felé, hogy bizonyos felelősségeket vállalni fog; és
- ily módon a gazdálkodó egység jogos várakozásokat ébresztett azon más felekben arra, hogy teljesíteni fogja azokat a kötelezettségeit.

Függő kötelezettség:

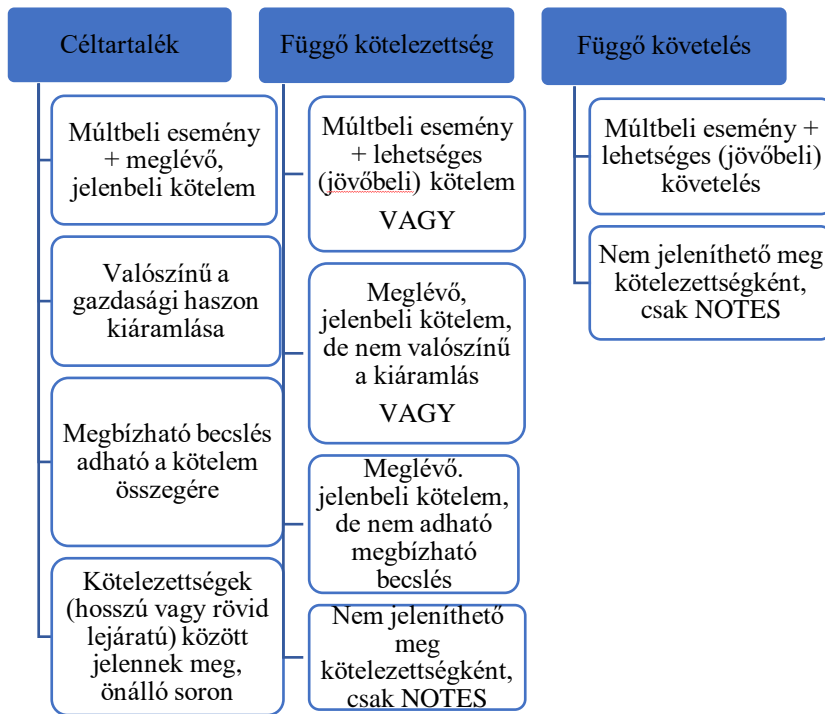
- Olyan *lehetséges kötelem*, amely múltbeli eseményekből származik, és amelynek létezését csak egy vagy több, nem teljesen a gazdálkodó egység ellenőrzése alatt álló, bizonytalan jövőbeli esemény bekövetkezése vagy be nem következése fogja megerősíteni; vagy
- olyan *meglévő kötelem*, amely múltbeli eseményekből származik, DE nem mutatták ki, mert vagy nem valószínű, hogy a kötelem kiegyenlítése gazdasági hasznot megtestesítő erőforrások kiáramlását fogja igényelni; vagy a kötelem összege nem mérhető megfelelő megbízhatósággal.

Függő követelés: Olyan lehetséges követelés, amely múltbeli eseményekből származik, és amelynek létezését csak egy vagy több, nem teljesen a gazdálkodó egység ellenőrzése alatt álló, bizonytalan jövőbeli esemény bekövetkezése vagy be nem következése fogja megerősíteni.

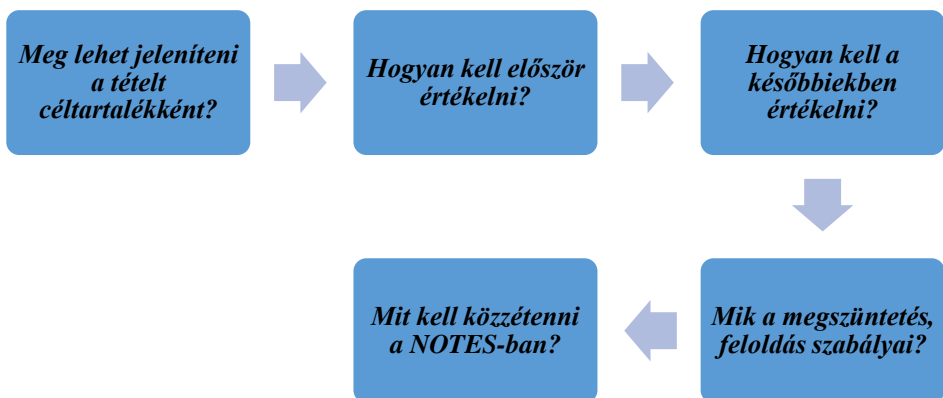
Megtérülések: A céltartalék rendezéséhez szükséges ráfordítások egy részét, vagy annak egészét egy másik fél várhatóan megtéríti.

Hátrányos szerződés: Olyan szerződés, amelyben a szerződés szerinti kötelek teljesítésével kapcsolatos elkerülhetetlen költségek meghaladják a szerződés alapján várhatóan befolyó gazdasági hasznokat.

Átszervezés: Olyan, a vezetés által megtervezett és ellenőrzött program, amely lényegesen megváltoztatja a gazdálkodó egység által folytatott üzleti tevékenység hatókörét; vagy az ezen üzleti tevékenység folytatásának módját (egy üzletág értékesítése/felszámolása; egy adott országban vagy régióban lévő telephelyek bezárása vagy az üzleti tevékenységek egyik országból vagy régióból egy másikba történő áthelyezése; az irányítási szervezet megváltoztatása, stb.).

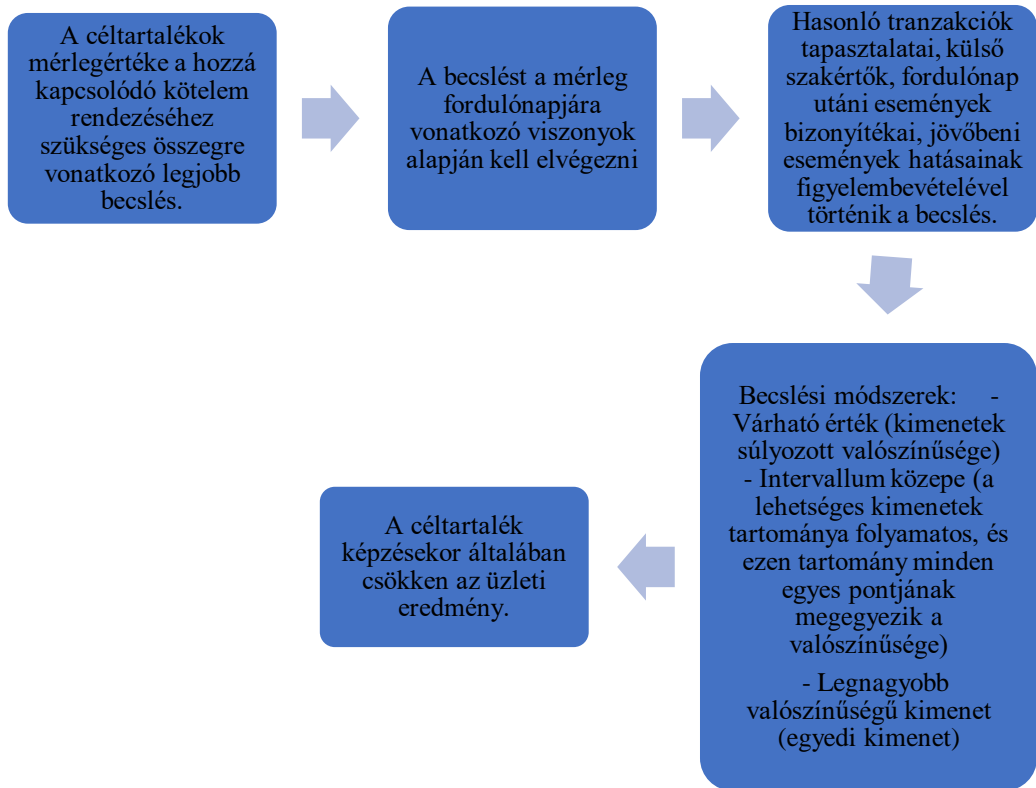

43. ábra: A függő tételek és a céltartalék
 Forrás: Saját szerkesztés az IAS 37 standard alapján

44. ábra: A Céltartalék kezelésének logikai lánc
 Forrás: Saját szerkesztés az IAS 37 standard alapján

Céltartalékok értékelése:

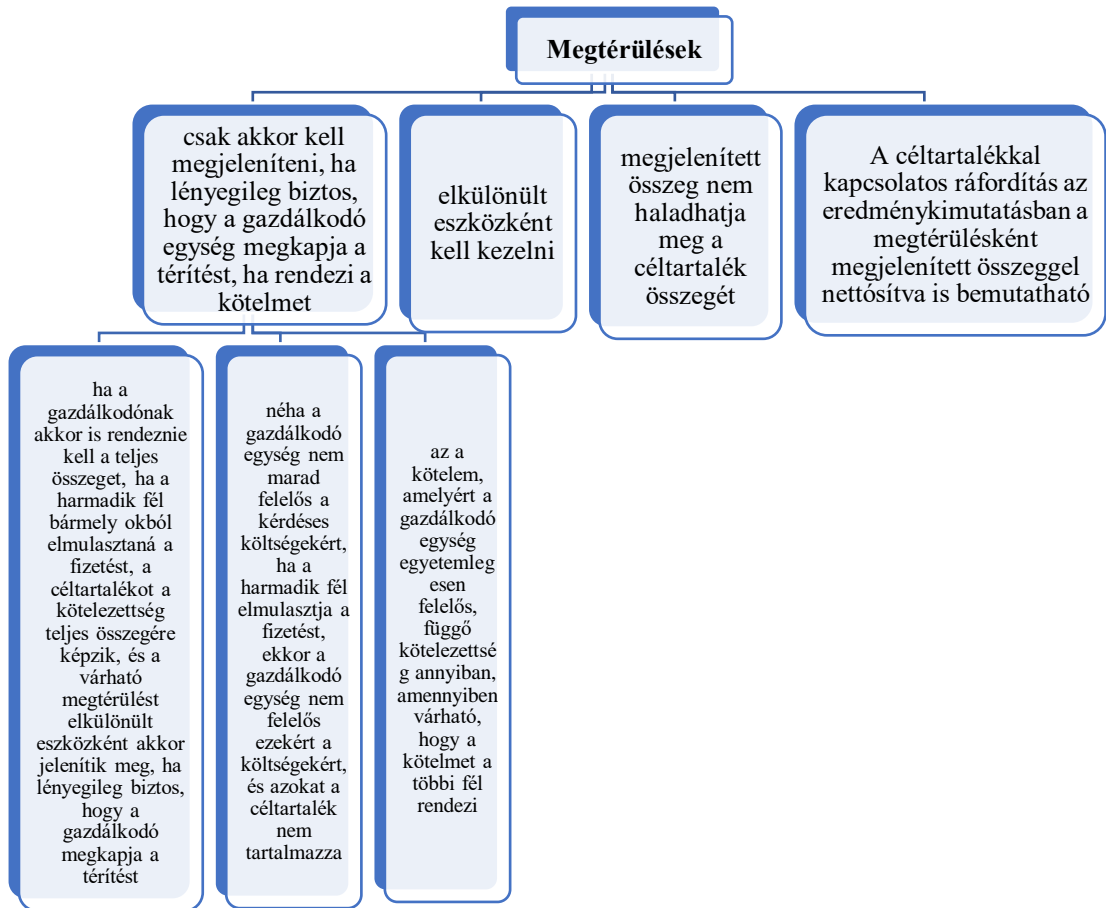
45. ábra: A Céltartalékok értékelése

Forrás: Saját szerkesztés az IAS 37 standard alapján

46. ábra: A Céltartalékok értékelésének egyéb vonatkozásai

Forrás: Saját szerkesztés az IAS 37 standard alapján

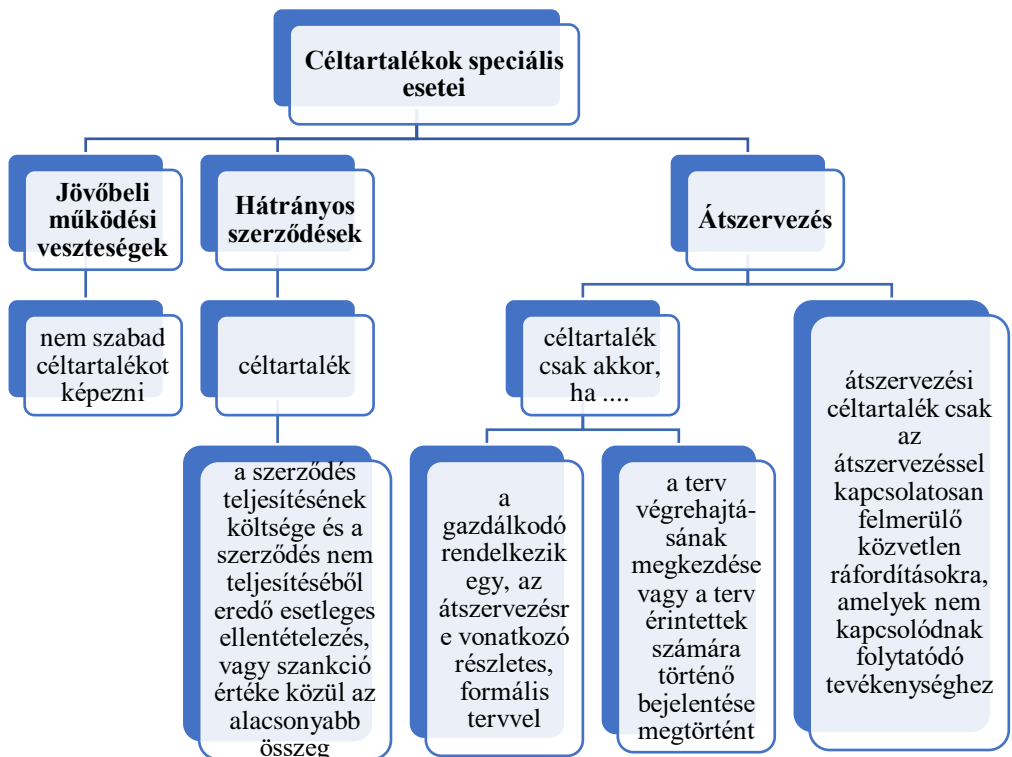

47. ábra: A Céltartalékok megtérülése

Forrás: Saját szerkesztés az IAS 37 standard alapján

48. ábra: Változások a céltartalékokban
 Forrás: Saját szerkesztés az IAS 37 standard alapján

49. ábra: Céltartalékok speciális esetei
 Forrás: Saját szerkesztés az IAS 37 standard alapján

Közzététel (Notes):

- A gazdálkodó egységnek az egyes céltartalék csoportokra vonatkozóan közzé kell tennie a céltartalék mozgás táblát:
 - a könyv szerinti értéket az időszak kezdetén és végén;
 - az időszak során képzett további céltartalékokat, beleértve a már meglévő céltartalékok növelését;
 - az időszak során felhasznált (azaz a felmerült és a céltartalékkal szemben elszámolt) összegeket;
 - a fel nem használt, az időszak során feloldott összegeket; és
 - a diszkontált összegnek az idő múlásából eredő, az időszak alatti növekedését és a diszkontráta bármilyen változásának hatását.

Téma/Jogcím	Nyitó	Képzés (+)	Felhasználás (-)	Megszüntetés (-)	Időérték miatti változás (+)	Záró
Téma 1.						
Téma 2.						
Csoport 1.						
...						

50. ábra: A céltartalék mozgástábla

Forrás: Saját szerkesztés az IAS 37 standard alapján

- A gazdálkodó egységnek az egyes céltartalék csoportokra vonatkozóan közzé kell tennie a következőket:
 - a kötelelem jellegének rövid leírását, és a gazdasági hasznok bármely ebből eredő kiáramlásának várható ütemezését;
 - ezeknek a kiáramlásoknak az összegével vagy ütemezésével kapcsolatos bizonytalanságokat, a jövőbeli eseményekkel kapcsolatos főbb feltételezéseket; és
 - a várható bármilyen megtérülés összegét, megjelölve azon bármely eszköz összegét, amelyet ezzel a várható megtérüléssel kapcsolatosan jelenítettek meg.
- ha esetleges a gazdasági hasznokat megtestesítő erőforrások kiáramlásának a valószínűsége, a gazdálkodó egységnek minden egyes mérlegforduló-napi függő kötelezettségcsoportra vonatkozóan közzé kell tennie a függő kötelezettség jellegének rövid leírását, és amennyiben ez kivitelezhető:
 - annak becsült pénzügyi hatását,
 - egy jelzést a bármely kiáramlás összegével vagy ütemezésével kapcsolatos bizonytalanságokra; és
 - bármely megtérülésnek a lehetőségét.
- Annak eldöntésekor, hogy mely céltartalékokat vagy függő kötelezettségeket lehet egy csoportba összevonni, mérlegelni kell, hogy a tételek jellege kellőképpen hasonló-e.

- Amennyiben a gazdasági hasznok beáramlása valószínű, a gazdálkodó egységnek közzé kell tennie a mérleg fordulónapján fennálló függő követelések jellegének rövid leírását, és ha ez kivitelezhető, azok becsült pénzügyi hatását.
- Amennyiben nem teszik közzé a céltartalékokkal kapcsolatos információk bármelyikét, mert az nem kivitelezhető, úgy ezt a tényt kell közzétenni.
- Kivételesen ritka esetekben a közzétételek némelyike vagy mindegyike várhatóan komolyan hátrányosan befolyásolja a gazdálkodó egység helyzetét az egyéb felekkel a céltartalék, a függő kötelezettség vagy a függő követelés tárgyában folytatott vitában. Ezekben az esetekben a gazdálkodó egységnek nem szükséges közzétennie az információkat, de közzé kell tennie a vita általános jellegét azzal a ténnyel együtt, hogy nem tették közzé az információkat, valamint ennek magyarázatát.

XI. Fejezethez kapcsolódó feladatok

XI.1.feladat: Céltartalékképzés jogcímenként, céltartalék mozgástábla

Az IFRS Nyrt adott üzleti évének gazdálkodásával kapcsolatosan a következő információk állnak rendelkezésünkre. Az üzleti év december 31-ével zárul. A pénzügyi kimutatások közzétételre való engedélyezésének napja: március 1. A pénz időértékét tükröző kamatláb (legyen) egységesen 5%.

XI.1.1. Jótállás, garancia

IFRS Nyrt. az általa gyártott PIROS termékekre köteles egy éves garanciát vállalni. A tapasztalatok alapján a termékek kb. 10%-ánál merül fel kisebb meghibásodás, amely esetenként 15 eFt ráfordítással rendezhető. Az esetek további 1 %-ánál várhatóan komolyabb probléma merül fel, ahol árucserre szükséges. A csere miatti ráfordítás várhatóan 80 eFt/db ráfordítást eredményez. A tárgyévben eladott termékek mennyisége 100.000 db.

A Társaság előző üzleti évben 50.000 eFt garanciális céltartalékot képzett, az év során felmerült garanciális ráfordítás 48.000 eFt volt. (A tavalyi garanciális céltartalékot még nem rendezték.)

XI.1.2. Átszervezés

Az IFRS Nyrt. Igazgatótanácsa úgy döntött, hogy egyik külföldi telephelyét megszünteti, minek következtében munkavállalók közül ötven embertől fognak megválni. Végkielégítésük (minden teherrel együtt) 80.000 eFt. Döntés született arról is, hogy a telephely két felsővezetőjét is leváltják, végkielégítésük összege járulékokkal együtt 20.000 eFt.

A megszüntetésről részletes, formális tervet készítettek, amelyet az Igazgatótanács elfogadott és a terv kivitelezését megkezdte. A mérlegfordulónapig a munkavállalókkal kapcsolatos elképzeléseket nyilvánosságra hozták. A két felsővezető felmondólevelét azonban a jogi osztály csak januárban postázta, ők ezáltal lettek kiértesítve

munkaviszonyuk megszűnéséről. A terv végrehajtása az üzleti évet követő év augusztusában befejeződött.

A telephely bezárása miatt felmerülő közvetlen ráfordítások becsült összege 60.000 eFt. 30 fő számára új telephelyen ajánlottak fel munkát, átképzésük megkezdődött, amelynek becsült költsége 5.000 eFt.

A telephely bezárása miatt a gyártelep hosszú távú bérleti szerződésének felmondása szükséges. A szerződés feltételei szerint a felmondás esetén 25.000 eFt kártérítést kell megfizetni, vagy a szerződést még egy fél évig fenntartják. Az ekkor fizetendő bérleti díj 15.000 eFt. Ha a gazdálkodó kiadja az általa bérelt ingatlant albérletbe, akkor abból várhatóan 10.000 eFt bevétele keletkezik.

XI.1.3. ARO (Asset Retirement Obligation, terület helyreállítási kötelezettség)

Az előző üzleti év végén decemberében elkészült az IFRS Nyrt. által megrendelt gépsor. A gépsor speciális technológiával készült. Élettartama előreláthatólag ötven év., melynek elteltével a gépsor már nem használható, azt az előírásoknak megfelelően le kell bontani. Ha már annak elkészültekor le kellett volna bontani a gépsort, akkor az 10.000 eFt-ba került volna. A műszaki vezetők tavalyi álláspontja szerint ez az összeg az élettartam végén, figyelembe véve a várható technikai fejlődést, kb. 8.000 eFt lesz.

XI.1.4. Per

A gazdálkodó perben állt egyik ügyfelével. A per lezárult, jogerős bírósági döntés született, amelyben a gazdálkodót nem marasztalták el. A per az előző üzleti évben kezdődött, akkor az Rt. jogászai úgy vélték, hogy a bíróság helyt ad a keresetnek. Az erre képzett céltartalék a könyvekben 10.000 eFt volt. A döntés az üzletiévet követő év januárjában emelkedett jogerőre.

Feladat: Mutassa be, hogy a gazdasági események kapcsán mit kell szerepeltetni az üzleti év december 31-i mérlegben; eredménykimutatásban; kiegészítő megjegyzésekben?

XI.1.feladat megoldása

XI.1.1 Jótállás, garancia

A hibák valószínűségének arányában kell megbecsülni a várható garanciális kötelezettségek összegét.

Hibák minősítése	Mérték	Mennyiség	Várható költség
Kisebbségi probléma	10 %	100.000 db * 0,1 = 10.000 db	10.000 db * 15 eFt/db = 150.000 eFt
Nagyobb probléma (csere)	1 %	100.000 db * 0,01 = 1.000 db	1.000 db * 80 eFt/db = 80.000 eFt
Problémamentes	89%	89.000 db	0
Összesen	100%	100.000 db	230.000 eFt

Céltartalékképzés jogszabályi garancia miatt

T COGS (ELÁBÉ) / Ráfordítás garanciavállalásból 230.000 eFt
 K Céltartalékok (RLK) 230.000 eFt
Céltartalékmegszüntetés, illetve felhasználás előző évi garancia miatt
 T Céltartalékok (RLK) 50.000 eFt
 K COGS (ELÁBÉ) / Ráfordítás garanciavállalásból 50.000 eFt
 T COGS (ELÁBÉ) / Ráfordítás garanciavállalásból 48.000 eFt
 K Pénz 48.000 eFt

XI.1.2 Átszervezés

Tekintettel arra, hogy az átszervezésről formális terv született, mely jóváhagyásra is került, az átszervezés bizonyos költségeire céltartalék képezhető. Mivel a mérlegfordulónapig a munkavállalókkal kapcsolatos elképzeléseket nyilvánosságra hozták, a 80.000 eFt végkielégítésre céltartalék képezhető.

Céltartalékképzés végkielégítésre
 T Személyi jellegű ráfordítás 80.000 eFt
 K Céltartalékok (RLK) 80.000 eFt

A felsővezetők felmondólevelét a jogi osztály csak januárban postázta (és kapták meg az érintettek), így fordulónapon még nem volt erre irányuló múltbeli esemény, ezért erre az összegre céltartalék fordulónapon nem képezhető. (IAS 10 fordulónap utáni nem módosító esemény)

A telephely bezárása miatt felmerülő közvetlen ráfordítások becsült összege 60.000 eFt.
Céltartalékképzés a bezárás miatt felmerülő közvetlen ráfordításokra
 T Különbféle egyéb költségek 60.000 eFt
 K Céltartalékok (RLK) 60.000 eFt

20 fő számára új telephelyen ajánlottak fel munkát, átképzésük megkezdődött, amelynek becsült költsége 5.000 eFt. De az IAS 37 értelmében nincs lehetőség céltartalékképzésre az átképzési (folytatódó tevékenységhez köthető) költségek tekintetében.

A telephely bezárása miatt a gyártelep hosszú távú bérleti szerződésének felmondása szükséges. Hátrányosnak minősül a szerződés, ha a szerződésben vállalt kötelezettségekhez kapcsolódó elkerülhetetlen költségek meghaladják a szerződés alapján várhatóan realizálható hasznokat. Elkerülhetetlen költségek a szerződés teljesítésének költsége, illetve a szerződésből való kilépéskor esetlegesen fizetendő ellentételezés összege (pl bánatpénz) közül az alacsonyabb összeg. éltartalékot kell képezni a szerződésből származó veszteség vagy a nem teljesítésből származó következmény közül a kisebbre.

A felmondás esetén a társaságnak 25.000 eFt kártérítést kell fizetnie. Vagy továbbra is fizeti a bérleti díjat, 15.000 eFt összegben, de albérletbe adás esetén 10.000 eFt bevétele keletkezik. Így összesen ezen lehetőség 5.000 eFt veszteséggel jár. A két összeg közül nyilvánvalóan a 5.000 eFt a kisebb, így ennek összegében kell képezni céltartalékot.

Céltartalékképzés hátrányos szerződésre
 T Egyéb működési ráfordítás 5.000 eFt
 K Céltartalékok (RLK) 5.000 eFt

Az átszervezés összesen 145.000 (80.000 + 60.000 + 5.000) eFt céltartalékképzést indukált.

XI.1.3. ARO (Asset Retirement Obligation, terület helyreállítási kötelezettség)

A gépsor bekerülési értéke tartalmazza a majdani helyreállítási költség diszkontált összegét. Az előző évben ezért a következő könyvelési tétel jelent meg az elszámolásokban (az 50 év várható hasznos élettartam végére valószínűsített összeg diszkontált értékén).

Céltartalékképzés ARO-ra

T Gépsor $8.000/1,05^{50} = 697,63$ eFt

K Céltartalékok (HLK) 697,63 eFt

Tárgyévben a gépsor miatt képzett céltartalék diszkontleontás miatti növekményét kell elszámolni. Már csak 49 év van hátra, így a céltartalék fordulónapi új összege: $8.000/1,05^{49} = 732,51$ eFt. A tavalyi évhez képest a növekmény: $732,51-697,63=34,88$.

Céltartalék növekmény

T Kamatráfordítás 34,88 eFt

K Céltartalékok (HLK) 34,88 eFt

XI.1.4. Per

A bírósági határozat alapján nem kell kártérítést fizetnie a Társaságnak, így az ilyen címen képzett céltartalékot meg kell szüntetni. A jogerőre emelkedés a fordulónapot követően történt meg, de a céltartalék képzés esetében a Társaságnak figyelembe kell venni a fordulónap és a pénzügyi kimutatások közzétételre való engedélyezésének napja közötti események hatását is (IAS 10 fordulónapot követő módosító esemény).

Céltartalék megszüntetése

T Céltartalék (RLK) 10.000 eFt

K Egyéb működési ráfordítás 10.000 eFt

XI.1.5. Mérlegben megjelenő információk tárgyévi, céltartalékkal összefüggő gazdasági események kapcsán

Mérleg (mFt)		
Saját tőke		
Eredménytartalék	-230.000+50.000- 48.000-80.000-60.000- 5.000-34,88+10.000	-363.034,88
Kötelezettségek		
Céltartalék (HLK)	697,63+34,88	732,51
Céltartalék (RLK)	50.000 (Ny) + 10.000 (Ny) + 230.000 - 50.000 + 80.000 + 60.000 + 5.000 - 10.000	375.000

XI.1.6. Átfogó eredménykimutatásban megjelenő információk tárgyévi, céltartalékkal összefüggő gazdasági események kapcsán

Átfogó eredménykimutatás (mFt)		
COGS (ELÁBÉ)	230.000-50.000+48.000	(228.000)
Személyi jellegű ráfordítás		(80.000)
Különféle egyéb költségek		(60.000)
Egyéb működési ráfordítás	5.000-10.000	5.000
Működési eredmény		(363.000)
Kamatráfordítás (pénzügyi eredményt terheli)		(34,88)
Nettó eredmény		(363.034,88)
Egyéb átfogó eredmény		0
Teljes átfogó eredmény		(363.034,88)

XI.1.7. A kiegészítő megjegyzésekben megjelenő információk tárgyévi, céltartalékkal összefüggő gazdasági események kapcsán (céltartalék mozgástábla)

Téma/Jogcím	Nyitó	Képzés (+)	Felhasználás (-)	Megszüntetés (-)	Időérték miatti változás (+)	Záró
Garancia	50.000	230.000	-48.000	-2.000		230.000
Átszervezés		145.000				145.000
Gépsor	697,63				34,88	732,51
Per	10.000			-10.000		0
Összesen	60.697,63	375.000	-48.000	-12.000	34,88	375.732,51

XII. IAS 12 – NYERESÉGADÓK

A standard célja:

A standard célja, hogy előírja a nyereségadók számviteli kezelését. A nyereségadók elszámolásának alapvető kérdése az, hogy hogyan kerüljenek elszámolásra a gazdálkodó egység mérlegében megjelenített eszközök, illetve kötelezettségek könyv szerinti értéke jövőbeli realizálásának vagy rendezésének és a gazdálkodó egység pénzügyi kimutatásaiban megjelenített tárgyidőszaki ügyletek és más események elszámolásának a tárgyidőszaki és a jövőbeli adókövetkezményei.

A standard hatóköre:

- Hatóköre kiterjed a nyereségadók elszámolására.
- A nyereségadók tartalmaznak minden olyan belföldi és külföldi adót, amelyeknek alapja az adóköteles nyereség.
- Az IAS 12 standard foglalkozik
 - a fel nem használt negatív adóalapról, vagy fel nem használt adójóváírásból származó halasztott adókövetelések megjelenítésével,
 - a nyereségadók pénzügyi kimutatásokban való szerepeltetésével, valamint
 - a nyereségadókkal kapcsolatos információk közzétételével.

A standardhoz kapcsolódó alapfogalmak:

Számviteli nyereség: Az időszakra vonatkozó, az adóráfordítás levonása előtti eredmény.

Adóköteles nyereség: Az adóköteles nyereség (negatív adóalap) az adott időszaki, az adóhatóságok által kialakított szabályoknak megfelelően meghatározott nyereség (vesztés), amellyel kapcsolatban nyereségadó fizetendő (realizálható).

Adóráfordítás (adóbevétel): A tárgyidőszak eredményének megállapításakor figyelembe vett ténylegesen halasztott adók együttes összege.

Tényleges (tárgyidőszaki) adó: Az adott időszak adótörvények szerint számított adózás előtti eredménye alapján számított fizetendő adó összege.

Átmeneti különbözetek: A mérlegben szereplő eszköz vagy kötelezettség könyv szerinti értéke és adóértéke közötti különbözetek, melyek belátható időn belül visszafordulnak. A különbözet lehet (később) adóköteles, vagy (később) levonható.

Végleges különbözetek: A mérlegben szereplő eszköz vagy kötelezettség könyv szerinti értéke és adóértéke közötti különbözetek, amelyek belátható időn belül nem fordulnak vissza.

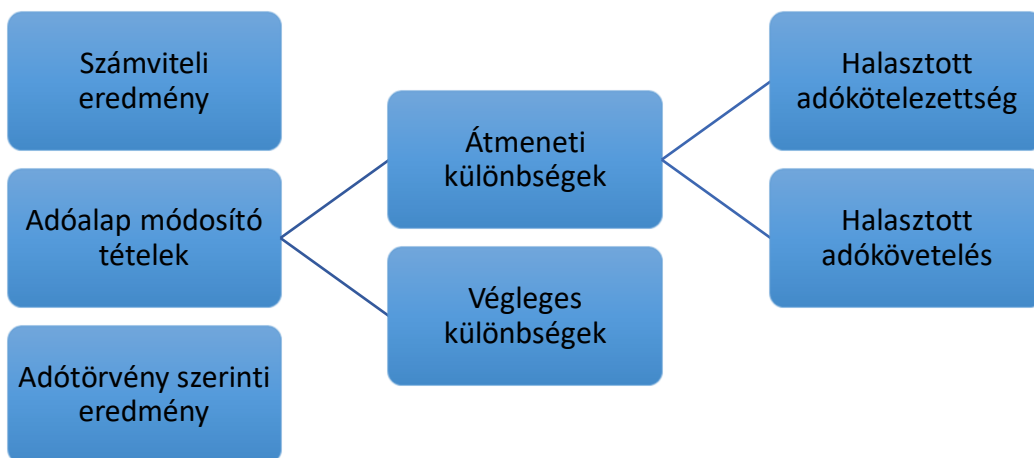
Halasztott adókötelezettség: Az adóköteles átmeneti különbségeken alapuló, a jövőben fizetendő jövedelemadók összege.

Halasztott adókövetelés: A jövőben levonható, bizonyos feltételek teljesülése esetén visszaigényelhető jövedelemadók összege.

Eszköz vagy kötelezettség adóalapja: Egy eszköz vagy egy kötelezettség adóalapja az adott eszközhöz vagy kötelezettséghez adózási szempontból hozzárendelt összeg.

Eszközök adózás szerinti értéke: Az az összeg, amelyet az adózási szabályok elismernek, amelyek érvényesíthetők az adóalapban. Az adózás szerinti érték adóalapban történő érvényesítésének jelentősége végső soron akkor érvényesül teljes mértékben, amikor az eszköz nyilvántartási értéke megtérül és adóköteles jövedelmet jelent a vállalkozásnak.

Kötelezettségek adózás szerinti értéke: A kötelezettség nyilvántartási értéke csökkentve azzal az összeggel, amely adózási szempontok miatt a jövőben levonható lesz.

51. ábra: A halasztott adókötelezettség / adókövetelés keletkezésének folyamata
 Forrás: Saját szerkesztés az IAS 12 standard alapján

XII. Fejezethez kapcsolódó feladatok

XII.1.feladat: Halasztott adó (értékcsökkenés)

Az IFRS Nyrt. egyik termelő eszközének bekerülési értéke 10 000 eFt, maradványértéke nulla. Az eszközt a számviteli politika alapján 5 év alatt, lineáris leírás mellett értékcsökkenetik. A hatályos adótörvény az eszköz leírására 4 évet határoz, szintén lineáris leírás mellett. A hatályos társasági adókulcs 10%.

XII.1.feladat megoldása

A magyar adóalap módosító tételek szerinti eszközérték változást a következő táblázat szemlélteti:

Évek	Számvitel szerinti értéksökkenés (adóalap növelő tétel)	Adótörvény szerinti értéksökkenés (adóalap csökkentő tétel)	Adóalapra gyakorolt hatás	Adóhatás
1. év	2 000 eFt	2 500 eFt	- 500 eFt	- 500 eFt x 0,1 = - 50 eFt (adómegettarítás)
2. év	2 000 eFt	2 500 eFt	- 500 eFt	- 500 eFt x 0,1 = - 50 eFt (adómegettarítás)
3. év	2 000 eFt	2 500 eFt	- 500 eFt	- 500 eFt x 0,1 = - 50 eFt (adómegettarítás)
4. év	2 000 eFt	2 500 eFt	- 500 eFt	- 500 eFt x 0,1 = - 50 eFt (adómegettarítás)
5. év	2 000 eFt		+ 2 000 eFt	2 000 eFt x 0,1 = 200 eFt (befizetendő adó)

Az IFRS logika szerinti adóhatást a következő táblázat szemlélteti:

Évek	Számvitel érték	Adóérték	Eltérés	Mérlegben kimutatott adóhatás
1. év	8 000 eFt	7 500 eFt	500 eFt	500 eFt x 0,1 = 50 eFt halasztott adókötelezettség
2. év	6 000 eFt	5 000 eFt	1 000 eFt	1 000 eFt x 0,1 = 100 eFt halasztott adókötelezettség
3. év	4 000 eFt	2 500 eFt	1 500 eFt	1 500 eFt x 0,1 = 150 eFt halasztott adókötelezettség
4. év	2 000 eFt	0 eFt	2 000 eFt	2 000 eFt x 0,1 = 200 eFt halasztott adókötelezettség
5. év	0 eFt	0 eFt	0 eFt	0 eFt x 0,1 = 0 eFt nincs megjelenítendő mérlegtétel

Halasztott adókötelezettség kontírozása

1. év	T Adóráfordítás (P/L)	K Halasztott adókötelezettség	50
2. év	T Adóráfordítás (P/L)	K Halasztott adókötelezettség	50
3. év	T Adóráfordítás (P/L)	K Halasztott adókötelezettség	50
4. év	T Adóráfordítás (P/L)	K Halasztott adókötelezettség	50

5. év	T Halasztott adókötelezettség	K Adóráfordítás	200
5. év	T Adóráfordítás (P/L)	K Tényleges adófizetési kötelezettség	200

XII.2.feladat: Halasztott adó

Az IFRS Nyrt. a 2017. üzleti évre szóló halasztott adókalkulációjának összeállításánál a következő eltéréseket azonosította az eszközeinek és kötelezettségeinek könyv szerinti értéke és adóértéke között:

1. Az ingatlanok számvitel szerinti könyv szerinti értéke 100 000 eFt, adóértéke 75 000 eFt.
2. A termelőgépek számvitel szerinti könyv szerinti értéke 40 000 eFt, adóértéke 50 000 eFt.
3. Az Nyrt. rövid lejáratú kötelezettségei között kimutat egy bírságot 1 000 eFt értékben, amelyet a hatályos adószabályok nem ismernek el adóalapot csökkentő ráfordításként.
4. Az Nyrt. 2016. július 1-jén beszerzett 45 000 eFt-ért egy telket is, melyet a számviteli politikája szerint az átértékelési modell alapján értékelt. 2017. december 31-én átértékelte az ingatlant 60 000 eFt-ra. Az átértékelési többlet a hatályos adószabályok alapján nem adóköteles. Az átértékelést az egyéb átfogó eredménnyel szemben számolták el.
5. Az Nyrt. által a tárgyévben garanciális kötelezettségekre képzett céltartalék összege 15 000 eFt, feloldás nem történt. A hatályos adótörvény a céltartalék képzését a jövőben elismeri ráfordításként.
6. Az Nyrt. egy támogatást, amelyet halasztott bevételként kellett elszámolni. Összege 30 000 eFt. A támogatás kapcsán keletkező bevétel mentes az adó alól és később sem lesz adóköteles.
7. A vállalkozásnál nem a vállalkozási tevékenység érdekében felmerülő költségeinek összege 2 500 eFt.

Feladat: Minősítse, hogy az egyes események halasztott adó követelés vagy halasztott adó kötelezettség jellegűek, vagy esetleg nincs halasztott adó hatásuk! Az adókulcs 10% (tavaly is ennyi volt).

XII.2.feladat megoldása

Eszköz/ kötelezettség	Számviteli érték (eFt)	Adóérték (eFt)	Eltérés	Halasztott adóhatás
Ingatlan	100 000	75 000	25 000	$25\,000 \text{ eFt} \times 0,1 = 2\,500 \text{ eFt}$ halasztott adókötelezettség
Termelőgép	40 000	50 000	-10 000	$10\,000 \text{ eFt} \times 0,1 = 1\,000 \text{ eFt}$ halasztott adókövetelés
Bírság	1 000	1 000	0	nincs halasztott adó hatás
Telek	60 000	45 000	15 000	$15\,000 \text{ eFt} \times 0,1 = 1\,500 \text{ eFt}$ halasztott adókötelezettség
Céltartalék	15 000	0	15 000	$15\,000 \text{ eFt} \times 0,1 = 1\,500 \text{ eFt}$ halasztott adókövetelés
Támogatás (halasztott bevétel)	30 000	30 000	0	nincs halasztott adó hatás
Nem a vállalkozás érdekében felmerült költség	2 500	2 500	0	nincs halasztott adó hatás

XIII. IFRS 9 - PÉNZÜGYI INSTRUMENTUMOK

A standarddal kapcsolatos alapfogalmak:

Pénzügyi instrumentum: A pénzügyi instrumentum egy szerződéses megállapodás, amely az egyik félnél pénzügyi eszközt, a másik félnél pénzügyi kötelezettséget, vagy tőkeinstrumentumot keletkeztet

Pénzügyi eszköz: Pénzeszköz vagy szerződéses jog pénzeszköz vagy egyéb pénzügyi eszköz más vállalkozástól való átvételére; részesedések más gazdálkodó egységben (más vállalkozás tőkét megtestesítő instrumentuma); szerződésben biztosított jogok pénzügyi eszközök cseréjére potenciálisan kedvező feltételek mellett; olyan szerződés, amely a gazdálkodó egység saját tőkeinstrumentumában kerül teljesítésre.

Pénzeszköz: Készpénz; bankszámlapénz; pénzeszköz-egyenértékes: (rövid távú, magas likviditású és könnyen meghatározott pénzüsszegre váltható befektetések, amelyek elhanyagolható értékváltozási kockázattal bírnak)

Szerződéses jog pénzeszköz vagy egyéb pénzügyi eszköz más vállalkozástól való átvételére: Vevőkövetelések, váltókövetelések, egyéb követelések, értékesíthető pénzügyi eszközök, forgatási célú pénzügyi instrumentumok, lejáratig tartott befektetések, adott kölcsönök, fedezeti ügyletek, származékos pénzügyi instrumentumok (pl. opciós, swap ügyletek)

Pénzügyi kötelezettség: Szerződéses kötelelem (szerződésen alapuló kötelezettség), amely alapján pénzeszköz vagy pénzügyi eszköz átadására kerül sor, szerződéses kötelelem, pénzügyi eszközök cseréjére potenciálisan *kedvezőtlen* feltételek mellett, az egység saját tőkeinstrumentumával teljesítendő szerződések.

Szerződéses kötelelem: Amely alapján pénzeszköz vagy pénzügyi eszköz átadására kerül sor: szállítói tartozások, váltótartozások, hiteltartozások, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok kibocsátásából eredő tartozások, olyan nem származékos termék, amelyek alapján az egység köteles vagy kötelezhető a saját tőkeinstrumentumai változó darabszámának átadására, olyan származékos termék, amely nem valamely fix összegű pénzeszköznek vagy egyéb pénzügyi eszköznek az egységnyi fix számú saját tőkeinstrumentumára való cseréje által kerül teljesítésre

Tőkeinstrumentum: Más vállalkozóban lévő tulajdoni részesedést jelentő befektetés a befektetőnél (pl. vissza nem váltható törzsrészvény), amely a kibocsátó gazdálkodó egység összes kötelezettségének levonása után a gazdálkodó egység eszközeiben meglévő *maradványérdekeltség* (saját tőke), bizonyos saját tőkeinstrumentummal teljesítendő szerződések, pl. lehet részvény, részesedés, de nem mindig

Saját tőke vagy kötelezettség: Gazdasági tartalom vizsgálata szükséges. 1. Alapelv: tartalom elsődlegessége a formával szemben (ügylet tartalma a lényeges, nem a jogi formája). Kezdeti megjelenítéstől a kivezetésig nem változik és a pénzügyi kötelezettség az általános.

Saját tőke: Szigorú feltételeknek kell megfelelnie, a standard meghatározza a tőkeinstrumentummá minősítés feltételeit. Ha kizárható „idegen” pénzügyi eszköz

cseréjének lehetősége, akkor sorolható saját tőkébe (törzsrészcvény, lehet elsőbbségi részvény is).

Egy instrumentum kizárólag akkor minősülhet tőkeinstrumentumnak, ha: nem foglal magában szerződéses kötelmet és a szerződést a kibocsátó saját tőkeinstrumentumaiban teljesítik.

Nem foglal magában szerződéses kötelmet: Pénzeszköznek vagy pénzügyi eszköznek egy másik egység részére történő átadására vagy pénzügyi eszközök vagy kötelezettségek cseréjére egy másik egységgel, a kibocsátóra potenciálisan kedvezőtlen feltételek mellett. Vagyis, ha feltétel nélküli kötelezettség áll fenn pénzeszköz/pénzügyi eszköz átadására, akkor kötelezettség. Ha feltétel nélküli jog, hogy a kibocsátó elkerülje a pénzeszközben/pénzügyi eszközben való rendezést, akkor tőkeinstrumentum

A szerződést a kibocsátó saját tőkeinstrumentumaiban teljesítik, vagy abban teljesíthető, és a szerződés: egy olyan *nem származékos termék*, amely nem tartalmaz szerződéses kötelmet a kibocsátóra nézve saját tőkeinstrumentuma valamely változó darabszámának átadására vagy egy olyan *származékos termék*, amely kizárólag oly módon teljesíthető, hogy a kibocsátó fix összegű pénzeszközt vagy egyéb pénzügyi eszközt cserél saját tőkeinstrumentumai meghatározott darabszámára.

Példa:

Fix darabszámú saját részvény átadása/átvétele *fix* összegért → tőkeinstrumentum
Gazdálkodó egység által kibocsátott részvény opció, jogot biztosít a birtokosa számára, hogy az egység *fix* darabszámú *részvényét* *fix* áron megvegye → tőkeinstrumentum

Példa:

Változó darabszámú saját részvény átadása/átvétele *fix* összegért → pénzügyi kötelezettség (pl. szerződés teljesítésekor adott értékű részvény átadása)

Változó darabszámú saját részvény átadása/átvétele valamilyen változó függvényében változó összegért cserébe (pl. 1000db részvény átadása 100 db áru piaci áráért cserébe)

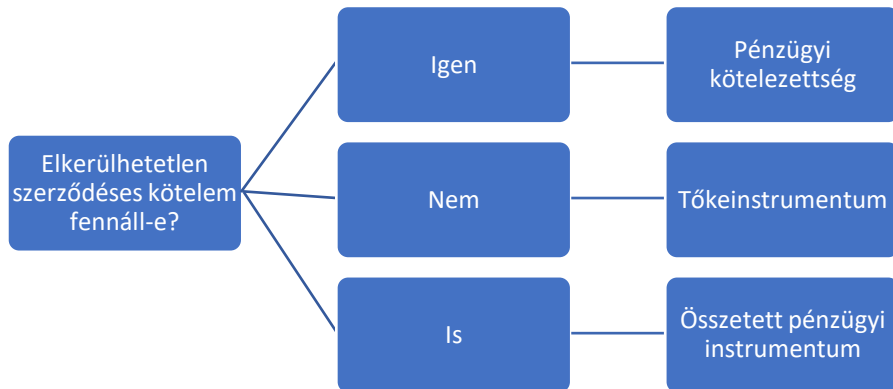
Fix darabszámú saját részvény átadása/átvétele *változó* összegért

Összetett instrumentum: egyszerre kötelezettség és tőkeinstrumentum tartalom, pl. átváltoztatható kötvények, kamatozó részvények. Számviteli kezelésének alapja a szétválasztás, a kötelezettséget és tőkekomponenst elkülönítve bemutatni (és értékelni).

A szétválasztás alapelvei:

- 1) A besorolás a lehívás valószínűségének változása miatt nem módosítható.
- 2) Értékelés: a tőkeinstrumentum a maradvány. A tőkerész = összetett instrumentum – „tisztá” kötelezettség. A kötelezettség értékét egy olyan diszkontrátával számoljuk ki,

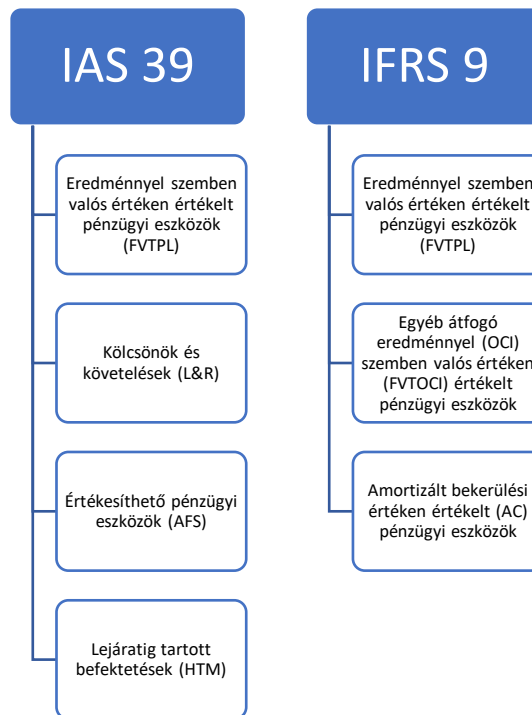
amely egy olyan hasonló jellemzőkkel bíró kötelezettség hozama, amely nem tartalmaz tőkekomponenst.

52. ábra: Az összetett pénzügyi instrumentum besorolása
 Forrás: Saját szerkesztés az IFRS 9 standard alapján

A megjelenítés alapelve: Amikor a gazdálkodó egység szerződéses féllé válik az adott pénzügyi instrumentum tekintetében.

Pénzügyi eszközök besorolása:

53. ábra: A pénzügyi eszközök besorolása az IAS 39 és az IFRS 9 standardok alapján
 Forrás: Saját szerkesztés az IAS 39 és az IFRS 9 standardok alapján

Eredménnyel szemben valós értéken értékelt pénzügyi

eszközök: (Financial assets at fair value through profit or loss – FVTPL): Kereskedési célú pénzügyi eszközök (*held for trading*), rövid távon értékesíteni kíván, vagy rövid távú nyereségszerzés céljából tartott portfólió része, vagy származékos termékek, illetve minden, ami nem tartozik más kategóriába. Eredménnyel szemben elszámolva valós értéken kell értékelni.

Amortizált bekerülési értéken értékelt pénzügyi eszköz: csak abban az esetben lehetséges, ha az üzleti modell és a cash flow teszt is igaznak bizonyul. Üzleti modell teszt (BM: business model): az eszköz tartásának célja a szerződéses cash-flow-k beszedése. Cash-flow teszt: cash-flow-k időpontjai előre ismertek, és kizárólag tőketörlesztést és kamatokat tartalmaznak.

FVTOCI (visszaforduló): Ha az üzleti modell célja a szerződéses cash-flowk beszedése és a pénzügyi instrumentum értékesítése. A cash-flow teszt alapján csak tőke és kamatok lehetnek pénzáramok.

FVTOCI (vissza nem forduló): Nem kereskedési célú tőkeinstrumentum.

Pénzügyi kötelezettségek besorolása: Amortizált bekerülési értéken kell besorolni alapesetben mindent, ritkán kell FVTPL kategóriába besorolni, pl. kereskedési célú kötelezettség, származékos ügylet, függő ellenérték (IFRS 3), valós értékelés választás.

Kezdeti értékelés: Valós érték (mindig, mindenki!), +/- közvetlenül kapcsolódó tranzakciós költségek

KIVÉVE: FVTPL csoportba sorolt eszközök: valós érték (tranzakciós költség az eredményben)

Tranzakciós költség: Minden inkrementális költség, ami nem merülne fel, ha az adott szerződés a felek között nem jönne létre.

Példa kezdeti értékelésre

2000 € névértékű kötvényt vásároltunk, amit 10 %-os diszkonttal bocsátottak ki. A tranzakcióval kapcsolatban 120 € közvetítői jutalékot fizettünk ki.

NEM FVTPL kategóriába soroltuk

a kötvény értéke: $2000 \times 0,9 + 120 = 1800 + 120 = 1920$

eredmény: 0

FVTPL kategóriába soroltuk

a kötvény értéke: 1800

eredmény: -120

100 db tőzsdén jegyzett részvényt vásárolunk, 10 €/db árfolyamon. A részvények árfolyama – a piaci hatások eredményeként – év végén 11 €/db. A következő évben a részvényeket 1 050 €-ért értékesítettük.

FVTPL kategóriába soroltuk:

Bekerüléskor: T Részvény – K Pénz 1000

Év végén (valós érték = 1100): T Részvény – K Bevétel (VÉ változás) 100

Értékesítéskor (veszteség: 1100-1050 = 50)

T Pénz 1050, T Ráfordítás (árf. veszteség) 50 K Részvény 1100

FVTOCI kategóriába soroltuk:

Bekerüléskor: T Részvény – K Pénz 1000

Év végén (valós érték = 1100): T Részvény – K Egyéb átf. eredmény 100

Értékesítéskor: a halmozott OCI átvezetése az eredménybe + árf. veszteség (50)

T Pénz 1050, T Ráfordítás (árf. veszteség) 50, K Részvény 1100

T Egyéb átf. eredmény 100 K Bevétel (árf. nyer.) 100

Effektív kamatláb módszer: Egy belső megtérülési ráta (IRR), tehát az kamatláb, amely az instrumentum várható futamidejére, vagy egy meghatározott időszakra vonatkozó pénzáramlásokat pontosan a pénzügyi eszköz, illetve kötelezettség nettó könyv szerinti értékére diszkontálja. A számítás menete: várható cash flow-k felírása, cash flow-k jelenértékének kiszámítása.

$$NPV = 0 = \sum_1^n \frac{C_t}{(1+IRR)^t} - C_0$$

Átsorolások: A pénzügyi eszközre vonatkozó üzleti modell céljának megváltoztatása esetén lehetséges. Emiatt csak a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok átsorolása lehetséges. Átsorolás mindhárom kategória között lehetséges, de továbbra is mindkét tesztnek érvényesülnie kell. Az üzleti modell megváltoztatásának meg kell előznie az átsorolást. Az átsorolás hatását jövőre vonatkozóan kell kimutatni.

Nem minősül üzleti modell megváltoztatásának: egy adott eszközzel kapcsolatos szándék megváltoztatása, pénzügyi eszköz részpiacának átmeneti megszüntetése, pénzügyi eszközök áramoltatása a gazdálkodó egység eltérő üzleti modellekkel dolgozó részei között.

Példa effektív kamatlábra pénzügyi kötelezettség esetén, ha nincs tranzakciós költség

Kölcsönkapunk (névleg) 1000 €-t 5 évre, 10%-os, piaci kamatozás mellett. Tranzakciós költséget nem kell fizetnünk. A futamidő alatt csak kamatot fizetünk, a lejáratkor egy összegben fizetjük vissza a tartozásunkat.

A várható pénzáramlások: 1000, -100, -100, -100, -100, -1100

A megoldandó egyenlet: $0 = 1000 - 100/(1+reff.) - 100/(1+reff.)^2 - 100/(1+reff.)^3 - 100/(1+reff.)^4 - 1100/(1+reff.)^5$

A megoldás menete:

cash flow tábla (-1000, 100, 100, 100, 100, 1100)

BMR függvény alkalmazása Excel-ben

Megoldás: effektív kamat = 10%

Látható, hogy ebben az esetben az effektív kamat megegyezik a nominális kamattal.

	Nyitó érték	Effektív kamat	Nominális kamat	Tőketörlesztés	Pénzáramlás	Tőketartozás	Záróérték
0. év					1000	1000	
1. év	1000	100	100		-100	1000	1000
2. év	1000	100	100		-100	1000	1000
3. év	1000	100	100		-100	1000	1000
4. év	1000	100	100		-100	1000	1000
5. év	1000	100	100	1000	-1100	0	0
				BMR:	10,00%		
				Nominális kamat	10,00%		

Példa effektív kamatlábra pénzügyi kötelezettség esetén, ha van tranzakciós költség

Kölcsönkapunk (névleg) 1000 €-t 5 évre, 10%-os, piaci kamatozás mellett, azonban a hitel folyósítása előtt a bank hitelminősítést, fedezetértékelést végez, amelynek költségeit természetesen mi viseljük, valamint folyósítási, rendelkezésre-tartási, átváltási, felváltási, biztosítási és minden egyéb jutalékkal megterheli a számlánkat. Összességében ahhoz, hogy hozzájussunk az 1000 €-hoz 100 €-t ki kellett fizetnünk, tehát ténylegesen csak 900 €-t kaptunk kézhez. A futamidő alatt csak kamatot fizetünk, a lejáratkor egy összegben fizetjük vissza a tartozásunkat.

A várható pénzáramlások: +900, -100, -100, -100, -100, -1100

A megoldandó egyenlet: $0 = 900 - 100/(1+reff.) - 100/(1+reff.)^2 - 100/(1+reff.)^3 - 100/(1+reff.)^4 - 1100/(1+reff.)^5$

A megoldás menete:

cash flow tábla (-900, 100, 100, 100, 100, 1100)

BMR függvény alkalmazása Excel-ben

Megoldás: effektív kamat = 12,83%

	Nyitó érték	Effektív kamat	Nominális kamat	Tőketörlesztés	Pénzáramlás	Tőketartozás	Záróérték
0. év					900	1000	
1. év	900	115	100		-100	1000	915
2. év	915	117	100		-100	1000	933
3. év	933	120	100		-100	1000	953
4. év	953	122	100		-100	1000	975
5. év	975	125	100	1000	-1100	0	0
				BMR:	12,83%		
				Nominális kamat	10,00%		

Példa összetett instrumentumra

Egy vállalat 64080db 10000Ft értékű átváltoztatható kötvényt bocsátott ki névértéken, 2%-os éves névleges kamatlábbal, 4 éves lejáratral. Mennyi lesz a pénzügyi instrumentum bekerülési értéke, ha a hasonló kockázatú kötvények hozama a piacon 8,7%? Mennyi lesz a mérlegérték évről évre?

	Nyitóérték	Kamat	Tőketörlesztés	Kamatfizetés	Pénzáramlás	Záróérték
1	500 786 300	43 568 408		-12 816 000	-12 816 000	531 538 708
2	531 538 708	46 243 868		-12 816 000	-12 816 000	564 966 576
3	564 966 576	49 152 092		-12 816 000	-12 816 000	601 302 668
4	601 302 668	52 313 332	-640 800 000	-12 816 000	-653 616 000	0

Hasonló pénzáramlássorozat jelenértéke 8,7%-os alternatív kamatlábbal számolva: 500 786 300.

	Befolyt összeg	Arány	Tranzakciós költség	Bekerülési érték
Összesen	640 800 000		12 947 380	
Kötvény értéke	500 786 300	78,15%	10 118 400	490 667 900
Tőkeinstrumentum	140 013 700	21,85%	2 828 980	137 184 720

	Nyitó	Effektív kamat	Tőke-törlesztés	Kamatfizetés	Pénzáram	Diszkont lebontás	Záró
					490 667 900		
1	490 667 900	45 512 091		-12 816 000	-12 816 000	32 696 091	523 363 991
2	523 363 991	48 544 830		-12 816 000	-12 816 000	35 728 830	559 092 821
3	559 092 821	51 858 871		-12 816 000	-12 816 000	39 042 871	598 135 692
4	598 135 692	55 480 308	-640 800 000	-12 816 000	-653 616 000	42 664 308	0

Effektív kamatláb, ha a bekerülési érték a tranzakciós költséggel csökken: 9,2755%

Bekerülési érték kerekítések nélkül számolva: 490 667 900

Példa amortizált bekerülési értékről FVTPL értékelésre való áttérésre

Kötvény bekerülési értéke 400 000\$

Valós értéke az átsorolás időpontjában 392 000 \$.

A hitelkockázata a kezdeti megjelenítés óta jelentősen megnőtt, ezért el lett számolva az élettartami várható hitelezési veszteség, 5 000 \$-t, ami az átsorolás napján továbbra is 5 000\$, míg a 12 havi várható veszteség 3 000 \$.

Elszámolás bruttó könyv szerinti értéken, és a veszteség kivezetése:

T Kötvény (FVTPL)	395 000
T Kötvény elszámolt vesztesége	5 000
K Kötvény (bruttó könyv szerinti érték)	400 000

Valós értékre értékelés eredménnyel szemben:

T Ráfordítás	3 000
K (Kötvény (FVTPL))	3 000

Példa amortizált bekerülési értékről FVTOCI értékelésre való áttérésre

Előző példa folytatása:

Átsorolás bruttó könyv szerinti értéken:

T Kötvény (FVTOCI)	400 000
K Kötvény (bruttó kszé)	400 000

Valós értékre értékelés egyéb átfogó eredménnyel szemben:

T Egyéb átfogó eredmény	8 000
K Kötvény (FVTOCI)	8 000

Elszámolt veszteség átvezetése egyéb átfogó eredménybe

T Kötvény elszámolt vesztesége	5 000
K Egyéb átfogó eredmény	5 000

Példa FVTOCI értékelésről FVTPL értékelésre való áttérésre

Példa folytatása:

Átsorolás valós értéken:

T Kötvény (FVTPL)	392 000
K Kötvény (FVTOCI)	392 000

Korábban elszámolt halmozott OCI (valós értékelés: -8 000\$, elszámolt veszteség: 5 000\$) átsorolása

T Ráfordítás	3 000
K Egyéb átfogó eredmény	3 000

Példa FVTOCI értékelésről amortizált bekerülési értékre való áttérésre

Átsorolás valós értéken:

TKötvény (bruttó kszé)	392 000
K Kötvény (FVTOCI)	392 000
Korábban elszámolt halmozott átértékelés (OCI) átsorolása	
T Kötvény (bruttó kszé)	8 000
K Egyéb átfogó eredmény	8 000
Elszámolt veszteség felvétele (átsorolása egyéb átfogó eredményből)	
T Egyéb átfogó eredmény	5 000
K Kötvény elszámolt vesztesége	5 000

Példa FVTPL értékelésről FVTOCI értékelésre való áttérésre

Új feltételezés: FVTPL kategóriába soroltuk eredetileg az eszközt (az átsorolás napján a 12 havi várható hitelezési veszteség 3 000€)

Átsorolás valós értéken:

T Kötvény (FVTOCI)	392 000
K Kötvény (FVTPL)	392 000

Az átsoroláskor várható veszteség elszámolása (a legutóbbi értékeléshez képest nem nőtt jelentősen a hitelkockázat, így a 12 havi várható hitelezési veszteséget kell felvenni)

T Ráfordítás (év veszteség)	3 000
K Egyéb átfogó eredmény	3 000

Példa FVTPL értékelésről amortizált bekerülési értékre való áttérésre

Átsorolás valós értékre

T Kötvény (bruttó kszé)	392 000
K Kötvény (FVTPL)	392 000
T Ráfordítás (Év veszteség)	3 000
K Kötvény elszámolt vesztesége	3 000

(Lakatos et al. 2018 alapján)

Feladatok

Egy vállalat 50 000db 10 000Ft/db értékű átváltoztatható kötvényt vásárolt névértéken, január 1-én, 3%-os éves névleges kamatlábbal, 3 éves lejáratral. A kötvényt a FVTOCI kategóriába sorolta. Mennyi lesz a pénzügyi instrumentum bekerülési értéke, ha a hasonló kockázatú kötvények hozama a piacon 9%? Mennyi lesz a mérlegérték évről évre?

eFt

Évek	Nyitó érték	Effektív kamat	Névleges kamat	Tőketörlesztés	Cash flow	Mérlegérték
1			15 000			
2			15 000			
3			15 000	500 000		

Névleges kamat évente: $50\,000\text{db} \cdot 10\,000\text{Ft/db} \cdot 0,03 = 15\,000\,000\text{Ft}$.

Névérték visszafizetése lejáratkor (tőketörlesztés): $50\,000\text{db} \cdot 10\,000\text{Ft/db} = 500\,000\,000\text{Ft}$.

Évek	Nyitó érték	Effektív kamat	Névleges kamat	Tőketörlesztés	Cash flow	Mérlegérték
0					-424 061	
1	424 061	38 166	15 000		15 000	447 227
2	447 227	40 250	15 000		15 000	472 477
3	472 477	42 523	15 000	500 000	515 000	0

BMR

9,00%

Oldja meg az előző példát úgy, hogy 50 000Ft tranzakciós költség fel a kibocsátáskor!

Évek	Nyitó érték	Effektív kamat	Névleges kamat	Tőketörlesztés	Cash flow	Mérlegérték
0					-474 061	
1	474 061	23 236	15 000		15 000	482 297
2	482 297	23 640	15 000		15 000	490 937
3	490 937	24 063	15 000	500 000	515 000	0

BMR

4,90%

Egy vállalkozás szabad pénzeszközeit állampapírokba fekteti. 20X0. január 1-én 100 000€ értékben vásárolt 5 éves lejáratú 5%-os névleges kamatozású kincstárjegyeket. A társaság befektetési politikája szerint az ilyen értékpapírokat a kamatok beszedése céljából tartja, azonban, ha az árfolyamok úgy alakulnak, értékesít belőlük.

A kötvények megvásárlásával kapcsolatban 5000€ tranzakciós költség merült fel. Az effektív kamatláb 3,88%. A kötvények kamatot minden év december 31-én fizetnek.

Az év során értékesítés nem történt, a kötvények valós értéke a fordulónapon 102 000€, kockázati besorolásuk befektetésre ajánlott (alacsony kockázatú).

A társaság meghatározta a kötvények várható veszteségét: a fordulónapon a 12 havi várható veszteség 2 000€, a teljes élettartami várható veszteség 4 000€.

Milyen értékesítési kategóriába kell sorolni a kötvényeket IFRS 9 szerint? Válaszát egyetlen mondattal igazolja!

Könyvelje a kötvényekkel kapcsolatos 20x1. évi gazdasági eseményeit! A megoldás során kerekítsen €-ra!

Megoldás

Mivel az üzleti modell a tartás és értékesítés

XIV. IAS 7 – CASH FLOW KIMUTATÁS

A standard célja:

Információt nyújtani a gazdálkodó pénzeszközök és pénzeszköz egyenértékeseinek múltbeli változásairól a CF kimutatáson keresztül, amely működési, befektetési, finanszírozási tevékenységek cash flowjából áll.

A kimutatás nem tartalmazhatja azokat a befektetési és finanszírozási tranzakciókat, amelyekhez nincs szükség pénzeszközök és pénzeszköz-egyenértékesek használatára:

Az eszközök megszerzése közvetlenül kapcsolódó kötelezettségek átvállalásával, vagy pénzügyi lízingsel, más gazdálkodó megszerzése tőkekibocsátással tartozásátváltása tőkévé.

A standarddal kapcsolatos alapfogalmak:

Cash flow kimutatás: A pénzbevételeket előidéző hozamok és a pénzkidadásokat eredményező ráfordítások különbsége, amely alkalmas a gazdálkodó egység készpénz/pénzeszköz és készpénz-egyenértékes/pénzeszköz-egyenértékes kitermelő képességének becslésére, ütemezésére és bizonyosságának bemutatására. Feltárássra kerülnek benne a finanszírozás erőforrásai és az erőforrások felhasználásai.

Pénzeszköz: Készpénz (pénztári készpénzállomány) és bankszámlák (folyószámlák, látra szóló betétek). A cash flow-kimutatás szemszögéből az adott időszak alatt szabadon felhasználható, a vállalkozás rendelkezésére álló, a mindennapi likviditáshoz nem szükséges hazai és külföldi készpénz, illetve bankbetétek tekinthetők pénzeszközöknek.

Pénzeszköz egyenértékes: az alacsony kockázatú, magasan likvid, rövid futamidővel rendelkező befektetések értendők, amelyek korlátozás nélkül átválthatók a pénzeszközök ismert összegére, emellett elmondható róluk, hogy a kamatok esetleges változása nincs lényeges befolyással értékükre. Ezek rendszerint olyan felesleges pénzeszközök ideiglenes befektetései, amelyek egy-egy kötelezettség kielégítése során könnyen pénzeszközzé tehetők. (Becsky-Nagy – Droppa, 2015)

Eltérések és egyezések az IAS 7: Cash flow-kimutatások és a 2000. évi C. törvény előírásai szerint elkészített cash flow-kimutatások között

Szemponatok:	Az IAS 7 előírásai:	A 2000. évi C. törvény szabályozása:
1. Elkészítésére és közzétételére kötelezettek köre:	Minden vállalkozó, nem határoz meg kivételt.	Csak az éves beszámolót és az összevont/konzolidált éves beszámolót készítők.
2. Elhelyezkedése a pénzügyi beszámolóknakban:	A pénzügyi beszámoló alapvető, önálló része.	A pénzügyi beszámoló kiegészítő mellékletének része.

<p>3. A szabályozott pénzügyi beszámolók:</p>	<p>Alapvetően az összevont/konzolidált éves beszámolók cash flow-kimutatásait szabályozza.</p>	<p>Az egyedi éves beszámolók cash flow-kimutatásait szabályozza, ugyanakkor kitér az összevont/konzolidált éves beszámolók cash flow-kimutatásaira is.</p>
<p>4. Levezetésének eredménye:</p>	<p>A pénzeszközök és a pénzeszköz-egyenértékesek adott időszaki változása.</p>	<p>A pénzeszközök adott időszaki változása. Az IFRS-ek szerinti pénzeszköz-egyenértékesek az értékpapírok és a rövid távú követelések között szerepelnek.</p>
<p>5. Formai előírások:</p>	<p>Nem határoz meg kötelező formátumot, nem tartalmaz kötelező szerkezeti felépítést.</p>	<p>Kötelező formátumot, szerkezeti felépítést ír elő.</p>
<p>6. Tartalmi előírások:</p>	<p>Az egyes kategóriák tételeit és azok részletezettségét az egyes kategóriák ismérveit alátámasztó, a normaszöveg részét nem képező melléklet mintapéldáival határozza meg.</p>	<p>A kategóriákba való besorolást nem részletezi, csak a tételek egy részének tartalmi követelményeire vonatkozó előírásokat tartalmaz.</p>
<p>7. Egyeztetés:</p>	<p>Megköveteli az állományadatok részletezését és a számszaki egyeztetést.</p>	<p>Az állományadatok részletezését és a számszaki egyeztetést a készítőkre és a felhasználókra bízta.</p>
<p>8. Kötelező adatok:</p>	<p>Kötelezően tartalmazza a tárgyév és az előző év adatait.</p>	<p>A vállalkozás dönthet az előző év és a tárgyév vagy a tervezett és tény adatok feltüntetéséről.</p>
<p>9. Cash flow kategóriák és elnevezésük:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Működési cash flow - Befektetési cash flow 	<ul style="list-style-type: none"> - Szokásos működési tevékenységből származó pénzeszköz-változás - Befektetési

	- Finanszírozási cash flow	tevékenységből származó pénzeszköz-változás - Finanszírozási tevékenységből származó pénzeszköz-változás
	Közel hasonló elnevezés és tartalom, ugyanakkor a kategóriák egyes tételei eltérhetnek egymástól.	
10. Levezetés módszere:	Direkt/közvetlen vagy indirekt/közvetett levezetés lehetősége.	„Vegyes” levezetés előírása.
	Működési cash flow kategória levezetése direkt/közvetlen vagy indirekt/közvetett módszerrel.	Szokásos működési tevékenységből származó pénzeszköz-változás kategória levezetése indirekt/közvetett módszerrel.
	A másik két kategória levezetésére mindkét szabályozás direkt/közvetlen módszert ír elő.	
11. Bruttó-nettó kimutatás:	Az egyes pénzbe-és kiáramlásokat, illetve korrekciós tételeket néhány kivételtől eltekintve bruttó módon kell kimutatni.	
12. Az adott előlegek és rövid távú kölcsönök besorolása:	A Befektetési cash flow kategória tételei.	A Szokásos működési tevékenységből származó pénzeszköz-változás kategória tételei.
13. A hosszú távú kölcsönök és elhelyezett bankbetétek besorolása:	A Befektetési cash flow kategória tételei.	A Pénzügyi műveletekből származó pénzeszköz-változás kategória tételei.
14. A kapott és fizetett kamatok és osztalékok, illetve a nyereségadók besorolása:	Alternatívák szerinti besorolás, külön soron való bemutatásuk kötelező, illetve szükség esetén lehetőség van szétbontásukra.	Előre meghatározott besorolás, nem szükséges kiemelni őket, nem igényelt a szétbontásuk.
15. Mérlegfordulónapi árfolyamváltozásokból	A kimutatás önálló tételeként vagy a pénzeszközök és	A kimutatásban való elkülönítésről nem rendelkezik.

nem realizált különbözetek kimutatása:	a pénzeszköz-egyenértékesek összetételét ismertető kiegészítő információk között kell kimutatni.	A Szokásos működési tevékenységből származó pénzeszköz-változás kategória részeként szerepel.
---	--	---

Forrás: Droppa – Becsky-Nagy (2015)

I.	Cash-flow kimutatás közvetlen/direkt módszerrel (bruttó pénz ki- és beáramlások)
	Működési tevékenységből származó cash-flow
	Vevőktől származó pénzbevételek
	Szállítók felé teljesített pénzkifizetések
	Munkavállalók felé teljesített pénzkifizetések
	Fizetett nyereségadók
	Káreseményből származó bevételek (biztosítás)
	<i>Szokásos tevékenységből származó nettó pénzáramlás</i>
	Befektetési tevékenységből származó cash-flow
	Kapott kamatok (MCF)
	Kapott osztalékok (MCF)
	Ingatlanok, gépek, berendezések beszerzésével kapcsolatos kifizetések
	Ingatlanok, gépek, berendezések értékesítésével kapcsolatos bevételek
	Leányvállalatokba történő befektetések
	<i>Befektetési tevékenységből származó nettó pénzáramlás</i>
	Finanszírozási tevékenységből származó cash-flow
	Részvénykibocsátásból származó bevétel
	Fizetett kamatok (MCF)
	Hitelfelvétel

Hiteltörlesztés
Fizetett osztalék (MCF)
<u>Finanszírozási tevékenységből származó nettó pénzáramlás</u>
<u>Pénzeszközök és pénzeszköz-egyenértékesek nettó növekedése (csökkenése)</u>
Pénzeszközök és pénzeszköz-egyenértékesek a pénzügyi év elején
Árfolyamváltozások hatása
<u>Pénzeszközök és pénzeszköz-egyenértékesek a pénzügyi év végén</u>

II.	Cash-flow kimutatás közvetett/indirekt módszerrel (nyereség/veszteség kiigazítások)
	Működési tevékenységből származó cash-flow
	Adózás előtti eredmény
	<u>Korrekciók:</u>
	*eredmény terhére elszámolt nyereségadó ráfordítás
	*részesedés társult vállalkozások eredményéből
	*eredményben elszámolt befektetésekből származó bevétel
	*eredményben elszámolt finanszírozási ráfordítások
	*Ingatlanok, gépek, berendezések értékesítésének bevétele
	*befektetési célú ingatlanok valós értékeléséből származó nyereség
	*befektetett eszközök értékcsökkenése és értékvesztése
	*céltartalék változása
	*követelések és készletek értékvesztése
	*külföldi devizák átváltásának nyeresége/vesztesége
	Működő tőke változása
	Vevők és egyéb követelések növekedése/csökkenése
	Készletek növekedése/csökkenése
	Szállítók és egyéb kötelezettségek növekedése/csökkenése
	Fizetett nyereségadók

Káreseményből származó bevételek (biztosítás)
<u>Működési tevékenységből származó nettó pénzáramlás</u>
Befektetési tevékenységből származó cash-flow
Kapott kamatok
Kapott osztalékok
Ingtatlanok, gépek, berendezések beszerzésével kapcsolatos kifizetések
Ingtatlanok, gépek, berendezések értékesítésével kapcsolatos bevételek
Leányvállalatok megszerzésével kapcsolatos nettó pénzáramlás
<u>Befektetési tevékenységből származó nettó pénzáramlás</u>
Finanszírozási tevékenységből származó cash-flow
Részvénykibocsátásból származó bevétel
Fizetett kamatok
Hitelfelvétel
Hiteltörlesztés
Fizetett osztalék
<u>Finanszírozási tevékenységből származó nettó pénzáramlás</u>
<u>Pénzeszközök és pénzeszköz-egyenértékesek nettó növekedése (csökkenése)</u>
Pénzeszközök és pénzeszköz-egyenértékesek a pénzügyi év elején
Árfolyamvált. hatása a külföldi pénznemben meglévő pénzeszközök egyenlegére
<u>Pénzeszközök és pénzeszköz-egyenértékesek a pénzügyi év végén</u>

XIV. Fejezethez kapcsolódó feladatok

XIV.1. feladat: Tesztkérdések

1) A pénzeszköz egyenértékesnek milyen kritériumai vannak?

- forgatási cél (maximum 1 év lejárta)
- **magas likviditás**
- **könnyen aktiválhatók ismert összegű pénzeszközre**
- **nincs értékváltozási kockázat**
- pénzintézettel szembeniek

2) Milyen tevékenységek szerinti kategóriák vannak a cash flow kimutatásban?

- **befektetési tevékenység**
- egyéb tevékenység
- **finanszírozási tevékenység**
- pénzeszközös tevékenység
- pénzeszköz egyenértékes tevékenység

3) Az IAS7 standard működési tevékenységgel kapcsolatos kategóriát

- direkt (közvetlen) módszerrel ajánlja összeállítani
- indirekt (közvetett) módszerrel ajánlja összeállítani
- csak direkt módszerrel engedi összeállítani
- csak indirekt módszerrel engedi összeállítani
- **a gazdálkodóra bízta az összeállítási módszer kiválasztását**

4) A kapott osztalék melyik kategóriába tartozik?

- csak a működésibe sorolható be
- csak a befektetésibe sorolható be
- csak a finanszírozásiba sorolható be
- **működési és befektetési kategóriába is besorolható**
- bármelyik kategóriába besorolható

5) Hogyan jelenik meg a cash flow kimutatásban az a tárgyi eszköz beszerzés, amelynek ellenértékét a hitelt biztosító bank közvetlenül a szállítónak utalta át?

- **növeli a befektetési cash flow-t a tárgy eszköz beszerzés miatt**
- csökkenti a működési cash flow-t a szállító kifizetése miatt
- növeli a finanszírozási cash flow-t a hitelfelvétel miatt
- a gazdálkodó döntésétől függ, hogy melyik kategóriába sorolja
- nem jelenítik meg a cash flow kimutatásban, csak a megjegyzésekben (notes)

XIV.2. feladat: Cash flow kimutatás összeállítása

Az IFRS Nyrt. 20x1. december 31.ei fordulónapra vonatkozó kimutatásaiból a következőket ismeri (adatok M\$-ban)

MÉRLEG		
	20x1	20x0
Befektetett eszközök		
Ingatlanok, gépek, berendezések	380	305
Immateriális eszközök	250	200
Befektetések	0	25
	630	530
Forgóeszközök		
Készletek	150	102
Vevőkövetelések	390	315
Rövid távú befektetés	50	0
Készpénz	2	1
	592	418
Eszközök összesen	1222	948
Tőke és tőketartalékok		
Jegyzett tőke (1e \$ névértékű törzsrészesvények)	200	150
Tőketartalék	160	150
Átértékelési többlet	100	91
Eredménytartalék	160	100
	620	491
Hosszú lejáratú kötelezettségek		
Hosszú lejáratú hitelek	100	0
Halasztott adó kötelezettség	70	50
	170	50
Rövid lejáratú kötelezettség		
Szállítók	127	119
Banki folyószámla hitel	85	98
Nyereségadó tartozás	120	110
Osztaléktartozás	100	80
	432	407
Források összesen	1222	948

EREDMÉNYKIMUTATÁS

Árbevétel	2548
Értékesítés közvetlen ráfordítása	-1814
<i>Bruttó nyereség</i>	<i>734</i>
Forgalmi költségek	-125
Adminisztrációs költségek	-264
Működési eredmény	345
Kapott kamatok és befektetésből származó hozamok	30
Fizetendő kamat	-75
Adózás előtti eredmény	300
Nyereségadó ráfordítás	-140
Nettó eredmény	160
Tárgyi eszköz átértékelés	9
Teljes átfogó eredmény	169

Kiegészítő információk:

- Hosszú távú befektetés értékesítéséből 30M \$ pénzbevétel
- A 85 000e\$ bekerülési értékű, 45 M \$ nettó könyv szerinti értékű berendezéseket 32 M Ft-ért adtak el az év során.
- A rövid távú befektetések megfelelnek a készpénzgyenértékesek definíciójának.
- Az időszak során 100 000e\$ osztalékról határozott (mérlegfordulónap előtt) a közgyűlés.
- Tárgyi eszközök:

➤	➤ 20x1	➤ 20x0
➤ Bekerülés érték	➤ 720	➤ 595
➤ Halmazott écs	➤ 340	➤ 390
➤ Nettó könyv szerinti érték	➤ 380	➤ 305
- 50 000e\$ értékű törzsrészcnynt bocsátottak ki az év során részvényenként 20%-os ázsióval (készpénzben rendezve).
- Speciális mozgásokra nem került sor (pl. tárgyi eszköz vásárlása hitelből).

XIV.2. feladat megoldása

Egyedi cash flow kimutatás

		MFt
Adózás előtti nyereség	1	300
Korrektció		
Kamatráfordítás	2a	75
Nem pénzmozgásos tételek		
Értécsökkenés	4a	90
Nem operatív cash flowhoz tartozó eredménytényezők		
Kapott kamatok	3	-25
Tárgyi eszközök értékesítésén elért eredmény	4b	13
Befektetés értékesítésének eredménye	3	-5
Nettó forgótőke változás		
Készletek növekedése	5	-48
Vevői követelés növekedése	6	-75
Szállítói tartozások növekedése	7	8
		333
Kifizetett kamat	2b	-75
Kifizetett nyereségadó		-110
Működési tevékenységből származó pénzképződés		148
Kapott kamatok	3	25
Immateriális eszközök beszerzése		-50
Tárgyi eszközök beszerzése	4a	-201
Tárgyi eszközök értékesítésének pénzbevétele	4b	32
Befektetés értékesítésének pénzbevétele	3	30
Pénzfelhalmozás befektetési tevékenységből		-164
Kifizetett osztalék	5	-80
Részvény kibocsátásából származó pénzbevétel	6	60
Hitelfelvétel (hosszú lejáratú)	7	100
Pénzképződés finanszírozási tevékenységből		80
Pénz és egyenértékesei növekedés		64
Nyitó		-97
Záró		-33
Növekedés	8	64

Cash flow kimutatás összeállításának magyarázata:

1.	Adózás előtti eredmény eredménykimutatásból	300
2.	Korrekción	
	Kamatráfordítás (nem biztos, hogy pénzmozgás)	75
	Fizetendő kamat (pénzmozgás)	-75
3.	Kapott kamatok	
	Kapott kamat és befektetésekből származó hozam	30
	Befektetés nyitó érték	25
	Befektetés értékesítésből származó pénzbevétel	30
	Eredményre gyakorolt hatás	5
	Kapott kamat és befektetésekből származó hozam	30
	Befektetés értékesítéséből származó hozam	5
	Kapott kamat	25

4. Tárgyi eszköz mozgástábla

4a	Megnevezés	Bruttó érték	Halmazott értéksökkenés	Nettó érték
	Nyitó	595	290	305
	Értékesítés (bevétel)	-85	-40	-45
	Tárgyi eszköz átértékelés	9	0	9
	Tárgyi eszköz beszerzés	201	0	201
	Értéksökkenés		90	-90
	Összesen	720	340	380

4b Értékesítés eredményhatása

Nettó könyv szerinti érték	45
Értékesítési ár	32
Eredményre gyakorolt hatás	-13

5.		Osztaléktartozás	Eredménytartalék
	Nyitó	80	100
	Osztalék jóváhagyás	100	-100
	Osztalékfizetés	-80	
	Tárgyévi eredmény		160
	Záró	100	160

6. Részvénykibocsátásból származó bevétel

T Pénz	K Jegyzett tőke	50000
T Pénz	K Tőketartozás	10000
		60000

7. Hosszú lejáratú hitelek

Nyitó	0
Hitelfelvétel	100
Záró	100

8.	Rövid távú befektetés	Készpénz	Banki folyószámla hitel	Összesen
Nyitó	0	1	-98	-97
Záró	50	2	-85	-33
Növekedés				64

XIV.3. feladat: Példa direkt és indirekt cash flowra

Az IFRS Nyrt. nyilvántartásából a következő adatokat ismeri:

Készpénz nyitó érték	800
Vevők nyitó érték	3200
Szállítók nyitó érték	1600
Az időszak összes realizált hozama	16000
Az időszak során kapott bevétel	15800

Az időszak összes realizált ráfordítása	14400
Ebből amortizáció	3200
Az időszak során kifizetett kiadás	12000

Feladat: Vezesse le az Nyrt. pénzeszköz változását direkt és indirekt módszerrel!

XIV.3. feladat megoldása

Cash flow direkt módszerrel

Csak a pénzmozgással járó gazdasági események

Időszak során realizált bevétel	15800
Időszak során kifizetett kiadás	12000
Pénzképződés operatív tevékenységből	3800
+ Nyitó pénzeszköz	800
Záró pénzeszköz	4600

Cash flow indirekt módszerrel

Adózás előtti eredmény (1)	1600
+ értéksökkenés (2)	3200
Nettó forgótőke változás	
Vevők (2)	-200
Szállítók (3)	-800
<hr/>	
Pénz képződés operatív tevékenységből	3800
+Nyitó pénzeszköz + pénzeszköz egyenértékes	800
<hr/>	
Záró pénzeszköz + pénzeszköz egyenértékes	4600

Adózás előtti eredmény

Összes hozam	16000
Összes ráfordítás	14400
<hr/>	
Összesen	1600

Vevők

Nyitó érték	3200
Realizált hozam	16000
Teljesítés	-15800
<hr/>	
Záró érték	3400

Záró érték - Nyitó érték = $3400 - 3200 = 200$ növekedés

Az árbevétel az eredményt növelte, de nem folyt be, ezért korrigálni kell, negatív előjellel.

Szállítók

Nyitó érték	1600
Növekedés (14400-3200)	11200
Csökkenés	-12000
<hr/>	
Záró érték	800

Záró érték – Nyitó érték = $800 - 1600 = -800$, csökkent a szállító nyitó értékhez képest, vagyis a nyitó értékből is lett teljesítve, a tárgyévén túl, így korrigálni kell negatív előjellel, ami azt jelenti a pénzeszköz nagyobb értékkel csökkent tárgyévi szállító összegénél.

XV. IAS 33 – EPS MUTATÓ

A standard hatóköre:

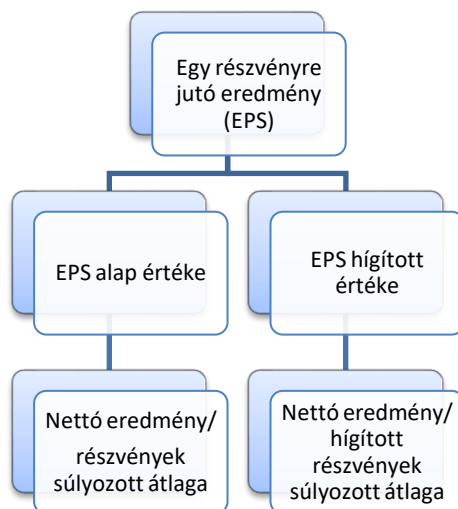
Azoknak a gazdálkodóknak a pénzügyi kimutatásaira kell alkalmazni a standard előírásait, amelyek nyilvánosan kibocsátott törzsrészevényei, potenciális törzsrészevényei hazai, külföldi tőzsdén vagy tőzsdén kívüli értékpapírpiacra forgalomban vannak, vagy már megkezdték a törzsrészevények, potenciális törzsrészevények kibocsátását a nyilvános értékpapírpiacra.

A standarddal kapcsolatos alapfogalmak:

EPS mutató: (Earnings per Shares) egy részvényre jutó nyereség mutató célja, a gazdálkodó egységek teljesítményének térbeli és időbeli összehasonlíthatósága. Az eredménykimutatásban szerepel az alap és hígított értéke is.

Törzsrészevény: (közönséges részvény) egy vállalatban való részesedést megtestesítő értékpapír, amely minden más tőkeinstrumentumnak alá van rendelve, tulajdonosai csak a többi részvény tulajdonosai után részesülhet osztalékból.

Potenciális törzsrészevény: minden olyan pénzügyi instrumentum, egyéb szerződés (például opciók, warrantok), melyek törzsrészevényre jogosíthatják fel tulajdonosukat.

54. ábra: Az EPS mutató típusai

Forrás: Kiss-Orbán (2015)

Alap EPS mutató: az anyavállalat törzsrészevénytulajdonosai számára rendelkezésére álló nettó eredménynek (számlálói) és a forgalomban lévő törzsrészevények adott időszakra vonatkozó súlyozott átlagának (nevező) hányadosa.

$$\text{EPS}_{\text{alap}} = \frac{\text{anyavállalati törzsrészvénytulajdonosok nettó eredménye}}{\text{forgalomban lévő törzsrészvények súlyozott átlaga}}$$

Folytatódó és megszűnő tevékenységek esetén külön szükséges kiszámítani a folytatódó és a megszűnő tevékenységekre jutó nettó eredmény alapján.

Alap EPS mutató számlálója: nettó eredmény, vagyis az anyavállalatra jutó adózott eredménye, korrigálva

- az elsőbbségi részvényekre jutó osztalék adózás utáni értékével,
- az elsőbbségi részvények különbözetével,
- valamint a saját tőkeinstrumentumként kimutatott elsőbbségi részvényekhez kapcsolódó hatásokkal, pl. átváltoztatható elsőbbségi részvény.

Az alap EPS mutató számlálójának korrekciói:

- Nem kontrolláló tulajdonosokra jutó eredmény (-)
- Az elsőbbségi részvényre jutó osztalék (adó) (-)
- Elsőbbségi részvények diszkonttal vagy ázsióval történő kibocsátása miatti elsőbbségi osztalék (-)
- Elsőbbségi részvények visszavásárláskor fizetett prémium miatti korrekció (-)
- Átváltható elsőbbségi részvények korai átváltását ösztönző prémium miatti korrekció (-)
- Átváltható elsőbbségi részvények átváltáskori diszkont miatti korrekció (+) (Lakatos et al., 2016).

A korrekciós tételek magyarázata:

- az anyavállalati tulajdonosokra jutó eredményt kiszámításához le kell vonni a nem kontrolláló tulajdonosokra jutó eredményt,
- az elsőbbségi részvényekre jutó osztalék a törzsrészvényeseknek járó osztalék előtt kifizetésre kerül a nettó eredményből, így nem tartozik a törzsrészvényesekre jutó eredménybe,
- az elsőbbségi részvények kibocsátásakor keletkező diszkontot (névérték alatti) vagy ázsiós kibocsátás esetén prémiumot elsőbbségi osztalékként kell kezelni, így ezt is le kell vonni a nettó eredményből
- a forgalomban lévő elsőbbségi részvényekre a gazdálkodó által tett vételi ajánlat könyv szerinti érték feletti összegét osztalék kell tekinteni, így le kell vonni a nettó eredményből,
- az átváltható elsőbbségi részvények korai átváltásából származó ösztönzőként használt kedvező átváltási arányokból származó előnyöket is osztalékként kell kezelni és le kell vonni,
- ha az elsőbbségi részvény könyv szerinti értéke meghaladja a fizetett ellenértéket, akkor a különbözettel meg kell növelni a törzsrészvényesekre jutó eredményt (Lakatos et al., 2016).

Alap EPS mutató nevezője: „az egy részvényre jutó eredmény alapértéke kiszámításakor a törzsrészvények száma az adott időszakban forgalomban lévő törzsrészvények súlyozott átlaga kell legyen (IAS 33/19)”.

A súlyozott átlag számításakor az adott időszakban forgalomban lévő törzsrészvények számának változásait kell figyelembe venni. A forgalomban lévő törzsrészvények számának súlyozott számtani átlagához az adott időszak alatt forgalomban lévő részvények számát kell súlyozni az időszak súlyával, amely az adott részvények forgalomban lévő napjainak az időszak összes napjának aránya.

A részvények nevezőbe foglalásának esetei

Esemény Törzsrészvény kibocsátása...	Mikortól szerepeljen a nevezőben?
...pénzeszköz ellenében	A pénzeszköz követelhető, esedékes.
...törzs- vagy elsőbbségi részvények osztaléknak önkéntes újrabefektetése esetén	Amikor az osztalékot újra befektetik.
...hitel instrumentum átváltása miatt, vagy pénzügyi instrumentum kamat- vagy tőketörlesztése érdekében	Amikor a kamat már nem halmozódik.
...kötelezettség kiegyenlítése érdekében	Amikor a kötelezettség rendezetté válik.
...eszközbeszerzés ellenértékéért	Amikor a beszerzést (eszközt) kimutatják.
...szolgáltatás igénybevételének ellenértékéért	Amikor a szolgáltatást igénybe vették.
...vállalatfelvásárlás ellenértékéért	A vállalatfelvásárlás időpontjától.
...kötelezően átváltandó instrumentumok kibocsátása esetén	Amikor a szerződést megkötik (és nem amikor a kötelező átváltás megtörténik).
...valamely feltétel(ek)hez kötötten	Amikor minden feltétel teljesült.
...üzleti kombináció ellenértékéért	Az akvizíció időpontjától.

Forrás: Lakatos et al. (2016)

A nevezőt módosító speciális esetekben a részvények számát befolyásolják, de a rendelkezésre álló erőforrások értéke változatlan marad.

Speciális módosító események

ESEMÉNY	LEÍRÁS	MÓDOSÍTÓ HATÁS
tőkésítés, vagy részvényosztalék	A meglévő részvényesi kör ellenérték nélkül jut további törzsrészvényekhez, növelve ezzel a forgalomban lévő részvények számát, azonban a vállalkozás erőforrásai nem változnak.	A részvények kibocsátás előtti számát úgy kell módosítani, mintha a részvénykibocsátásra a legelső időszak elején került volna sor.
bónusz (jutalom) elem valamely kibocsátása során	A részvényjegyzési jogra történő kibocsátás során jelentkező jutalom elem, mely a lehívási ár (alacsonyabb) és a részvény valós értéke közötti különbözet.	<u>A kibocsátást megelőző időszakban:</u> a kibocsátás előtt forgalomban lévő törzsrészvények száma * (a részvények valós értéke a kibocsátás előtt / elméleti kibocsátás utáni részvényenkénti valós érték) <u>A kibocsátás időszaka során:</u> a kibocsátást megelőző időre időarányosan kell korrigálni, míg az időszak további részére a ténylegesen forgalomban lévő részvényt számot kell figyelembe venni.
részvények felosztása, vagy összevonása	A részvények felosztása a tőkésítéssel megegyező esemény. A részvények összevonása során a forgalomban lévő részvények száma csökken, míg a gazdálkodó erőforrásai változatlanok maradnak.	<u>A részvények felosztása</u> során a korrekció azonos a tőkésítés során ismertetett módszerrel. <u>A részvények összevonásának</u> kezelése megegyezik a részvényfelosztásával. Rendkívüli osztalékfizetés esetén csak az osztalék kimutatásával egy időben kell csökkenteni a forgalomban lévő törzsrészvények számát.

Forrás: Lakatos et al. (2013)

„Ha a forgalomban lévő törzsrészvények vagy a potenciális törzsrészvények száma tőkésítési célú kibocsátás, ingyen részvények kibocsátása, vagy részvényfelosztás következtében növekszik, vagy fordított részvényfelosztás következtében csökken, az összes bemutatott időszakra vonatkozóan visszamenőlegesen módosítani kell az egy

részvényre jutó eredmény alapértékét és az egy részvényre jutó eredmény hígított értékét (IAS 33/64-65)”.

Hígított EPS: Az alap EPS mutatónál alacsonyabb értékű mutató, mely azt a legrosszabb helyzet mutatja, amikor minden olyan potenciális törzsrészvényt törzsrészvénné konvertálnak és emiatt az EPS értéke romlik. A hígítás hatására a forgalomban lévő részvények száma és ezzel együtt a nevező is megnő, ami a mutató értékének csökkenését vonja maga után. Ezzel egyidőben a törzsrészvényesek számára kiosztható nettó eredmény értéke is változik, pl. a potenciális törzsrészvények ki nem osztott osztalékával.

A hígítás okai lehetnek: átváltható instrumentumok átváltása, a gazdálkodó részvényeire vonatkozó opciók, warrantok lehívása, vagy új részvényeket kibocsátása bizonyos feltételek teljesülése mellett.

Csak akkor tekinthető hígító hatásúnak, ha a hígított EPS értéke alacsonyabb, mint az alap EPS mutató értéke, hiszen a törzsrészvényes számára legrosszabb helyzetet keressük. A hígítás során először a leginkább hígító hatású potenciális törzsrészvényeket kell figyelembe venni és a mutatót növelő potenciális törzsrészvényeket figyelmen kívül kell hagyni.

A számításokat két vetületben kell elvégezni: törzsrészvény osztályonként, valamint a gazdálkodó egység által végzett tevékenységenként.

A mutatót minden időszakban azonos módon kell meghatározni. Veszteség esetén LPS (loss per share) mutatót is közzé kell tenni.

Az egy részvényre jutó eredmény hígított értékét is ki kell mutatni, mely az alap EPS mutató számlálójának és nevezőjének korrekciójával kerül kiszámításra.

„A hígítás az egy részvényre jutó eredmény csökkentése vagy az egy részvényre jutó veszteség növelése abból a feltételezésből fakadóan, hogy átváltható instrumentumokat váltottak át, opciókat vagy warrantokat hívtak le, vagy bizonyos feltételek teljesülése esetén új törzsrészvényeket bocsátottak ki. Az opciók, warrantok és azok megfelelői olyan pénzügyi instrumentumok, amelyek jogot biztosítanak birtokosuknak törzsrészvény vásárlására (IAS 33/5).”

$$\text{EPS}_{\text{hígított}} = \frac{\text{Alap EPS számlálója} + \text{korrekciók}}{\text{Alap EPS nevezője} + \text{korrekciók}}$$

A hígított EPS mutatót is a folytatódó és a megszűnő tevékenységekre jutó nettó eredmény alapján kell megállapítani.

A hígított EPS mutató számlálója: A hígított EPS számlálójához az alap EPS mutatóhoz meghatározott rendelkezésre álló eredményt módosítani kell az alábbi tényezőkkel:

az adott időszakban potenciálisan kibocsátható törzsrészvények időarányos kamatának és osztalékának adózás utáni értékével,

azon bevételek és ráfordítások adózás utáni hatásával, amelyek a potenciális törzsrészvények átváltásából származtak volna, valamint

a hígító potenciális törzsrészesvényekre járó osztaléknak az adózás utáni hatásával, amelyek az EPS alapértékénél levonásra kerültek (IAS 33).

Összességében tehát azt kell megvizsgálni, hogy hogyan alakult volna a gazdálkodó adózott eredménye, ha a potenciális törzsrészesvények tényleges törzsrészesvényekké váltak volna. Ekkor ugyanis módosult volna a kamatráfordítás, az osztalékfizetés mértéke is.

A hígított EPS mutató nevezője: A forgalomban lévő törzsrészesvények számának átlagát az alapérték kiszámításánál meghatározott nevező korrigált értéke adja. E szerint a törzsrészesvények számának súlyozott átlagát növelni kell azon törzsrészesvények súlyozott átlagával, amelyek forgalomban lettek volna, ha valamennyi potenciális törzsrészesvény törzsrészesvénné váltása bekövetkezik.

A hígító hatású potenciális törzsrészesvényeknél az átváltás időpontjának a vizsgált időszak kezdetét kell tekinteni, vagy, ha kibocsátása később történt meg, akkor a kibocsátás időpontjától kell figyelembe venni, mint korrekciós tényezőt.

A potenciális törzsrészesvényeknek az időszak közbeni forgalomból való kikerülését az előzőekhez hasonló elven figyelembe kell venni. Ha azok időközben tényleges törzsrészesvénné váltak, csak az átváltás időpontjáig kell a hígítás során korrigálni vele, attól az időponttól kezdődően pedig az alap EPS mutató meghatározásánál kell vele számolni (IAS 33).

Hígító hatású potenciális törzsrészesvények

Az IAS 33 alapján „a potenciális törzsrészesvények akkor és csak akkor tekintendők hígító hatásúnak, ha törzsrészesvényekre történő átváltásuk csökkentené a folytatódó tevékenységek egy részvényre jutó eredményét vagy növelné azok egy részvényre jutó veszteségét (IAS 33/41)”.

„A potenciális törzsrészesvények akkor hígítással ellentétes hatásúak, ha törzsrészesvényre történő átváltásuk növelné a folytatódó tevékenységből származó egy részvényre jutó eredményt, vagy csökkentené a folytatódó tevékenységből származó egy részvényre jutó veszteséget (IAS 33/43).”

Az EPS mutató hígított értékének számítása során a hígítással ellentétes hatású eseményeket nem feltételezzük. Azt, hogy az adott potenciális törzsrészesvények hígító vagy azzal ellentétes hatásúak-e nem összevontan értékelik, minden esetben külön mérlegelik az esetleges folyamatokat. Mivel a figyelembe vétel sorrendje is befolyásolhatja az eredményt, elfogadott, hogy először a leghígítóbb hatású potenciális törzsrészesvényekkel számolunk, majd folyamatosan haladunk a legkevésbé hígító hatásúak felé. A módszer célja az alapérték hígításának maximalizálása.

Hígító hatású potenciális törzsrészesvények és azok rövid leírása Orbán (2015) és IAS 33 alapján:

Opciók, warrantok és azok megfelelői: A gazdálkodónak feltételeznie kell, hogy a hígító hatású opciók és warrantok lehívásra kerülnek. Ebben az esetben úgy kell tekinteni, mintha a törzsrészesvények időszaki átlagára alatti kibocsátás eredményezne bevételt. Az opció feltételezett ellenértékének a részvények valós piaci értéken történő kibocsátási árát kell tekinteni.

Átváltoztatható instrumentumok: Az átváltoztatható elsőbbségi részvények hígító hatása akkor érvényesül, ha az új részvényekre jutó osztalék, illetve a kamat összege kisebb, mint az EPS alap. Átváltoztatható adósság esetén, ha az egy részvényre jutó kamat és egyéb eredményhatás kisebb, mint az EPS alap értéke, akkor hígító hatásúnak kell tekinteni.

Feltételesen kibocsátandó részvények: A feltételesen kibocsátandó törzsrészvényeket az időszak kezdetétől forgalomban lévőnek tekintik az egy részvényre jutó eredmény hígított értékének számítása során, amennyiben a standardban meghatározott feltételek teljesülnek.

Törzsrészvényben vagy pénzeszközben teljesítendő szerződések: Amennyiben a gazdálkodó részvényt is teljesíthető szerződést köt, azt kell feltételezni, hogy a kiegyenlítés részvényekkel fog megtörténni. Ha a másik fél döntésétől függ, hogy a kiegyenlítés törzsrészvényben vagy pénzeszközben teljesíthető, a mutató számításánál a nagyobb hígító hatású eseményt kell figyelembe venni.

Vásárolt opciók: Nincs hígító hatásuk, mert a gazdálkodók csak a rájuk nézve kedvező helyzetben hívják le az opciókat, így ezek hatása hígítással ellentétes hatású lenne.

Kiírt eladási opciók: Amennyiben a lehívási ár magasabb, mint az átlagos piaci ár, érvényesül a hígító hatás, így figyelembe kell venni a mutató hígított értékének számításakor.

Kiírt vételi opciók: A kiírt vételi opciók akkor tekinthetők hígító hatásúnak, ha a lehívási ár alacsonyabb, mint az átlagos piaci ár.

Visszamenőleges korrekciók és közzétételi kötelezettség: Amennyiben az EPS értékét azért kell módosítani, mert kapitalizáció, ingyenes részvénykibocsátás, részvényösszevonás/felosztás történt, akkor az EPS értékét visszamenőleg is korrigálni kell minden időszakra. (Lakatos, 2014) Az EPS értékét újra kell számolni abban az esetben is, ha lényeges hibára derül fény vagy a számviteli politika módosításának következtében változik. Nem kell visszamenőlegesen korrigálni az egy részvényre jutó eredmény értékét, ha az eltérés a számításnál használt alapfeltételezések módosulása vagy a potenciális törzsrészvények törzsrészvényekké való átváltása miatt következik be.

Az IAS 33 alapján a gazdálkodónak közzé kell tenni: az egy részvényre jutó eredmény alap és hígított értékét, a törzsrészvényeknek a számítások során használt súlyozott átlagos számát, azokat az elemeket, amelyeket azért hagytak figyelmen kívül, mert nem hígító hatásúak, a nem folytatódó tevékenység miatt figyelmen kívül hagyott hatást.

XV. Fejezethez kapcsolódó feladatok

XV.1. feladat: EPS mutató (Lakatos et. al. 2016)

Az IFRS Nyrt. anyavállalati tulajdonosra jutó eredménye 200 000e€. 100 000 db elsőbbségi részvényből 40%-a halmozódó, névértéke 100€/db, és 5%-os osztalékot fizet. 60%-a nem halmozódó, névértéke 100€/db és 8% osztalékot fizet.

Ha előző évben nem történt osztalékfizetés, akkor hogyan kell módosítani a törzsrészvényekre jutó eredményt ebben az évben?

a) eset, ha tárgyévben nincs osztalékfizetés

csak a halmozódó részvények tárgyévi osztalékával kell korrigálni

$$0,05 \cdot 40\,000 \text{ db} \cdot 100 \text{ €/db} = 200 \text{ e€}$$

$$\text{Eredmény: } 200\,000 \text{ e€} - 200 \text{ e€} = 199\,800 \text{ e€}$$

b) eset, ha tárgyévben van osztalékfizetés

halmozódó részvény adott évi osztaléka 200e€, függetlenül attól, hogy az előző évi osztalék is ekkor kerül-e kifizetésre,

a nem halmozódó elsőbbségi részvény osztaléka

$$0,1 \cdot 60\,000 \text{ db} \cdot 100 \text{ €/db} = 600 \text{ e€}$$

$$\text{Eredmény: } 200\,000 \text{ e€} - 200 \text{ e€} - 600 \text{ e€} = 199\,200 \text{ e€}$$

XV.2. feladat: EPS mutató nevezőjének kiszámítása

Az IFRS Nyrt. anyavállalati eredménye 200 000€. Nyitáskor 11000db törzsrészvény volt kibocsátva, amelyből 1000db visszavásárolt saját részvény volt Május 31-én 2000db újabb törzsrészvény került kibocsátásra, melynek 70%-át fizették ki. Október 31-én 1000db részvény visszavásárlása történt meg. **Számolja ki az alap EPS mutatót!**

Dátum	Esemény	Kibocsátott részvények száma	Saját részvények száma	Forgalomban lévő törzsrészvények száma	Súly
31.dec	Nyitó	11000	1000	10000	0,41
31.máj	Részvény kibocsátás, 70%-a befolyt	1400		11400	0,42
31.okt	Részvény visszavásárlás		1000	10400	0,17
31.dec	Záró	12400	2000	10400	1,00

Forgalomban lévő törzsrészvények súlyozott számtani átlaga:

$$0,41 \cdot 10\,000 \text{ db} + 0,42 \cdot 11\,400 \text{ db} + 0,17 \cdot 10\,400 \text{ db} = 10\,654 \text{ db}$$

$$\text{Alap EPS mutató értéke: } 200\,000 \text{ e€} / 10\,654 \text{ db} = 18,77 \text{ e€/db.}$$

XV.3. feladat: Speciális módosító esemény

Az IFRS Nyrt. anyavállalati eredménye előző évben 300e € volt, tárgyévben pedig 150e €. Előző évben a kibocsátott részvények száma 100 000db volt. Tárgyévben minden részvény után 1 új részvényt adtak.

Mivel a rendelkezésre álló erőforrások nem változtak, csak a részvények darabszáma, ezért visszamenőlegesen is újra kell számolni az EPS alapmutató értékét.

EPS (előző év) = $300\ 000\text{€}/100\ 000\text{db}=3\text{€}/\text{db}$

EPS (tárgyév) = $150\ 000\text{€}/150\ 000\text{db}=1\text{€}/\text{db}$.

EPS (előző év újra számolva) = $300\ 000\text{€}/150\ 000\text{db}=2\ \text{€}/\text{db}$.

XV.4. feladat: Speciális módosító esemény

Anyavállalati eredmény 200 000€. Az év során április 30-án új részvények kibocsátása történt 50 000db, készpénzben teljesítve. augusztus 30-án 1:3 arányban minden meglévő 3 részvény után 1 új részvényt adtak. Előző évben az EPS alap értéke 1 €/db.

Dátum	Esemény	Kibocsátott részvények száma	Forgalomban lévő törzsrészvények száma	Súly
január 1.	Nyitó	120000	160000	0,33
április 30.	Részvény kibocsátása	30000	200000	0,67
augusztus 30.	1:3 arányban részvény osztalékjuttatása	40000		
december 31.	Záró	190000	190000	1,00

Forgalomban lévő törzsrészvények száma: 186849

Anyavállalatra jutó eredmény: 200000

Alap EPS mutató: 1,07

120 000db esetén 1 €/db volt az EPS, tehát az eredmény 120 000€ volt.

190 000db esetén $200\ 000\text{€}/190\ 000\text{db}=1,05\ \text{€}/\text{db}$ lett volna az EPS értéke.

XV.5. feladat: Hígított EPS mutató

Nyitáskor a részvények darabszáma 120 000Ft volt, a visszavásárolt saját részvények száma 1000db.

Április 30-án 30 000db részvénykibocsátás történt, október 31-én 2000db részvény visszavásárlása történt.

Dátum	Esemény	Kibocsátott részvények száma	Saját részvények száma	Forgalomban lévő törzsrészvények száma	Súly
december 31.	Nyitó	120000	1000	119000	0,33
április 30.	Részvény kibocsátása	30000		149000	0,33
augusztus 30.	Elsőbbségi részvény törzsrészvényre váltása	20000		169000	0,17
október 31.	Részvény visszavásárlás		2000	167000	0,17
december 31.	Záró	170000	3000	167000	1

Forgalomban lévő törzsrészvények száma: 145542

Anyavállalatra jutó eredmény: 200000

Alap EPS mutató: 1,37

XV.6. feladat: Hígított EPS mutató

Január 1-én 10000 db átváltoztatható elsőbbségi részvénnyel rendelkezett a vállalat, amelyeket augusztus 30-án törzsrészvényekre váltottak, minden elsőbbségi részvény után 2 törzsrészvényt adtak.

Január 1-én 1000 db átváltoztatható kötvénnyel rendelkeztek, amelyek egész évben nem kerültek átváltásra, átváltási arányuk 1:1.

Július 31-én újabb 1000 db átváltoztatható kötvényt bocsátottak ki, amelyek nem kerültek átváltásra év végéig.

Menyi lesz a hígított EPS mutató, ha feltételezzük, hogy mindegyik hígító hatású?

Hígítás kezdete	Hígítás vége	Hígító hatású instrumentumok száma	Átváltási arány	Hígító hatású potenciális törzsrészesvények száma	Súly
január 1.	augusztus 30.	10000	2,00	20000	0,67
január 1.	december 31.	1000	1,00	1000	1,00
július 31.	december 31.	1000	1,00	1000	0,42

Anyavállalati eredmény:	200000
Forgalomban lévő törzsrészesvények száma:	145542
Hígító hatású törzsrészesvények száma:	14734
Összes törzsrészesvény száma:	160277
Hígított EPS:	1,25

Forrás: Lakatos et. al. (2016)

XVI. IFRS 16 – LÍZINGEK

A standard célja:

Az IFRS 16 az IAS 17 előző lízingstandard helyett élete lépett életbe. Az új lízing standard célja, hogy a lízingszerződések megjelenjenek a mérlegben és megbízható valós képet mutasson a társaságok lízingelt eszközeiről és lízingkötelezettségeiről. Biztosítja a lízingelő vagy eszközök vásárlását végző társaságok adatainak összehasonlíthatóságát és a mérlegen kívüli kötelezettségek becslését.

Az IFRS 16 olyan új döntési, becslési módszereket alkalmaz, amelyek meghatározzák a lízingek azonosítását, a lízing időtartamát, illetve a megjelenítendő használati jogot megtestesítő eszköz és a lízing kötelezettség mérését.

A lízingügyletek és a szolgáltatási szerződések közt az alapján tesz különbséget a standard, hogy az eszköz a vevő irányítása alá tartozik-e.

A standard hatóköre:

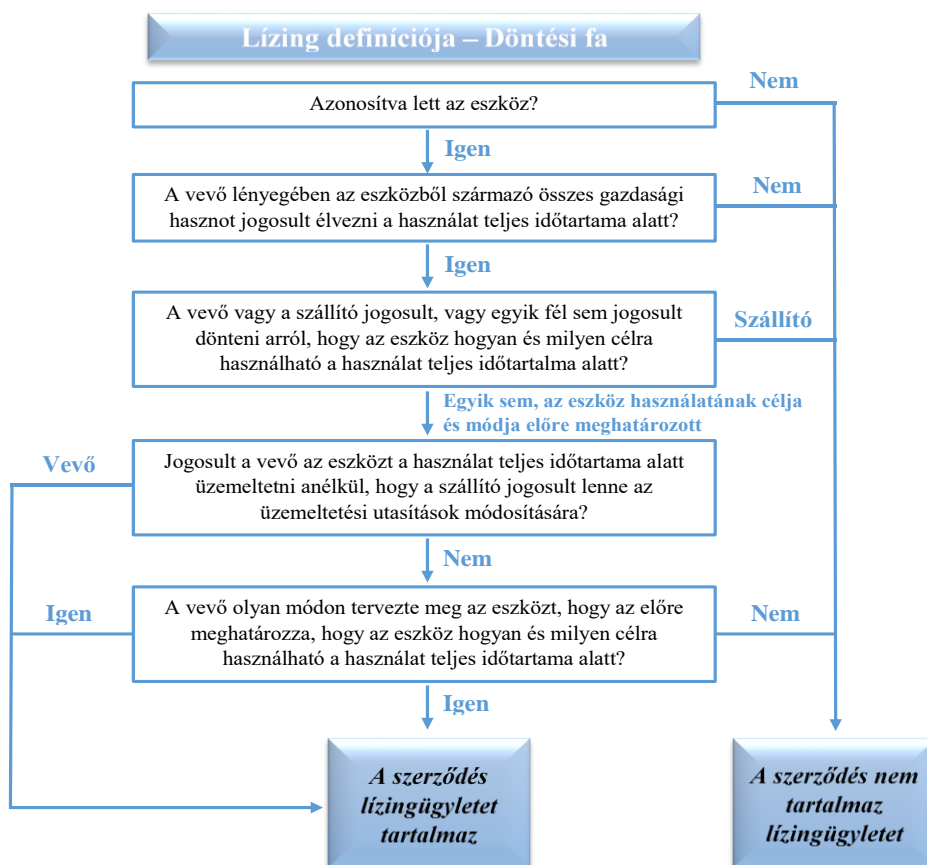
Az IASB 2016. január 13-án bocsátotta ki, 2019. január 1-től vagy azután kezdődő éves beszámolási időszakokra érvényes. Korábbi alkalmazás csak a 2017. január 1-jétől hatályos IFRS 15 alkalmazása után megengedett. Kiváltja a korábbi IAS 17, IFRIC 4, SIC 15, SIC 27 értelmezéseket.

A lízingbeadó számára a lízingelszámolás lényegében nem változik, de a lízingbe vevők számára egységes lízingelszámolási modell kerül bevezetésre. Ez alól kiételez képeznek a rövid lejáratú lízingek és a kis értékű eszközök lízingjei. A lízingbeadó és a lízingbe vevő számára egyaránt nő a közzétételi kötelezettség. A lízingbe vevő számára a mérlegen kívüli elszámolás megszűnik, az összes lízingelt eszközt meg kell jeleníteni a mérlegben. A lízingbe vevő használati jogot és fizetési kötelezettséget kell megjeleníteni, ami hatással van a pénzügyi mutatók értékére, mint az eladósodottsági mutató vagy az EBITDA. Javítja az összehasonlíthatóságot, hatással van a kovenánsok (adós és hitelező közötti szerződések) értékére, a hitelfelvételi költségekre, a hitelértékelésre. Részletes útmutatást tartalmaz a lízingek és a szolgáltatások elkülönítésére a szerződéseken belül (operatív lízingek esetében korábban megegyezett a számviteli kezelésük).

Az új standard alkalmazása alól az alábbi esetek kivételek:

- Az ásványkincsek, kőolaj-, földgáz és a hasonló nem megújuló erőforrások feltárására vagy hasznosítására vonatkozó lízingek;
- Lízingbe vevő által lízing keretében birtokolt biológiai eszközök (IAS 41);
- Az IFRIC 12 Szolgáltatási koncessziós megállapodások értelmezés hatálya alá eső megállapodások;
- Lízingbe adó által lízing keretében rendelkezésre bocsátott szerzői tulajdonjogok, mely az IFRS 15 standard hatálya alá tartoznak;
- Az IAS38 hatálya alá tartozó bérleti szerződésekből származó lízingbe vevő által birtokolt jogok elszámolása (mozi filmek, szabadalmak és szerzői jogok).

Döntési fa a lízingszerződés, lízingügylet megállapításához

55. ábra: A lízing definíciója – döntési fa

Forrás: Saját szerkesztés az IFRS 16 standard alapján

A standarddal kapcsolatos alapfogalmak:

Lízing: Egy szerződés lízingszerződésnek minősül vagy lízinget tartalmaz, ha egyik oldalon jogot keletkeztet egy azonosított eszköz használatának irányításához és a gazdasági hasznot szedéséhez, meghatározott futamidő alatt, a másik oldalon ellentételezéssel szemben. Azt a tényt, hogy a szerződés lízingszerződés-e vagy tartalmaz-e lízingügyletet a szerződést kötő gazdálkodók kötelesek rögzíteni az ügylet keletkezésekor, melynek tényét kizárólag abban az esetben vizsgálhatják felül, ha a szerződés feltételei megváltoznak.

(Korábbi definíció: Egy olyan pénzügyi ügylet, szerződés, amelynek során a lízing cég azzal a céllal vásárol meg egy az ügyfele által kiválasztott eszközt, hogy aztán folyamatos díjfizetés (fizetések sorozata) ellenében annak használatának jogát az adott ügyfélnek átengedje, a szerződésben meghatározott futamidőre, amelynek lejártával az eszköz az ügyfél tulajdonába is kerülhet.

Lízingkomponensek: A lízing komponenseket és a nem lízing komponenseket külön kell elszámolni, az előbbit az IFRS 16 standard, az utóbbit más standardok alapján.

Lízing futamideje: A lízingszerződésnek a fel nem mondható időszaka, illetve minden olyan időszak, amelyekre a lízingbevevő opcióval rendelkezik (pl.: hosszabbítás) és a lízing a kezdetekor kellően biztos abban, hogy az opciót lehívja. A gazdálkodók kötelesek felülvizsgálni a lízing futamidejét akkor, ha a lízingszerződés fel nem mondható időszakában változás következik be.

Lízingdíj elemei: A fix díjak, csökkentve az ösztönzőkkel, a vételi opció lehívásának ára, a garantált maradványérték, a felmondási opció költségei, illetve a változó összegű lízingdíj tartoznak bele.

Diszkontráta: Az a ráta, melyet a lízingbe vevő fizet a lízingbe adó számára, vagyis a lízing implicit kamatlába, amely az összes lízingdíj fizetése esetén a jövőbeli pénzáramlásokat pontosan a bekerülési értékre diszkontálja. A lízingbeadó mindig a lízing implicit kamatlábat, míg a lízingbe vevő vagy az implicit kamatlábat vagy ennek ismeretének hiányában a járulékos kamatlábat használja.

Lízing implicit kamatláb Az a diszkontráta, amely a lízing kezdetén a minimális lízingdíj fizetések és a nem garantált maradványérték pénzáramlásait pontosan a lízingelt eszköz valós értékére (+ a lízingbeadó kezdeti költségeire) diszkontálja.

Lízing kezdete: Vagy a lízingszerződés megkötésének időpontja vagy a feleknek a lízing legfontosabb rendelkezéseire vonatkozó kötelezettségvállalásának az időpontja közül a korábbi: azaz amelytől a lízingbevevő jogosult az eszköz használatára, vagyis amikor a lízingbeadó az eszközt a lízingbe vevő rendelkezésére bocsátja.

Gazdasági élettartam: Az az időszak, amely alatt az eszköz bárki számára várhatóan gazdaságilag használható.

Hasznos élettartam: A lízing időtartam kezdetétől az eszköz által megtestesített gazdasági hasznos időtartama vagy a gazdasági élettartam, vagy a birtoklás közül a kisebb.

Garantált maradványérték: Az az összeg, amelyet a felek akkor határozhatnak meg, ha az eszköz a futamidő végén visszakerül a lízingbe adóhoz. A garantált maradványértéket a lízingbe vevő fizeti meg az eszköz visszaszolgáltatásakor a lízingbe adónak, ha az eszköz valós értéke alacsonyabb a garantált maradványérték összegénél. Ebben az esetben a valós érték és a garantált maradványérték különbségét kell megfizetni a lízingbeadó számára.

Nem garantált maradványérték: A lízingbeadó által történő realizálása nem biztosított.

Minimális lízingdíjfizetések: Az összeg, amelynek a megfizetésére a lízingbevevő kötelezhető. Nem tartalmazhatja a feltételekhez kötött kifizetéseket, illetve az üzleti költségeket (pl. biztosítási díjak, karbantartási költségek, függő bérleti díjak, egyéb szolgáltatási díjak, adók stb.), lízing időtartama alatti fizetések, vásárlási opció (ha lényegesen alacsonyabb az eszköznek a lehívás időpontjában érvényes valós értékénél), garantált maradványérték (pl.: max 100.000 km-t futott jármű).

Rövid lejáratú lízingek: Nem tartalmaz vételi opciót és a lízing kezdetekor a lízing futamideje 12 hónap vagy annál kevesebb, esetükben mentességet biztosít a lízingekre

vonatkozó elszámolás alól, ezeket a futamidő alatt egyszerűen költségként, jellemzően a lineáris módszerrel mutatják ki. A mentességet lízingelt eszközcsoporthoz vonatkozóan lehet alkalmazni.

Kis értékű eszközök lízingek: Olyan lízing, ahol az eszköz értéke –új állapotban – kicsi és nem függ, illetve nincsen kapcsolatban más eszközzel, esetükben mentességet biztosít a lízingekre vonatkozó elszámolás alól, ezeket a futamidő alatt egyszerűen költségként, jellemzően a lineáris módszerrel mutatják ki. A mentességet lízingenként lehet alkalmazni, még akkor is, ha az ily módon egyenként kis értékűnek minősülő lízingek összevontan már lényeges értékűek.

Egységes lízingelszámolási modell lízingbe vevők számára: A lízingbe vevőnek a mérlegében a lízing kezdetekor meg kell jelenítenie a használati jogot megtestesítő, értékcsökkenő eszközt („right-to-use asset”), illetve a lízingkötelezettséget.

Használati jogot megtestesítő, értékcsökkenő eszköz: A kezdeti időpontban a lízingdíj fizetések jelenértékén, bekerülési értéken kel megjelölni. A lízing futamideje alatt a használati jogot megtestesítő eszközt amortizálják. A használati jogot megtestesítő lízingelt eszközt a lízingbevevő tulajdonában álló eszközöktől elkülönítve kell megjelölni. A követő értékelés során az IAS 16 (Ingatlanok, gépek és berendezések) és az IAS 40 (Befektetési célú ingatlanok) standardok alapján kell értékelni a használati jogot megtestesítő eszközt. Az értékcsökkenés elszámolására az IAS 16 standard irányadó. A használati jogot megtestesítő eszközök értékének módosítását akkor is el kell végezni, ha a lízingkötelezettségben lízing kezdetét követően változások következtek be.

Lízing kötelezettség: Bekerülési értéke a lízingdíj fizetések jelenértéke, hasonlóan a használati jogot megtestesítő eszköz értékéhez, vagyis az eszköz és kötelezettség a kezdeti közvetlen költségektől eltekintve megegyezik. A kötelezettséget a lízingbevevő amortizált bekerülési értéken tartja nyilván, illetve kamatráfordítást számol el az effektív kamatláb módszerének alkalmazásával, ahol a lízingkötelezettséget csökkenteni kell a kifizetések összegével. A kezdeti értékelés után a lízingbe vevő átértékeli a könyv szerinti értéket az esetleges átértékeléseknek, lízing módosításnak, vagy fix összegű kifizetéseknek megfelelően.

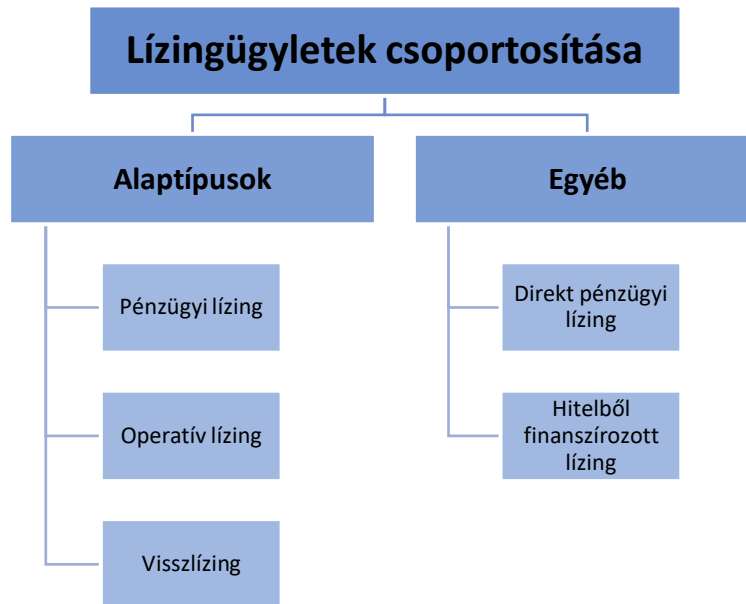
Lízingmodell lízingbeadó számára: Kettős (operatív-pénzügyi) lízingmodell alkalmazandó, a lízingbeadó két modell közül választhat. Amennyiben maradnak a lízingbeadónál a lízingelt eszközökhöz kapcsolódó jelentős kockázatok és hasznok, akkor a teljesítési kötelezettség módszert kell alkalmazni, egyébként a kivezetési módszer a kötelező. A lízingbeadó oldaláról nem a pénzügyi és operatív lízinget alapján tesz különbséget a standard, hanem a *használati jog modell* alapján dönt.

Teljesítési kötelezettség módszer: Ha jelentős mértékben a lízingbeadó viseli a lízingelt eszközzel kapcsolatos kockázatokat és hasznokat, akkor a lízingbeadó mérlegében jelenik meg a lízingelt eszköz.

Kivezetési módszer: Ha nem jelentős mértékben a lízingbeadó viseli a lízingelt eszközzel kapcsolatos kockázatokat és hasznokat, akkor a lízingbeadó kivezeti a lízingelt eszközt a mérlegéből.

Lízing követelés: A lízingbeadó köteles követelésként kimutatni a lízing kezdetekor a pénzügyi lízingbe adott eszközöket a nettó lízingbefektetéssel azonos összegben.

Operatív lízing esetén a lízingbeadó a lízingből származó lízingdíj-fizetéseket bevételként köteles kimutatni.

56. ábra: A lízingügyletek csoportosítása
 Forrás: Saját szerkesztés az IFRS 16 standard alapján

Pénzügyi lízing: A lízingbevevő használatába, birtokába kerül az eszköz, őt terheli a használatból, tulajdonlásból adódó minden kockázat és haszon. A szerződés időtartama végén a lízingbe vevő megszerezheti az eszköz tulajdonjogát, de nem biztos, hogy meg is szerzi.

Pénzügyi lízingnek minősül: Amennyiben az alábbi **5 kritériumból** akár egy is teljesül, az ügylet pénzügyi lízingnek minősül a szerződéses futamidő végén a tulajdonjog átszáll a lízingbevevőre, vagy az ügylet a lízingbevevő számára kedvezményes vételi opciót tartalmaz, és valószínűsíthető, hogy él az opció lehívásának lehetőségével, vagy az eszköz gazdaságos élettartalmának jelentős részét lefedi a lízing futamideje, időtartama (US GAAP: $\geq 75\%$) (még akkor is, ha a tulajdonjog nem száll át), vagy a lízing kezdetekor a fizetendő minimális lízingdíjak jelenértéke lényegében a lízingelt eszköz valós piaci értékével egyenlő (US GAAP: $\geq 90\%$), vagy a lízingelt eszköz speciális jellegű, használatú, amelyet jelentős átalakítás nélkül kizárólag a lízingbevevő tud használni.

Lízingre utaló jelek: A lízing tovább folytatható, és a lízingdíj a második időszakra vonatkozóan lényegesen alacsonyabb a piaci bérleti díjnál. A maradványérték valós értékének változása a lízingbevevő kockázata. A felmondással járó veszteségeket a lízingbevevő viseli.

Pénzügyi lízing megjelenése a lízingbe adó könyveiben:

Beszerzéskor eszközként kell kimutatni. Az eszköz kivezetésével és az értékesítés eredményének elszámolásával egyidejűleg fel kell venni követelésként a nettó lízingbefektetés (minimális lízingdíj fizetések jelenértéke) összegében. A lízingelt eszközt már nem jelenítheti meg. A kapott összeget meg kell bontania követelés csökkenésre és kapott kamatra, és átsorol!

Operatív lízing: Minden más lízingügylet, ami nem felel meg a pénzügyi lízing definíciójában rögzítetteknek.

Operatív lízing megjelenése a lízingbe adó könyveiben: A lízingbe adó könyveiben marad az eszköz. Écs-t is a lízingbe adó számol el az eszköz után. Écs, értékesítés elszámolása IAS 16, IAS 38, IAS 36 standardok figyelembevételével. A lízingből származó bevételt a bérlet futamideje alatt kell elszámolni, kivéve ha létezik olyan megosztási (vetítési) alap, amely valószínűbb képet mutat, akkor ezt kell figyelembe venni. Értékesítés, egyéb közvetlen költségek elszámolása (felmerülés időpontjában, vagy elhatárolja és a bevétellel azonos arányban számolja el). Ösztönzők: jellemző, hogy az operatív lízinghez kapcsolódóan a lízingbe adó ösztönzőket kínálja a szerződés megkötése érdekében. A lízingbe adónak az ösztönzők összesített költségét a lízingdíj bevételeinek csökkentéseként lineárisan kell a lízing időtartama során elszámolni.

Visszlízing: A visszlízing esetében az eladó-lízingbeadó eladja a vevő-lízingbeadónak majd visszalízingeli az eszközét. A visszlízing esetében nem zárható ki az értékesítés, kivéve, ha az eladó-lízingbeadó visszavásárlási opcióval rendelkezik.

Közzététel (Notes):

- Mérleg fordulónapján a pénzügyi lízingelt eszközök érvényes nettó könyv szerinti értékét közzé kell tenni minden egyes eszközcsoportra.
- A teljes lízingfizetési követelés/kötelezettség, azok jelenértékszámítása.
- Csoportosítva az 1 éven belüli, 1 és 5 éven belüli és az 5 éven túli részt a teljes lízingkövetelésre/kötelezettségre ill. a jelenértékére vonatkozólag is.
- Adott időszakban elszámolt lízingdíjakat, illetve a lízingszerződések általános leírását, a meghosszabbítási lehetőségeket, a vételi opciókat, különleges feltételekkel és korlátozásokkal.
- A fel nem bontható operatív lízing ügyletekre a jövőben fizetendő bérleti díjak teljes összegét, megbontva az 1 éven belüli, 1 és 5 éven belüli és az 5 éven túli részre.
- Lízingbe vevő számára a fizetendő díjakból a nettó jelenérték levezetése.
- Fizetendő díjak időmegosztottan.
- Független bérleti díjak.
- Albérleti bevételek (ha ő továbbadja a lízingelt eszközt).
- Lízingbeadó számára a várt díjakból a nettó jelenérték levezetése.
- Várt díjak időmegosztottan.
- Meg nem szolgált pénzügyi bevétel
- Értékvesztések.

XVI. Fejezethez kapcsolódó feladatok

XVI.1.feladat: Lízing elszámolása

Az IFRS Nyrt. 10 éves lízingszerződést köt év elején egy termelőberendezésre. A lízing keretében év végén fizetendő éves díj 20 000 €, mely két évente a fogyasztói árindexnek (értéke a szerződés megkötésekor 1,00=100%) megfelelően nő. Emellett a berendezéssel elért éves árbevétel 15%-át is ki kell fizetni (ezt a pénzügyi kimutatások pontos összeállításakor tudják csak megállapítani a következő év elején, de előzetesen úgy számolnak, hogy az első évben 90 000 € körül lesz, később évi 5-10%-kal csökken.)

Az első évről készült kimutatások alapján végül az elért árbevétel 100 000 €, az árindex értéke nem változott. A társaság inkrementális kamatlába 5%. AF (10 év 5%) = 7,72175. A társaság az IFRS 16 standardot alkalmazza lízingügyletre.

Mutassa be a lízinggel kapcsolatos elszámolásokat az első évben és határozza meg a lízinggel kapcsolatos tételek mérlegértékét! (Ügyeljen a kötelezettségek megfelelő besorolására is!) Megoldása során €-ra kerekítsen!

XVI.1.feladat megoldása

A lízing kezdeti értéke: $154\,435 = 20\,000 * AF(10 \text{ év } 5\%)$.

Csak az indexhez kötött díj vehető figyelembe. Az árbevétel alapján fizetendő díj csak amikor már számítható.

T Használatijog-eszköz	K Lízingkötelezettség	154 435
év további tételek		
T Kamatráfordítás	K Pénz	7 722
T Lízingkötelezettség	K Pénz	12 278
T Ráfordítás	K PIE	15 000
T Értécsökkenési leírás	K Használatijog-eszköz	15 444

Mérlegérték:

Használatijog-eszköz: 138 991 €

Lízingkötelezettség: 142 157 €

Rövid lejáratú: 12 892 € (=20 000-142 157 *5%)

Hosszú lejáratú: 129 265 €

PIE (rövid lejáratú kötelezettség): 15 000 €

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

Becsky-Nagy P. – Droppa D. (2015): Cash-flow kimutatások a controlling szolgálatában. Controller Info 2015. III. évf. (2) szám 15-20.

Droppa D. –Becsky-Nagy P. (2015b): Cash flow –A hazai és nemzetközi szabályozás összehasonlítása. Számvitel, adó, könyvvizsgálat, 57. évf. 3. sz.

LAKATOS P. – KOVÁCS D. – MOHL G. – RÓZSA I. – MADARASINÉ SZIRMAI. A. (2016) A Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok elmélete és gyakorlata 2016, MKVKOK

A bemutatásra kerülő standardok (2017): <http://www.iasplus.com/en/standards/ias/>

IAS 1 Pénzügyi kimutatások prezentálása, IAS 2 Készletek, IAS 7 Cash flow-k kimutatásai, IAS 12 Nyereségadó. IAS 16 Ingatlanok, gépek és berendezések, IAS 19 Munkavállalói juttatások. IAS 20 Állami támogatások elszámolása és az állami közreműködés közzététele, IAS 23 Hitelfelvételi költségek. IAS 33 Egy részvényre jutó nyereség, IAS 36 Eszközök értékvesztése. IAS 37 Céltartalékok, függő kötelezettségek és függő követelések, IAS 38 Immateriális javak, IAS 40 Befektetési célú ingatlan, IFRS 9 Pénzügyi instrumentumok, IFRS 15 Vevői szerződésekből származó bevétel, IFRS 16 Lízingek)

IFRS standards (2017): International Accounting Standards Board. www.ifrs.org

IFRS mérlegképes vizsgasorok (2017): www.mkvkok.hu

IFRS 15 (2016): HU D044460/01 MELLÉKLET IFRS 15 nemzetközi pénzügyi beszámolási standard Vevői szerződésekből származó bevétel, [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/JURI/DV/2016/05-23/COM-AC_DRC\(2016\)D044460-01\(ANN1\)_HU.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/JURI/DV/2016/05-23/COM-AC_DRC(2016)D044460-01(ANN1)_HU.pdf)